

1111.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE**

Prolašavam, **Zakon o zaštiti prirode** koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-790/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

**Z A K O N
O ZAŠTITI PRIRODE**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način zaštite i očuvanja prirode.

Pojam prirode

Član 2

Priroda je jedinstvo geosfere i biosfere, uključujući vrste divljih biljaka, životinja i gljiva i prirodna dobra koja se odlikuju biološkom, geološkom, geomorfološkom i predionom raznovrsnošću.

Priroda je od interesa za Crnu Goru i uživa zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Ciljevi zaštite prirode

Član 3

Zaštita prirode sprovodi se radi:

- očuvanja i unaprjeđivanja biološke (genetičke, specijske, ekosistemske), geološke i predione raznovrsnosti;
- očuvanja i unaprjeđivanja pojedinačnih prirodnih dobara;
- utvrđivanja i praćenja stanja prirode;

- usklađivanja ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja;
- sprječavanja aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;
- zaštite i očuvanja prekograničnih vrijednih djelova prirode i zaštićenih prirodnih dobara;
- očuvanja prirodnih svojstava zemljišta, očuvanja kvaliteta, količine i dostupnosti vode, uključujući i kvalitet morske vode.

Sprovođenje zaštite prirode

Član 4

Zaštita prirode obuhvata:

- zaštitu flore, faune i geomorfoloških pojava;
- proglašavanje zaštićenih prirodnih dobara i njihovo očuvanje i upravljanje, radi očuvanja ili poboljšanja ciljeva zaštite;
- zaštitu svih ugroženih, rijetkih i autohtonih vrsta; utvrđivanje i procjenu stanja pojava i procesa u prirodi;
- sprovođenje mjera zaštite prirode;
- utvrđivanje smjernica i uslova za zaštitu prirode u prostorno planskoj dokumentaciji, na svim nivoima razvojnih i regulacionih planova, koncesionim dokumentima, razvojnim programima i programima upravljanja prirodnim resursima (rudarstvu, energetici, saobraćaju, vodoprivredi, poljoprivredi, šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, turizmu i drugim djelatnostima od uticaja na prirodu);
- sprovođenje kontinuiranog monitoringa kumulativnih uticaja na zaštićena prirodna dobra usljed realizacije zahvata koji imaju u većoj ili manjoj mjeri negativan uticaj na prirodu;
- sprovođenje mjera zaštite prirode koje imaju za cilj eliminisanje i ublažavanje negativnih uticaja na staništa i vrste;
- uspostavljanje sistema upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima;
- povezivanje i usklađivanje sistema zaštite prirode sa međunarodnim sistemom zaštite prirode;
- podsticanje naučnog i stručnog rada u oblasti zaštite prirode;
- podsticanje održive valorizacije usluga ekosistema;
- isticanje važnosti i neophodnosti zaštite prirode kroz obrazovni sistem od predškolskog obrazovanja do univerziteta.

Primjena zakona

Član 5

Ovaj zakon ne primjenjuje se u slučaju suzbijanja i sprječavanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu, odnosno spašavanja ljudi i imovine, samo za vrijeme trajanja tih okolnosti, koje se utvrđuju aktom nadležnog organa.

Značenje pojedinih izraza

Član 6

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) autohtona vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je prirodno rasprostranjena u ekosistem Crne Gore;
- 2) alohtona vrsta je strana vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je u ekosistem Crne Gore dospjela namjernim ili nenamjernim unošenjem;
- 3) areal je prirodno područje rasprostranjenosti divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;

4) banka gena je specijalizovana kolekcija živog biljnog i životinjskog materijala i gljiva, koja se sakuplja, skladišti i razmnožava u strogo kontrolisanim i specifičnim uslovima;

5) biološka raznovrsnost (biodiverzitet) je raznovrsnost živih organizama, uključujući i raznovrsnost u okviru vrste, između vrsta i između ekosistema;

6) crvena knjiga je naučna studija ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva prema kategorijama ugroženosti u skladu sa kategorizacijom Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);

7) crvena lista je spisak ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva na određenoj teritoriji prema kategorijama ugroženosti i faktorima ugrožavanja razvrstanih u kategorije ugroženosti u skladu sa kategorizacijom Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);

8) derivat je organski ili neorganski produkt živih organizama (koža, krzno, rogovlje svih vrsta jelena i srndaća i rogovi muflona, divokoza i divojaraca, kljove vepa i oklop kornjače);

9) divlje vrste biljaka, životinja i gljiva su vrste i podvrste koje nijesu nastale pod uticajem čovjeka kao posljedica vještačkog odabiranja (odabir i uzgoj u svrhu dobijanja pasmina pripitomljenih životinja i sorti kultivisanih biljaka) ili genetske modifikacije nasljednog materijala tehnikama moderne biotehnologije;

10) ekosistem (biogeocenoza) je strukturno, funkcionalno i dinamički složen i jedinstven ekološki sistem u kome se međusobno prožimaju uticaji biotopa i biocenoze (abiogenih i biogenih faktora);

11) ekološka mreža je skup područja koja se proglašavaju u cilju zaštite i očuvanja određenih stanišnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju, koja su određena u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;

12) ekološki koridor je ekološka veza ili više ekoloških veza koje omogućavaju kretanje populacijama živih organizama sa jednog lokaliteta na drugi i doprinose genetičkoj povezanosti populacija vrsta;

13) ekosistemski pristup je integrisano upravljanje ljudskim aktivnostima u svrhu održavanja prirodne očuvanosti i integriteta ekosistema i preduzimanje mjera na smanjenju i sprječavanju negativnih uticaja na ekosistem, u cilju održavanja i održivog korišćenja usluga ekosistema;

14) ekološki integritet područja ekološke mreže je očuvana prirodna struktura područja, radi obezbjeđenja ekoloških funkcija neophodnih za dugotrajni opstanak ciljnih stanišnih tipova i vrsta tog područja;

15) endemična vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je veoma ograničena u svom prirodnom rasprostranjenju;

16) ex situ očuvanje je način čuvanja, gajenja i razmnožavanja komponenata biološke raznovrsnosti van njihovih prirodnih nalazišta (staništa) u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, laboratorijama, botaničkim baštama i geološke raznovrsnosti (stijena, ruda, minerala, kristala i fosila) u muzejima ili zbirkama pojedinaca;

17) fosil je sačuvana cjelina, djelovi ili tragovi izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti;

18) genetička raznovrsnost (diverzitet) je ukupna raznovrsnost gena sadržanih u svim pojedinačnim vrstama divljih biljaka, životinja, gljiva i mikroorganizama;

19) geološki objekat (minerali, kristali i stijene) je objekat na i ispod površine zemlje oblikovan dugotrajnim prirodnim procesima (geotektonski procesi, vulkanske, magmatske, hidrogeološke aktivnosti i rad lednika);

20) geonasljeđe su sve geološke, geomorfološke, pedološke i posebne arheološke vrijednosti nastale tokom formiranja litosfere, njenog morfološkog uobličavanja i međuzavisnosti prirode i ljudskih kultura;

21) holotip je originalni primjerak divlje vrste biljaka, životinja i gljiva na osnovu kojeg se vrši opis vrste i određuje njen naziv;

22) indikatorska vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čiji ekološki status ukazuje na status drugih vrsta i opšte stanje u ekosistemu, a koje su osjetljive na promjene uslova u životnoj sredini i koriste se za procjenu opšteg stanja;

23) invazivne strane vrste su strane vrste biljaka, životinja i gljiva čije uvođenje i širenje mijenja i može ugroziti ekosisteme, staništa i vrste;

24) in situ očuvanje je očuvanje prirodnih ekosistema i staništa, održavanje i revitalizacija divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva sposobnih za opstanak u prirodnoj sredini, očuvanje kultivisanih biljaka i domaćih životinja u sredini u kojoj su razvili svoje specifičnosti i očuvanje pojava geodiverziteta na mjestu nastanka ili nalazišta stijena, ruda, minerala, kristala i fosila;

25) introdukcija je namjerno ili nenamjerno unošenje pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva na teritoriju i u ekosisteme koje do tada nijesu prirodno nastanjivale;

26) iščezla vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva za koju postoji osnovana sumnja da je i posljednja jedinka te vrste uginula;

27) konherentnost ekološke mreže je povezanost svih područja ekološke mreže na osnovu kriterijuma za uspostavljanje ekološke mreže;

28) kristal je mineral koji ima pravilnu unutrašnju građu i pravilan spoljašnji oblik i ogleda se u geometrijski pravilnim, glatkim i sjajnim površinama;

29) mineral je samorodni homogeni hemijski elemenat ili jedinjenje u vidu kristalizovane ili amorfne materije, određene strukture, oblika i sastava, osim mineralnih sirovina;

30) migratorna vrsta je cjelokupna populacija ili bilo koji geografski izdvojen dio populacije neke vrste ili podvrste divlje životinje, čiji znatni dio predvidljivo prelazi nacionalne granice;

31) očuvanje i zaštita divljih vrsta biljaka, životinja, gljiva i staništa su mjere koje se sprovode za održavanje ili obnovu povoljnog statusa tipova staništa i populacija divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;

32) održivo korišćenje prirodnih resursa je korišćenje komponenti biodiverziteta na način i u obimu koji ne dovodi dugoročno do smanjenja biodiverziteta;

33) odomaćena vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je odvojena od procesa prirodne selekcije i podvrgnuta režimu vještačke selekcije;

34) paleontološki objekat je geološki objekat kod kojeg se u stijenskoj masi nalaze sačuvani ostaci živih bića koja su nekada naseljavala zemlju (fosili), kao i tragovi njihove životne aktivnosti;

35) paleontološki zapis je svaki fosil pojedinačno ili u grupi, bez obzira da li se radi o dijelu ili ostatku kompletnih organizama ili njihove životne aktivnosti;

36) podvrsta je grupa jedinki ili populacija jedne vrste koja je morfološki i geografski jasno odvojena od druge grupe jedinki ili populacija iste vrste, a koje međusobno nijesu reproduktivno izolovane;

37) područje je geografski ograničen prostor;

38) pokretno zaštićeno prirodno dobro je dio geološkog, paleontološkog i biološkog nasljeđa koji ima izuzetan naučni i obrazovni značaj;

39) ponovno uvođenje u prirodu (reintrodukcija) je naseljavanje vrsta biljaka, životinja i gljiva na njihovo prirodno stanište odnosno na području gdje je nekada živjela, a čiji ekološki uslovi još uvijek omogućavaju opstanak populacija divlje vrste biljaka, životinja i gljiva;

40) ponovno unošenje je unošenje u Crnu Goru jedinke koja je izvezena;

41) populacija je prostorno i vremenski integrisana grupa jedinki iste vrste biljaka, životinja i gljiva koja raspolaže zajedničkim skupom nasljednih faktora, naseljava određeni lokalitet, pripada određenom ekosistemu, a u okviru koje su jedinke međusobno povezane prvenstveno odnosima reprodukcije;

42) povoljni status očuvanosti vrste je stanje u kojem divlje vrste biljaka, životinja i gljiva imaju perspektivu dugoročnog opstanka kao životno sposobni dio svog prirodnog staništa, pri čemu se područje rasprostranjenosti vrste vremenom ne smanjuje niti postoji vjerojatnoća da će se u predvidljivoj budućnosti smanjiti i pri čemu će se obezbijediti postojanje dovoljno velikog staništa za održavanje njenih populacija na dugoročnoj osnovi;

43) povoljni status očuvanosti stanišnog tipa je stanje stanišnog tipa u kojem je njegovo područje rasprostranjenosti stabilno ili je u porastu i kada se struktura i funkcije neophodne za dugoročno očuvanje održavaju i prisutni su ili će biti prisutni u bliskoj budućnosti i kada je status očuvanja njihovih tipičnih vrsta povoljan;

44) praćenje stanja prirode (monitoring) je plansko, sistematsko i kontinuirano praćenje stanja prirode, odnosno djelova biološke i predione raznovrsnosti;

45) prediona raznovrsnost je strukturiranost prostora nastala u interakciji (međudejstvu) prirodnih i/ili stvorenih predionih elemenata određenih bioloških, klimatskih, geoloških, geomorfoloških, pedoloških, hidroloških, kulturno-istorijskih i socioloških obilježja;

46) predio (pejzaž) je lokalitet određenog vizuelnog doživljaja, čija su struktura i karakter rezultat interakcije (međudejstva) prirodnih i antropogenih elemenata;

47) prirodni resursi su djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe, neobnovljivi (mineralne sirovine) i obnovljivi (vode, gasovi, obnovljivo zemljište, biološka dobra);

48) prioritetni stanišni tip je stanišni tip od posebnog interesa za zaštitu u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;

49) prioritetna vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koje su ugrožene i za čije je očuvanje, zbog veličine njihove rasprostranjenosti u prirodi odgovorna Crna Gora i Evropska unija, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima;

50) primjerak (jedinka) je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva, živa ili neživa, njihov dio ili derivat za koja se na osnovu pratećih dokumenata (pakovanje, oznake ili etikete) ili drugih okolnosti, može utvrditi da su djelovi ili derivati životinja ili biljaka;

51) prodaja je promet uključujući i iznajmljivanje, trampu ili razmjenu;

52) projekat je tehnička dokumentacija za građenje, rekonstrukciju, instaliranje, uklanjanje i demontažu objekata, postrojenja ili sistema, sanacija, uređenje terena, eksploataciju mineralnih sirovina, voda, šuma i ostalih prirodnih resursa;

53) pećinski nakit je nakit nastao taloženjem kalcijum-karbonata u speleološkim objektima (stalaktiti, stubovi, kadice, salivi i heliktiti);

54) pećinski sediment je riječni ili drugi materijal (pijesak, šljunak, glina, blokovi stijena) nataložen ili na drugi način odložen u speleološkim objektima;

55) promet divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva je kupoprodaja, unos, iznos, uvoz, izvoz, reeksport i unos sa mora divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih prepoznatljivih djelova ili derivata u Crnu Goru i iz Crne Gore;

56) prenošenje je svaki vid fizičke promjene lokacije jedinke koja se vrši unutar teritorije Crne Gore;

57) prihvatilište za životinje je prostor namijenjen privremenom boravku, odnosno liječenju bolesnih ili ranjenih životinja, odbačenih mladunaca koji nijesu sposobni za preživljavanje u prirodi, kao i životinja koje su oduzete od pravnog ili fizičkog lica, radi držanja u zatočeništvu, nedozvoljene trgovine, izvoza, uvoza ili drugih razloga određenih zakonom;

58) ponovni izvoz je izvoz jedinki koje su prethodno unijete u Crnu Goru;

59) prirodno stanište je lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora, koje se karakteriše po geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, bez obzira da li su prirodna ili poluprirodna;

60) ranjiva (osjetljiva) vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva koja nije ni krajnje ugrožena ni ugrožena, ali joj prijeti opasnost da u prirodnim uslovima iščezne u bliskoj budućnosti;

61) reliktna vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva koja je nekada imala široko rasprostranjenje, a čiji je areal sveden na prostorno male djelove (ostatke) nekadašnjeg;

62) režim zaštite je skup mjera i uslova kojima se određuje način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra;

63) rijetka vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva sa malom populacijom, koje nijesu ugrožene ili ranjive, ali su pod rizikom i obuhvataju vrste koje se nalaze na ograničenim geografskim lokalitetima ili su u malom broju rasute na širem lokalitetu, kao i endemične vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog specifične prirode njihovih staništa ili mogućeg uticaja njihovog iskorišćavanja na stanište i status očuvanosti;

64) rizik u prirodi je mogućnost da će neka aktivnost posredno ili neposredno prouzrokovati štetu prirodi;

65) status očuvanosti vrste je rezultat skupa uticaja koji djeluju na tu vrstu i koji bi mogli uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost i brojnost populacije;

66) status očuvanosti prirodnog staništa je rezultat skupa uticaja koji djeluju na stanišni tip i njegove tipične vrste, a koji mogu uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost, strukturu i funkcije staništa i na dugoročni opstanak tipičnih vrsta tog stanišnog tipa;

67) speleološki objekat je prirodno formirana podzemna šupljina u obliku kanala, hodnika i dvorana različitih dimenzija, nagiba i izgleda nastala prirodnim procesima prvenstveno u krečnjacima i dolomitima i drugim stijenama;

68) speleološki registar je baza podataka o speleološkim objektima;

69) stanište vrste je okruženje koje karakterišu specifični abiotski i biotski faktori u kojima vrsta živi u bilo kojoj fazi biološkog ciklusa;

70) stanišni tip su sva staništa istih karakteristika;

71) tranzit je transport jedinki preko teritorije Crne Gore, koje se dopremaju poznatom primaocu van teritorije Crne Gore;

72) tipična vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čije prisustvo (ili odsustvo) je od značaja za ostatak biogenocenoze (ekosistema);

73) ugrožena vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva kojoj prijeti opasnost da će iščeznuti u prirodnim uslovima u bliskoj budućnosti;

74) uzgojeni primjerak je primjerak za koji se preduzimaju mjere koje obezbjeđuju održavanje, obnavljanje i povećanje broja jedinki u prirodnim ili vještačkim uslovima;

75) unos sa mora je unošenje u Crnu Goru pojedinih divljih vrsta biljaka ili životinja, koje su uzete u morskom okruženju i unose se direktno iz morskog okruženja, koje nije pod jurisdikcijom ni jedne države, uključujući vazdušni prostor iznad mora, morsko dno i podmorje (podzemlje ispod mora);

76) vrsta je grupa prirodnih populacija u okviru kojih se jedinke međusobno slobodno ukrštaju i daju potomstvo, a reproduktivno su izolovane od drugih vrsta;

77) zamka je sredstvo namijenjeno za zadržavanje ili hvatanje životinja kojim se sprječava njihovo slobodno kretanje;

78) zaštitni pojas (zaštitna zona) je prostor izvan granica zaštićenog područja, ekološki značajnog područja i/ili ekološkog koridora koji se određuje prilikom ustanovljavanja tih područja, radi sprječavanja, odnosno ublažavanja spoljnih negativnih uticaja na ta područja.

II. SUBJEKTI ZAŠTITE PRIRODE

Subjekti

Član 7

Zaštitu prirode, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju i aktivno sprovode: organi državne uprave, organi lokalne samouprave i lokalne uprave, pravna i fizička lica, međunarodne organizacije, nevladine organizacije i građani (u daljem tekstu: subjekti zaštite).

Obaveze subjekata zaštite

Član 8

Subjekti zaštite dužni su da u okviru svojih prava i obaveza, u obavljanju aktivnosti, obezbijede zaštitu prirode:

- primjenom propisa o zaštiti prirode;
- poštovanjem ciljeva zaštite prirode;
- sprovođenjem mjera i uslova zaštite prirode;
- pribavljanjem dozvola za radnje i aktivnosti u zaštićenim područjima;
- sprovođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže;
- korišćenjem zaštićenih prirodnih dobara u skladu sa ovim zakonom;
- kontrolom i sprječavanjem degradacije prirodnih vrijednosti, odnosno njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru;
- drugim mjerama u skladu sa zakonom.

Subjekti zaštite sarađuju i ostvaruju međusobnu komunikaciju u skladu sa posebnim propisima.

Nevladine organizacije

Član 9

Nevladine organizacije učestvuju u očuvanju zaštite prirode u skladu sa svojim programima.

Država podstiče učešće nevladinih organizacija u donošenju i realizaciji odluka i mjera od značaja za zaštitu prirode.

III. DOKUMENTI ZAŠTITE PRIRODE

Vrste dokumenata zaštite prirode

Član 10

Dokumenti zaštite prirode su:

- strategija biodiverziteta (u daljem tekstu: strategija);
- planovi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima i godišnji programi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima ;
- lokalni akcioni planovi za biodiverzitet.

Planovi i programi iz stava 1 al. 2 i 3 ovog člana moraju biti usklađeni sa strategijom.

Strategija

Član 11

Strategija se donosi na period od pet godina.

Strategiju donosi Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Strategijom se određuju dugoročni ciljevi i smjernice očuvanja biološke i predione raznovrsnosti.

Strategija sadrži:

- opis stanja prirode i prirodnih vrijednosti;
- strateške ciljeve zaštite prirode sa indikatorima sprovođenja;
- smjernice za očuvanje zaštićenih prirodnih dobara;
- smjernice za zaštitu ekosistema, stanišnih tipova i divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva;
- smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- smjernice za uključivanje zaštite prirode u druge sektore;

- smjernice za obavještanje javnosti i učešće javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode;
- način ispunjavanja međunarodnih obaveza u oblasti zaštite prirode;
- kartografski (prostorni) prikaz rasprostranjenosti vrsta i staništa, zaštićenih područja i područja ekološke mreže;
- mjere za očuvanje predione raznovrsnosti;
- mjere za zaštitu i održivo upravljanje zaštićenim područjima;
- indikatore uspješnosti sprovođenja akcionog plana;
- druge elemente od značaja za zaštitu prirode;
- akcioni plan za sprovođenje strategije, sa prioritetima i izvorima finansiranja.

Izveštaj o sprovođenju strategije

Član 12

Izveštaj o sprovođenju strategije izrađuje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ uprave).

Izveštaj iz stava 1 ovog člana sačinjava se svake druge godine na osnovu podataka o sprovedenim mjerama iz strategije i izveštaja o sprovođenju lokalnih akcionih planova.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o sprovedenim mjerama iz strategije;
- analizu uspješnosti realizacije strategije po indikatorima uspješnosti;
- procjenu potrebe za izmjene i dopune strategije;
- podatke o finansijskim sredstvima koja su uložena u zaštitu prirode; i
- druge podatke od značaja za zaštitu i očuvanje prirode u sprovođenju strategije.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana organ državne uprave nadležan za poslove zaštite prirode (u daljem tekstu: Ministarstvo) dostavlja Vladi.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet

Član 13

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet, radi sprovođenja strategije i očuvanja i zaštite prirode na lokalnom nivou donose nadležni organi lokalne samouprave.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet donosi se za period od pet godina.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet sadrži: opis prirodnih vrijednosti područja jedinice lokalne samouprave, podatke o zaštićenim prirodnim dobrima na tom području, podatke o mjerama zaštite prirodnih vrijednosti područja, negativan uticaj na zaštićena prirodna dobra, finansijska sredstva za sprovođenje mjera zaštite prirode, izazove zaštite i sprovođenja mjera zaštite prirode, mjere i aktivnosti za sprovođenje plana sa utvrđenim prioritetima i druge elemente od značaja za zaštitu prirode.

Izveštaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za biodiverzitet svake četvrte godine sačinjava nadležni organ lokalne samouprave i dostavlja organu uprave.

IV. ZAŠTITA I OČUVANJE PRIRODE

Mjere zaštite i očuvanja prirode

Član 14

Mjere zaštite i očuvanja prirode su:

- zaštita prirodnih dobara;
- održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja;
- očuvanje područja ekološke mreže;
- sprovođenje dokumenata iz člana 10 ovog zakona;

- ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara;
- sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara.

Uređenje i korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara

Član 15

Uređenje i korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara može se vršiti samo na osnovu prostorno-planske i tehničke dokumentacije, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa u rudarstvu, energetici, saobraćaju, pomorstvu, vodoprivredi, poljoprivredi, šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, turizmu i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu.

Dokumenta iz stava 1 ovog člana, treba da sadrže smjernice i uslove zaštite prirode, radi očuvanja prirodnih vrijednosti.

Zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti.

Prostorni planovi, razvojni planovi, planovi upravljanja i/ili planovi upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže moraju biti usklađeni.

Djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi

Član 16

Djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode.

Pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru.

Šteta pričinjena zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i prirodnim staništima

Član 17

Pravno ili fizičko lice koje obavljanjem djelatnosti, radnji i aktivnosti pričinji štetu na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i prirodnim staništima, dužno je da sprovede mjere remedijacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje odgovornost za štetu u životnoj sredini.

Smjernice i uslovi zaštite prirode

Član 18

Strategije, prostorni planovi, planovi postavljanja objekata privremenog karaktera, planovi i programi upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateški planovi razvoja i programi moraju da sadrže smjernice i uslove zaštite prirode.

Prije početka izrade dokumenata iz stava 1 ovog člana nosilac pripremnih poslova na izradi i/ili donošenju dokumenata dužan je da od organa uprave pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Akt iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o lokaciji i prostornom obuhvatu sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prikazima u pisanoj i elektronskoj formi;
- kratak opis ciljeva izrade dokumenta i planirane aktivnosti;
- vremenski period za koji se dokument donosi.

Ukoliko se dokumenti iz stava 1 ovog člana odnose na more, organ uprave zahtjev dostavlja Institutu za biologiju mora (u daljem tekstu: Institut), radi pribavljanja mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode izdaje se na osnovu: studije zaštite, planova upravljanja zaštićenih područja, baze podataka o ekološkoj mreži i baze podataka o biodiverzitetu.

Ukoliko organ uprave u postupku izdavanja uslova i smjernica zaštite prirode utvrdi da ne postoje podaci i dokumentacija na osnovu koje se mogu izdati smjernice i uslovi zaštite za odgovarajuće područje, organ uprave će obezbijediti podatke i dokumentaciju na osnovu istraživanja na terenu o trošku podnosioca zahtjeva.

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode sadrži:

1) podatke o prirodnim vrijednostima lokacije, ciljnim vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama prostornog obuhvata dokumenata iz stava 1 ovog člana sa prostornim rasporedom;

2) podatke o zaštićenim područjima sa prostornim rasporedom, uključujući područja planirana za zaštitu, odnosno koja su u postupku stavljanja pod zaštitu i podatke o područjima ekološke mreže i tipovima staništa;

3) podatke o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara;

4) uslove pod kojima se djelatnosti, radnje i aktivnosti mogu realizovati;

5) mjere zaštite prirode koje treba primijeniti.

Ukoliko se dokument iz stava 1 ovog člana ne donese, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.

Zaštita mora i podmorja

Član 19

Zabranjeno je na moru i podmorju vršiti radnje, aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se uništavaju morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijeti izumiranje ili endemskih vrsta odnosno zaštićenih vrsta.

Očuvanje biološke raznovrsnosti mora obezbjeđuje se:

- sprovođenjem mjera za eliminisanje ili ublažavanje antropogenih negativnih uticaja sa kopna i mora i uticaja akcidenata na morski biodiverzitet,

- uspostavljanjem morskih zaštićenih područja i sprovođenjem mjera očuvanja i zaštite vrsta i staništa u skladu sa ovim zakonom,

- ekosistemskim pristupom u upravljanju aktivnostima koje narušavaju prirodnu ravnotežu morskog ekosistema i praćenjem i izvještavanjem o stanju morskog ekosistema.

Morska zaštićena područja i morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijeti izumiranje ili endemskih vrsta, odnosno zaštićenih vrsta utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

V. ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA

Vrste zaštićenih prirodnih dobara

Član 20

Zaštićenim prirodnim dobrima mogu se proglasiti djelovi prirode izuzetnih vrijednosti, koji se odlikuju biološkom, geološkom, ekosistemskom i predionom raznovrsnošću.

Zaštićena prirodna dobra su:

1) zaštićena područja:

- strogi rezervat prirode,

- nacionalni park,
  - posebni rezervat prirode,
  - park prirode,
  - spomenik prirode i
  - predio izuzetnih odlika;
- 2) područja ekološke mreže.

Strogi rezervat prirode

Član 21

Strogi rezervat prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora sa izuzetnim ili reprezentativnim ekosistemima, neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom ukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo praćenju stanja i očuvanju izvorne prirode i naučnom istraživanju kojim se ne mijenjaju osnovna obilježja i ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih pojava i procesa.

U strogom rezervatu prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti, osim posjećivanja u cilju obrazovanja, obavljanja istraživanja i praćenja stanja prirode.

Posjećivanje strogog rezervata prirode u cilju obrazovanja, istraživanja i praćenja stanja prirode može se vršiti na osnovu odobrenja pravnog lica koje upravlja zaštićenim područjem (u daljem tekstu: upravljač) uz prethodno pribavljeno mišljenje organa uprave.

Nacionalni park

Član 22

Nacionalni park je prirodno područje kopna ili područje mora, odnosno kopna i mora koje je određeno da štiti ekološki integritet jednog ili više ekosistema za sadašnje i buduće generacije, radi onemogućavanja neadekvatnog korišćenja prirodnih dobara ili drugih štetnih radnji i aktivnosti i obezbjeđivanja duhovnih, naučnih, obrazovnih, rekreativnih potreba i potreba posjetilaca koje su saglasne sa očuvanjem životne sredine i kulture.

U nacionalnom parku zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se ugrožava izvornost prirode.

Posebni rezervat prirode

Član 23

Posebni rezervat prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora od naročitog značaja zbog jedinstvenosti, rijetкости ili reprezentativnosti prirodnih vrijednosti, a koje obuhvata stanište ugrožene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva, u kojem čovjek živi usklađeno sa prirodom i koje se štiti radi očuvanja prirodnih uslova i vrijednosti.

Posebni rezervat prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

U posebnom rezervatu prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen zaštićenim područjem i to:

- melioraciju;
- isušivanje zemljišta koje može prouzrokovati promjene strukture i funkcije ekosistema, odnosno nepovratno oštetiti površinu zemljišta, promjenu vodnog režima ili promjenu reljefa terena;
- građenje objekata i putne infrastrukture;
- vađenje minerala;
- kretanje lica i vožnja van označenih staza za kretanje, osim čuvara, čuvara šuma i lovočuvara, vojnih i policijskih lica, inspekcije, vatrogasaca, medicinskog osoblja u vršenju dužnosti;

- namjerno unošenje i širenje neautohtonih biljnih i životinjskih vrsta;
- planinarenje, upotreba zmajeva, paraglajdera i padobrana;
- uzgajanje divljači;
- uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja;
- privredni ribolov;
- marikultura;
- sidrenje;
- izgradnja infrastrukture u moru;
- branje i sakupljanje biljaka;
- paljenje logorske vatre na mjestima koja nijesu određena za tu namjenu;
- mijenjanje prirodnih vrijednosti područja.

U posebnom rezervatu prirode dopušteno je vršenje radnje, djelatnosti i aktivnosti na osnovu dozvole u skladu sa planom upravljanja.

U posebnom rezervatu prirode mogu se vršiti posjete radi praćenja stanja prirode, obrazovanja i turizma na osnovu odobrenja upravljača pod uslovom da se ne uznemiravaju populacije divljih vrsta životinja i ne narušavaju staništa divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

Park prirode

Član 24

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivisano područje kopna i/ili mora, koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja.

U parku prirode zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka.

Spomenik prirode

Član 25

Spomenik prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora u kojem se nalazi jedan ili više prirodnih ili prirodno-kulturnih oblika, koji imaju ekološku, naučnu, estetsku, kulturnu ili obrazovnu vrijednost.

Spomenik prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj okolini, koja čini sastavni dio zaštićenog prirodnog dobra, zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje ugrožavaju obilježja, vrijednosti i ulogu spomenika prirode.

Predio izuzetnih odlika

Član 26

Predio izuzetnih odlika je lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora, gdje je međusobno dejstvo ljudi i prirode tokom vremena oblikovalo prepoznatljive osobine lokaliteta sa značajnim estetskim, ekološkim i kulturnim vrijednostima, praćeno visokom biološkom raznovrsnošću.

U predjelu izuzetnih odlika zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje narušavaju obilježja zbog kojih je taj predio proglašen zaštićenim.

Prekogranična zaštićena područja

Član 27

Zaštićena područja mogu se povezivati sa zaštićenim područjima druge države u skladu sa međunarodnim sporazumom.

Postupak proglašavanja zaštićenih područja

Član 28

Postupak proglašavanja zaštićenih područja pokreće se zahtjevom za izradu stručne studije (u daljem tekstu: studije zaštite).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi Ministarstvo, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Studiju zaštite izrađuje organ uprave.

Sredstva za izradu studije zaštite obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore, fondova Evropske unije, donacija međunarodnih organizacija i drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Studija zaštite sadrži: opis prirodnih, stvorenih i predionih odlika prirodnog dobra, karakteristike, odnosno vrijednosti lokaliteta, postojeće stanje resursa sa procjenom njihove valorizacije, prostorni raspored sa kartografskim prikazom rasprostranjenja najznačajnijih staništa i vrsta (ciljeva zaštite), ocjenu stanja područja, centralnu koordinatu zaštićenog područja, mišljenje u pogledu stavljanja prirodnog dobra pod zaštitu, predlog razvrstavanja prirodnog dobra prema značaju, predlog kategorije i zona zaštite (režima zaštite), predlog prostorne granice zaštićenog područja sa granicama zona i režimima zaštite, kartografski prikaz sa ucrtanim granicama zaštićenog područja, odnosno sa oznakom lokacije na osnovu podataka iz katastra nepokretnosti, koncept zaštite, unaprjeđenja, održivog razvoja, način upravljanja tim područjem, predlog mjera i uslova zaštite, predlog radnji, aktivnosti i djelatnosti koje se mogu obavljati u pojedinim zonama i režimima zaštite, radnje, aktivnosti i djelatnosti koje se ne mogu obavljati u pojedinim zonama i režimima zaštite, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, a posebno u odnosu na vlasnička prava i zatečene privredne djelatnosti, kao i orijentaciona finansijska sredstava za sprovođenje akta o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra i druge elemente od značaja za stavljanje pod zaštitu prirodnog dobra.

Organi državne uprave, organi lokalne uprave i druga pravna lica, dužna su da na zahtjev organa uprave, dostave raspoložive podatke, u analognoj i digitalnoj formi, neophodne za izradu studije zaštite.

Vrednovanje zaštićenih područja

Član 29

Zaštićena područja vrednuju se na osnovu sljedećih kriterijuma:

- svojstva zaštićenog područja: autentičnosti i autohtonosti, odnosno stepena izvornosti, reprezentativnosti, odnosno stepena reliktnosti, endemnosti, jedinstvenosti u svojoj vrsti, rijetkosti, raznolikosti, odnosno bogatstva prirodnih pojava, fenomena i procesa, integralnosti, odnosno funkcionalnog jedinstva, pejzažne atraktivnosti, starosti, očuvanosti područja;

- funkcije i značaja zaštićenog područja: ekološke, kulturno-istorijske, obrazovne, naučno-istraživačke i razvojne;

- ugroženosti zaštićenog prirodnog dobra.

Zaštićeno područje ima veću vrijednost ukoliko je jedinstveno, rijetko u svojoj vrsti ili pojavi, odnosno ima manju geografsku rasprostranjenost, ukoliko je tipičan predstavnik svoje vrste po pojavi ili obliku u određenom prostoru i vremenu, odnosno očuvano u izvornom obliku.

Vrednovanje zaštićenih područja vrši se studijom zaštite ili studijom revizije zaštićenog područja (u daljem tekstu: studija revizije) i na osnovu druge stručne dokumentacije.

Kategorizacija zaštićenih područja

Član 30

Zaštićena područja i/ili njihovi djelovi razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

- zaštićeno područje kategorije Ia u koju spadaju strogo zaštićena područja izdvojena zbog zaštite biodiverziteta i mogućih geoloških i geomorfoloških karakteristika, gdje su posjećivanje, korišćenje prostora i drugi uticaji na prostor strogo kontrolisani i ograničeni kako bi se obezbijedila zaštita vrijednosti očuvanja područja;

- zaštićeno područje kategorije Ib u koju spadaju velika neizmijenjena ili vrlo malo izmijenjena zaštićena područja, koja su zadržala svoj prirodni karakter i uticaj bez značajnijih i stalnih ljudskih naselja i kojima se upravlja na način da se u potpunosti očuva njihovo izvorno stanje;

- zaštićeno područje kategorije II u koju spadaju velika prirodna područja izdvojena u svrhu zaštite velikih ekoloških procesa, zajedno sa svim divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva i ekosistemima karakterističnim za to područje, a koja pružaju osnovu za ekološke i kulturno prihvatljive duhovne, naučne, edukativne, rekreativne aktivnosti i aktivnosti posjetilaca;

- zaštićeno područje kategorije III u koju spadaju spomenici prirode ili djelovi prirode, koji mogu biti reljefnog oblika, morska hrid ili pećina, plaža, geološko obilježje poput speleološkog objekta i grupa stabala velike starosti;

- zaštićeno područje kategorije IV u koju spadaju područja u kojima su zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva i njihova staništa i kojima se upravlja radi njihove zaštite;

- zaštićeno područje kategorije V u koju spadaju područja gdje je dugotrajno međusobno djelovanje čovjeka i prirode proizvelo prepoznatljive i značajne ekološke, biološke, kulturne i estetske vrijednosti i gdje je očuvanje integriteta tog odnosa neophodno da bi se zaštitilo i održalo to područje, očuvala priroda i druge vrijednosti;

- zaštićeno područje kategorije VI u koju spadaju područja namijenjena očuvanju ekosistema i staništa, kao i pratećih kulturnih vrijednosti i tradicionalnih načina upravljanja prirodnim resursima u kojima se održivo upravlja i koriste prirodni resursi.

Zone i režimi zaštite

Član 31

U zaštićenom području određuju se zone zaštite u kojima se sprovode sljedeći režimi zaštite:

- zona zaštite I - strogi režim zaštite;
- zona zaštite II - aktivni režim zaštite;
- zona zaštite III - režim održivog korišćenja.

Zona zaštite I - strogi režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području ili njegovom dijelu sa neznatno izmijenjenim osobinama staništa izuzetnog ekološkog značaja, kojim se omogućavaju prirodni biološki procesi, očuvanje integriteta staništa i životnih zajednica, uključujući izuzetno vrijedna kulturna dobra.

U zoni zaštite I sa strogim režimom zaštite:

- zabranjeno je korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata;
- vrše se naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa (monitoring) u ograničenom obimu;
- dozvoljene su posjete u obrazovne svrhe u ograničenom obimu;

- sprovode se zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina.

Zona zaštite II - aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;

- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

U zoni zaštite III sa režimom održivog korišćenja mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;

- razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne izaziva narušavanje osnovnih vrijednosti područja;

- vršiti radovi na uređenju objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i tradicionalne gradnje;

- sprovoditi očuvanja tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva;

- selektivno i ograničeno koristiti prirodni resursi.

Van granica zaštićenog područja, po potrebi se može odrediti i zaštitni pojas.

Zaštitni pojas iz stava 7 ovog člana može se odrediti u cilju sprječavanja odnosno ublažavanja spoljnih faktora koji mogu uticati negativno na zaštićeno područje kao što su: otpadne vode, čvrsti otpad, invazivne vrste, nelegalna gradnja, turizam, spiranje pesticida, herbicida i drugih hemikalija, požari, pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama i drugim mogućim faktorima.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja

Član 32

Za prirodno dobro za koje se na osnovu studije zaštite utvrdi da ima svojstva zaštićenog područja donosi se akt o proglašavanju zaštićenog područja.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja sadrži:

- naziv, vrstu i kategoriju zaštićenog područja;

- prostorne granice zaštićenog područja sa zonama i režimima zaštite;

- opis osnovnih ciljnih vrijednosti područja;

- način zaštite i razvoja zaštićenog područja;

- radnje, aktivnosti i djelatnosti koje su zabranjene i koje se mogu vršiti u zaštićenom području;

- mjere i uslove zaštite područja;

- kartografski prikaz sa ucrtanim granicama područja;

- naziv upravljača.

Radi sprječavanja ugrožavanja zaštićenog područja, aktom o proglašavanju zaštićenog područja može se odrediti zaštitni pojas sa mjerama njegove zaštite.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore", odnosno u "Službenom listu Crne Gore - Opštinski propisi".

Učešće javnosti

Član 33

O predlogu akta o proglašavanju zaštićenog područja predlagač akta obavještava javnost.

Predlagač akta obezbjeđuje javni uvid u studiju zaštite i predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja i organizuje javnu raspravu.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u najmanje jednom štampanom mediju i sadrži podatke o vremenu i mjestu javnog uvida i javne rasprave.

Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je da u pisanoj formi obavijesti vlasnike nepokretnosti o namjeri stavljanja pod zaštitu područja i omogući uvid u studiju zaštite.

Javni uvid u studiju zaštite i akt o proglašavanju zaštićenog područja može trajati najmanje 20 dana od dana objavljivanja obavještenja.

Proglašavanje zaštićenih područja

Član 34

Nacionalni park proglašava Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) zakonom.

Stroge i posebne rezervate prirode proglašava Vlada.

Park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području jedne jedinice lokalne samouprave proglašava skupština jedinice lokalne samouprave, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva i mišljenje organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i poslove kulture.

Park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području više jedinica lokalne samouprave proglašava Vlada na predlog jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva i organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i za poslove kulture.

Morska zaštićena područja čija teritorija djelimično ili potpuno zalazi u zonu morskog dobra proglašava Vlada, osim nacionalnog parka.

Revizija zaštićenih područja

Član 35

Ukoliko se na osnovu naučnih saznanja utvrdi da je došlo do promjene na pojedinim vrstama zaštićenih područja pokreće se postupak revizije.

Postupak iz stava 1 ovog člana pokreće se na osnovu zahtjeva Ministarstva, organa lokalne uprave ili upravljača.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana podnosi se organu uprave i sadrži razloge pokretanja postupka.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilažu se rezultati istraživanja i druge informacije od značaja za pokretanje postupka revizije.

Ukoliko se za zaštićeno područje koje je upisano u registar zaštićenih područja (u daljem tekstu: registar) utvrdi da ne postoje podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama za zaštićeno područje, organ uprave dužan je da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju o potrebi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje.

Revizija zaštićenog područja pokreće se izradom studije revizije.

Sredstva za izradu studije revizije se obezbjeđuju u skladu sa članom 28 stav 4 ovog zakona.

Akt o prestanku zaštite

Član 36

Ukoliko se studijom revizije utvrdi da je zaštićeno područje izgubilo odlike zbog kojih je proglašeno zaštićenim područjem, organ uprave predlaže donošenje akta o prestanku zaštite područja organu nadležnom za donošenje akta o proglašavanju tog zaštićenog područja.

Akt o prestanku zaštite područja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore", odnosno u "Službenom listu Crne Gore - Opštinski propisi".

Zaštićeno područje za koje je donijet akt o prestanku zaštite područja briše se iz registra u roku od mjesec dana od dana objavljivanja akta o prestanku zaštite područja u „Službenom listu Crne Gore”, odnosno u "Službenom listu Crne Gore - Opštinski propisi".

Preventivna zaštita

Član 37

Za područje za koje organ uprave, na osnovu stručnih analiza, procijeni da ima svojstvo zaštićenog područja ili je pokrenut postupak za stavljanje pod zaštitu tog područja donosi se akt o preventivnoj zaštiti područja.

Akt iz stava 1 ovog člana, donose organi iz člana 34 ovog zakona na predlog organa uprave.

Aktom o preventivnoj zaštiti područja određuje se upravljač područja za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja, mjere, uslovi zaštite i rok preventivne zaštite.

Rok iz stava 3 ovog člana ne može biti duži od tri godine od dana donošenja akta o preventivnoj zaštiti područja.

Područje za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja ili je pokrenut postupak za stavljanje pod zaštitu smatra se zaštićeno u smislu ovog zakona.

Registar

Član 38

Zaštićena područja i područja pod preventivnom zaštitom upisuju se u registar.

Registar vodi organ uprave.

Podaci iz registra su javni, osim podataka o rasprostranjenosti rijetkih ili osjetljivih ciljnih vrsta i stanišnih tipova i drugih prirodnih vrijednosti od značaja za njegovu zaštitu.

Kartografski prikaz sa ucertanim granicama i oznakom lokacije zaštićenog područja donosilac akta iz člana 34 ovog zakona dostavlja organu uprave, radi upisa ili brisanja u registar i organu uprave nadležnom za poslove katastra i obavještenje o objavljivanju akta o proglašavanju odnosno prestanku zaštite u „Službenom listu Crne Gore”, odnosno „Službenom listu Crne Gore-Opštinski propisi” u roku od deset dana od dana objavljivanja akta.

U registar se upisuju sljedeći podaci: naziv i vrsta zaštićenog područja, kategorija, površina zaštićenog područja i katastarske parcele.

Sastavni dio registra su i zbirke isprava: studija zaštite sa kartografskim prikazom i akt o proglašavanju zaštićenog područja, studija revizije, akt o prestanku zaštite područja i akt o preventivnoj zaštiti područja.

Način vođenja registra propisuje Ministarstvo.

Korišćenje zaštićenih područja

Član 39

Zaštićena područja mogu se koristiti u skladu sa studijom zaštite odnosno prostornim planom posebne namjene, planom upravljanja zaštićenog područja i na osnovu dozvola u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjeno je korišćenje zaštićenih područja na način koji prouzrokuje:

- oštećenje zemljišta i gubitak njegove prirodne plodnosti;
- oštećenje površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti;
- oštećenje morskih zaštićenih područja;
- osiromašenje prirodnog fonda divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- smanjenje biološke i predione raznovrsnosti;

- zagađivanje ili ugrožavanje podzemnih i površinskih voda.

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima

Član 40

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima, ocjeni prihvatljivosti, koje nijesu utvrđene planom upravljanja, mogu se vršiti na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- opis lokacije u zaštićenom području na kojem se planira obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti;

- namjenu planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti;

- vrijeme trajanja radnji, aktivnosti i djelatnosti.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu stručne ocjene o uticaju planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti na zaštićeno područje.

Radi stručne ocjene da li planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu dovesti do oštećenja zaštićenog područja organ uprave može formirati stručnu komisiju.

Komisija iz stava 4 ovog člana formira se iz reda zaposlenih organa uprave, a po potrebi mogu se angažovati druga stručna lica.

Troškove rada komisije iz stava 4 ovog člana koji obuhvataju naknadu putnih troškova, po potrebi, snosi podnosilac zahtjeva.

Dozvola izdata u skladu sa zahtjevom iz stava 2 ovog člana ukinuće se ukoliko podnosilac zahtjeva ne otpočne radnje i aktivnosti za koje je dozvola izdata u roku od tri godine od dana izdavanja dozvole.

Područje ekološke mreže

Član 41

Područje ekološke mreže proglašava se u cilju zaštite i očuvanja određenih stanišnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Područja ekološke mreže obuhvataju i prirodne koridore za prolaz određenih divljih vrsta životinja.

Područja ekološke mreže su:

- područja važna za očuvanje ptičijih staništa i ptičijih vrsta;

- područja važna za očuvanje staništa i divljih vrsta biljaka i životinja.

Na područjima ekološke mreže sprovode se mjere zaštite za očuvanje ili obnavljanje stanja ciljnih tipova staništa i ciljnih vrsta biljaka, ptica i drugih životinja, zbog kojih je to područje proglašeno kao područje ekološke mreže.

Stanišne tipove, prioritete stanišne tipove, liste vrsta biljaka i životinja sa prioritarnim vrstama uključujući ptičije vrste i vrste za koja se određuju područja iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prikupljanje podataka za uspostavljanje područja ekološke mreže

Član 42

Organ uprave u saradnji sa stručnim i naučnim institucijama iz oblasti zaštite prirode, prikuplja podatke, formira bazu podataka i priprema dokumentaciju za uspostavljanje područja ekološke mreže.

Na bazi prikupljenih podataka iz stava 1 ovog člana organ uprave predlaže područja ekološke mreže sa granicama i sa podacima o ciljnim vrstama i staništima uzimajući u obzir

sljedeće kriterijume: reprezentativnosti područja za očuvanje stanišnog tipa, površinu zastupljenosti određenog stanišnog tipa u odnosu na ukupnu površinu tog stanišnog tipa u Crnoj Gori, veličinu i gustinu populacije ciljnih vrsta na područjima ekološke mreže u odnosu na ukupnu površinu populacije te vrste u Crnoj Gori.

O predlogu područja ekološke mreže organ uprave obavještava javnost i organizuje javnu raspravu.

Organ uprave vodi bazu podataka za ekološku mrežu sa prikazom granica područja uspostavljene ekološke mreže.

Prikupljanje podataka za uspostavljanje područja ekološke mreže finansira se iz budžeta Crne Gore.

Bliže kriterijume iz stava 2 ovog člana za određivanje područja ekološke mreže propisuje Ministarstvo.

Proглаšavanje i upravljanje područjima ekološke mreže

Član 43

Područja ekološke mreže proglašava Vlada.

Područjima ekološke mreže koja se nalaze na području zaštićenih područja, djelimično ili potpuno, se graniče sa njima ili se nalaze neposredno uz njihovu granicu upravlja upravljač zaštićenog područja.

Područjima ekološke mreže koja se nalaze, djelimično ili potpuno, na području morskog dobra upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Područjem ekološke mreže koje se nalazi van područja iz st. 2 i 3 ovog člana upravlja upravljač koji ispunjava uslove iz člana 55 ovog zakona, određen aktom o proglašavanju područja ekološke mreže.

Aktom iz stava 1 ovog člana, određuju se područja ekološke mreže sa granicama za svako područje, podacima o ciljnim vrstama i staništima, nazivom upravljača, kao i mjerama zaštite i očuvanja područja ekološke mreže.

Akt o proglašavanju ekološke mreže objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore”.

Prestanak zaštite područja ekološke mreže

Član 44

Ukoliko se utvrdi da je neko područje ekološke mreže izgubilo odlike zbog kojih je proglašeno, organ uprave predlaže Ministarstvu donošenje akta o prestanku zaštite tog područja.

Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju i vodi pregovore o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Ukoliko se pregovorima iz stava 2 ovog člana odobri prestanak zaštite područja ekološke mreže, donosi se akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže donosi Vlada.

Akt iz stava 4 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore”.

Sprovođenje zaštite i očuvanja područja ekološke mreže

Član 45

Zaštita i očuvanje područja ekološke mreže vrši se:

- sprovođenjem mjera zaštite i očuvanja područja;
- sprječavanjem pogoršanja statusa ciljnih tipova staništa i ciljnih vrsta biljaka, ptica i drugih životinja zbog kojih je područje određeno;
- sprječavanjem uzemiravanja ciljnih vrsta zbog kojih je područje određeno;
- sprovođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže.

Ocjena prihvatljivosti za područja ekološke mreže

Član 46

Ocjena prihvatljivosti za područja ekološke mreže (u daljem tekstu: ocjena prihvatljivosti) je postupak koji se sprovodi za područja ekološke mreže kad postoji mogućnost da plan, program, projekat, posebno ili u kombinaciji sa drugim planovima, programima i projektima može imati značajan negativan uticaj, na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže.

Postupak ocjene prihvatljivosti sastoji se od:

- prethodne ocjene i
- glavne ocjene.

Postupak ocjene prihvatljivosti ne sprovodi se za planove ili djelove planova, programe i projekte, koji su neophodni za upravljanje područjem ekološke mreže ili su sa njim neposredno povezani.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, postupak ocjene prihvatljivosti sprovodi se u okviru tih postupaka.

Postupak prethodne ocjene

Član 47

Organ nadležan za pripremu plana i programa za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja, odnosno pravno lice ili preduzetnik koji podnosi zahtjev za davanje saglasnosti na projekat (u daljem tekstu: nosilac projekta) za koji se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, dužan je da podnese zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene organu uprave.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, prije donošenja odluke o izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se odlučuje o potrebi sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine istovremeno sa zahtjevom za odlučivanje o potrebi sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se obavezno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosi se prije pokretanja postupka procjene uticaja.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- opis obuhvata plana, programa ili projekta sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prilogima;
- opis ciljeva i namjere zbog kojih se planovi, programi ili projekti, sprovode kao i namjeravane aktivnosti na njihovoj realizaciji;
- vremenski period potreban za realizaciju planova, programa ili projekata.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, odlučuje o potrebi sprovođenja glavne ocjene.

Ako organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine nakon prijema zahtjeva sa sigurnošću utvrdi da plan, program ili projekat ne može imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje da nije potrebno sprovesti glavnu ocjenu.

Ako organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ne može sa sigurnošću utvrditi da plan, program ili projekat neće imati značajan

negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje o sprovođenju glavne ocjene.

Glavna ocjena

Član 48

Organ nadležan za pripremu plana i programa za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu odnosno nosilac projekta za koje se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu dužan je da organu uprave podnese zahtjev za davanje saglasnosti na Studiju o ocjeni prihvatljivosti (u daljem tekstu: studija).

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu odnosno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu studija se prilaže organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, uz dokumentaciju koja se predaje uz izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu odnosno elaborat o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži podatke iz člana 47 stav 5 ovog zakona.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se studija.

Studija naročito sadrži:

- podatke o planu, programu i /ili projektu i lokaciji;
- opis metoda izrade studije (sprovedena terenska istraživanja, korišćeni stručni i/ili naučni modeli ocjene);
- podatke o području ekološke mreže opis i procjenu mogućih uticaja na ekološki integritet područja ekološke mreže i uticaja na ciljne vrste i stanišne tipove;
- predlog mjera za ublažavanje negativnih uticaja plana, programa i/ili projekta na ciljne stanišne tipove i vrste područja ekološke mreže;
- način praćenja stanja ciljnih stanišnih tipova i vrsta u pogledu mjera za ublažavanje negativnih uticaja;
- zaključnu ocjenu prihvatljivosti uticaja plana, programa i/ili projekta na područje ekološke mreže.

Studija se podnosi u pisanoj formi u tri primjerka i u elektronskom obliku.

Bliži sadržaj studije propisuje Ministarstvo.

Ovlašćenje za izradu studije

Član 49

Studiju može da izrađuje pravno lice koje je upisano u Centralni registar privrednih subjekata za obavljanje djelatnosti izrade studija i stručnih analiza iz oblasti zaštite prirode i koje ima najmanje jedno zaposleno lice sa visokom stručnom spremom (VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja) iz oblasti bioloških nauka.

Studiju može da izrađuje i fizičko lice koje ima visoku stručnu spremu (VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja) iz oblasti bioloških nauka i najmanje pet godina iskustva u struci na istim ili sličnim poslovima ili odgovarajuće naučno zvanje, iz oblasti bioloških nauka.

Komisija za ocjenu studije

Član 50

Ocjenu studije vrši komisija za ocjenu studije (u daljem tekstu: komisija), koju obrazuje organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Komisija se obrazuje iz reda zaposlenih i drugih stručnih lica.

Troškove izrade studije i rada komisije snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa, odnosno nosilac projekta.

Članovi komisije ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi studije ili su zaposleni kod organa nadležnog za pripremu plana, programa, odnosno nosioca projekta.

Javnu raspravu za studiju sprovodi organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine obavještava organe, organizacije i zainteresovanu javnost o načinu i rokovima uvida u studiju, dostavljanju mišljenja, vremenu i mjestu održavanja javne rasprave na internet stranici organa uprave i/ili putem štampanih medija.

Javna rasprava iz stava 5 ovog člana može se održati najranije deset dana od dana obavještanja organa, organizacija i zainteresovane javnosti.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine dužan je da u roku od pet dana od dana održane javne rasprave, dostavi komisiji studiju sa primjedbama i mišljenjima dostavljenim tokom javne rasprave.

Komisija može od organa nadležnog za pripremu plana, programa odnosno nosioca projekta najviše dva puta zahtijevati da izvrši izmjene i dopune studije.

Organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta je dužan da postupi po zahtjevu iz stava 9 ovog člana i komisiji dostavi izmijenjenu i dopunjenu studiju u roku koji odredi komisija.

Ako organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta ne izvrši izmjene i dopune studije u propisanom roku iz stava 10 ovog člana, komisija nastavlja rad na osnovu raspoložive dokumentacije.

Komisija je dužna da izvještaj o ocjeni studije dostavi organu uprave odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine u roku od 25 dana od dana održane javne rasprave, odnosno od dana dostavljanja inoviranog teksta studije.

Izdavanje ili odbijanje saglasnosti na studiju

Član 51

Na osnovu izvještaja komisije, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine uzimajući u obzir primjedbe i mišljenja data tokom javne rasprave odlučuje o davanju saglasnosti ili odbijanju davanja saglasnosti na studiju.

Ukoliko se na osnovu izvještaja komisije utvrdi da plan, program ili projekat, ne može imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine izdaje saglasnost na studiju, koja sadrži mjere ublažavanja negativnih uticaja.

Ukoliko se na osnovu izvještaja utvrdi da planovi, programi ili projekti mogu imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine neće izdati saglasnost na studiju.

Organ nadležan za pripremu plana i programa odnosno nosilac projekta ne može pristupiti donošenju plana, programa odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti organa uprave odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine na studiju.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu saglasnost iz stava 2 ovog člana, izdaje se istovremeno sa izdavanjem saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja, odnosno na elaborat o procjeni uticaja.

U slučaju iz stava 3 ovog člana organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine je dužan da obavijesti organ nadležan za izdavanje građevinske dozvole o odbijanju davanja saglasnosti.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove životne sredine je obavezan da o saglasnosti iz st. 2 i 3 ovog člana obavijesti javnost, putem elektronskih medija.

Saglasnost na studiju prestaje da važi ukoliko nosilac projekta ne otpočne realizaciju projekta u roku od dvije godine od dana dostavljanja saglasnosti na studiju.

Utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa i kompenzatorne mjere za ekološku mrežu

Član 52

U slučaju odbijanja saglasnosti na studiju obrađivač plana i programa odnosno nosilac projekta može organu uprave podnijeti zahtjev za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa sa predlogom kompenzatornih mjera.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana odbijanja saglasnosti na studiju.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o planu, programu ili projektu;
- razloge za nemogućnost pronalaska alternativnog rješenja;
- imperativne razloge preovladavajućeg javnog interesa u odnosu na zaštitu područja ekološke mreže;
- druge podatke od značaja za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa i njihovu imperativnost;
- predlog kompenzatornih mjera u svrhu održavanja opšte povezanosti ekološke mreže.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se akt o odbijanju saglasnosti na studiju.

Organ uprave na osnovu podnijetog zahtjeva dostavlja Ministarstvu mišljenje sa predlogom odluke o preovladavajućem javnom interesu odnosno o odbijanju preovladavajućeg javnog interesa.

Mišljenje iz stava 5 ovog člana naročito sadrži:

- ocjenu mogućnosti pronalaska alternativnih rješenja;
- ocjenu izvodljivosti, relevantnosti i mogućnosti sprovođenja kompenzatornih mjera;
- ocjenu imperativnosti navedenih razloga preovladavajućeg javnog interesa;
- važnosti očuvanja područja u odnosu na važnost preovladavajućeg javnog interesa za plan, program ili projekat;
- druge ili dodatne kompenzatorne mjere u odnosu na predložene;
- plan praćenja sprovođenja i realizacije kompenzatornih mjera.

Odluka o proglašavanju preovladavajućeg javnog interesa i obavezi sprovođenja kompenzatornih mjera donosi se samo ukoliko organ uprave utvrdi da su kompenzatorne mjere sprovodljive i da ne postoji nijedno drugo alternativno rješenje bez značajnog uticaja na područje ekološke mreže.

Ukoliko se na području ekološke mreže nalazi prioritetni stanišni tip i/ili prioritetna vrsta, preovladavajući javni interes može se proglasiti samo, radi zaštite javnog zdravlja i zaštite sigurnosti ili uspostavljanja bitno povoljnih uslova od primarne važnosti za životnu sredinu.

U slučaju drugih razloga preovladavajućeg javnog interesa za područja ekološke mreže iz stava 7 ovog člana Ministarstvo je dužno pribaviti mišljenje Evropske komisije koje je obavezujuće.

Preovladavajući javni interes utvrđuje Vlada.

Kompenzatorne mjere za ekološku mrežu

Član 53

Organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta za koje se utvrdi preovladavajući javni interes dužan je da sprovede kompenzatorne mjere prije realizacije plana i programa odnosno projekta.

Kompenzatorne mjere mogu biti:

- uspostavljanje novog područja koje ima iste osobine kao i oštećeno područje ekološke mreže;
- uspostavljanje drugog područja ekološke mreže značajnog za očuvanje istih ciljnih stanišnih tipova i ciljnih vrsta;
- uspostavljanje povoljnih uslova unutar postojećeg područja ekološke mreže za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste.

Pri određivanju kompenzatornih mjera novo ili postojeće područje rasprostranjenja stanišnih tipova i staništa vrsta, mora biti isto ili veće po površini od dijela područja za koje se sprovode kompenzatorne mjere.

O kompenzatornim mjerama koje se odnose na područja ekološke mreže Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju.

Troškove sprovođenja kompenzatornih mjera snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta.

Sprovođenje zaštite nad zaštićenim prirodnim dobrima

Član 54

U zaštićenim prirodnim dobrima zabranjeno je izvođenje vojnih vježbi i drugih vojnih aktivnosti u mirnodopskim uslovima kojima se mogu ugroziti odlike zbog kojih je zaštićeno prirodno dobro proglašeno.

VI. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA I PODRUČJIMA EKOLOŠKE MREŽE

Upravljač zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže

Član 55

Zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže upravlja upravljač koji ispunjava uslove u pogledu kadra, organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja i područja ekološke mreže.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave.

Strogim rezervatom prirode, posebnim rezervatom prirode, parkom prirode, spomenikom prirode i predjelom izuzetnih odlika, koja se nalaze na prostoru nacionalnog parka, upravlja upravljač nacionalnim parkom.

Upravljač zaštićenog područja određuje se aktom o proglašavanju zaštićenog područja.

Zaštićenim područjima, osim nacionalnih parkova, koja se nalaze na području morskog dobra upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove šumarstva i lovstva.

Obaveze upravljača

Član 56

Upravljač zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže dužan je da:

- donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu;
  - obezbijedi službu zaštite;
  - donese finansijski plan zaštite i razvoja područja;
  - donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova;
  - obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite;
  - čuva, unaprjeđuje i promoviše zaštićeno područje i/ili područja ekološke mreže;
  - obilježi zaštićeno područje i/ili područje ekološke mreže;
  - osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
  - prati stanje u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže i dostavlja podatke organu uprave;
  - dostavlja godišnji izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (u daljem tekstu: plan upravljanja) odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera;
  - obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktom o osnivanju.
- Odredbe stava 1 al. 1, 2, 3, 4 i 10 ovog člana ne primjenjuju se za pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka proglašene za zaštićeno prirodno dobro.
- Sredstva za rad upravljača

Član 57

Sredstva za rad upravljača obezbjeđuju se iz:

- Budžeta Crne Gore, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja;
- naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- donacija;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Plan upravljanja

Član 58

Plan upravljanja je planski dokumenat kojim se planiraju mjere i aktivnosti zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra koji predstavlja plansku osnovu za upravljanje i korišćenje prirodnog dobra za ekološke, ekonomske i socijalne namjene.

Plan upravljanja donosi se za period od pet godina.

Plan upravljanja priprema upravljač.

Plan upravljanja sprovodi se na osnovu godišnjeg programa upravljanja.

Plan upravljanja nacionalnim parkom donosi Vlada.

Plan upravljanja za strogi i posebni rezervat donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, uz saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja za park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području dvije i više jedinica lokalne samouprave donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za zaštićena područja i/ili područja ekološke mreže, osim nacionalnih parkova, u zoni morskog dobra donosi Ministarstvo.

Za područja ekološke mreže koja se nalaze u zaštićenom području, plan upravljanja tim područjima sastavni je dio plana upravljanja tog zaštićenog područja.

Plan upravljanja za područja ekološke mreže koja se ne nalaze u zaštićenom području donosi Ministarstvo.

Za područja ekološke mreže koja se nalazi na šumskim područjima ili su dio tih područja, upravlja se u skladu sa planovima i programima upravljanja šumama.

Za područje ekološke mreže koja se ne nalazi na zaštićenom području, ili se nalazi djelimično, ili se graniči ili se nalazi neposredno uz njegovu granicu, a kojim upravlja isti upravljač može se izraditi jedan plana upravljanja koji obuhvata sva ta područja.

Za zaštićena područja i područja ekološke mreže u zoni morskog dobra može se izraditi jedan plan upravljanja koji obuhvata sva ta područja.

Na plan upravljanja prije njegovog donošenja, za sva zaštićena područja i/ili područja ekološke mreže, mišljenje daje organ uprave.

Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost Ministarstva, odnosno nadležnog organa lokalne uprave.

Godišnji program upravljanja dostavlja se Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Izveštaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja upravljač dostavlja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Sadržaj plana upravljanja

Član 59

Plan upravljanja sadrži:

- 1) prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja;
- 2) ocjenu stanja zaštićenog područja;
- 3) dugoročne ciljeve zaštite i održivog razvoja;
- 4) analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite;
- 5) mjere zaštite, očuvanja, upravljanja, unaprjeđivanja i korišćenja zaštićenih područja;
- 6) način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja zaštićenim područjem;
- 7) prioritetne aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;
- 8) prostornu identifikaciju planskih namjena i režima korišćenja zemljišta;
- 9) smjernice za naučno-istraživački rad;
- 10) razvojne smjernice, smjernice i prioritete za zaštitu i očuvanje zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva;
- 11) planirane aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih resursa, razvoju i uređenju prostora;
- 12) aktivnosti na promociji i valorizaciji zaštićenog područja;
- 13) način saradnje sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima i korisnicima nepokretnosti;
- 14) dinamiku i subjekte realizacije plana upravljanja i način ocjene sprovođenja;
- 15) sredstva potrebna za sprovođenje mjera zaštite i izvore obezbjeđivanja sredstava;
- 16) indikatore praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 17) druge elemente od značaja za upravljanje područjem.

Plan upravljanja područjima ekološke mreže naročito sadrži:

- analizu stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova,
- ciljeve upravljanja i očuvanja,
- načine postizanja ciljeva,
- mjere upravljanja,
- i druge elemente od značaja za upravljanje područjima ekološke mreže.

Odredbe stava 1 tač.10, 11 i 12 ovog člana ne primjenjuju se na planove upravljanja za strogi rezervat i spomenik prirode.

Izvještaj o realizaciji plana upravljanja na osnovu godišnjih programa upravljanja Ministarstvo dostavlja Vladi, do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Izvještaj iz stava 4 ovog člana naročito sadrži podatke o:

- 1) realizaciji mjera zaštite;
- 2) realizaciji plana po indikatorima praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 3) posjetama zaštićenim područjima;
- 4) finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima od naknada za korišćenje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Naknada za korišćenje zaštićenog područja i područja ekološke mreže

Član 60

Za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže pravno ili fizičko lice (u daljem tekstu: korisnik) plaćaju naknadu upravljaču zaštićenog područja ili područja ekološke mreže i to za:

- ulazak u zaštićeno područje;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje prirodnjačke zbirke, parkiranje i informativno-edukativnog materijala);
- ugostiteljske, prodajne, smještajne i infrastrukturne objekte (restorane, bungalove, privremene objekte, reklame, trafostanice, korišćenje zemljišta za održavanje sportskih i drugih manifestacija);
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata i prostorija upravljača;
- korišćenje znaka zaštićenog područja;
- organizovano posmatranje ptica;
- snimanje igranih i komercijalnih filmova, spotova i reklama;
- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka i bicikala);
- sakupljanje, branje i otkup šumskih plodova;
- sportski i privredni ribolov;
- kampovanje;
- splavarenje i rafting;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

Visinu, način obračuna i plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje upravljač zaštićenog područja odnosno područja ekološke mreže, uz prethodnu saglasnost Vlade.

Upravljač je dužan da sredstva iz stava 1 ovog člana koristi za zaštitu, razvoj i unaprjeđivanje zaštićenog područja odnosno područja ekološke mreže.

Ekosistemske usluge

Član 61

Ekosistemske usluge su vrijednosti određenog ekosistema koje stvaraju direktnu ili indirektnu ekonomsku korist za korisnike ovih usluga.

Za korišćenje ekosistemskih usluga može se plaćati naknada ili ostvariti drugi vid benefita na osnovu ugovora koji se zaključuje između upravljača zaštićenog prirodnog dobra i korisnika ekosistemskih usluga.

Ugovor iz stava 2 ovog člana naročito sadrži:

- opis radnji i aktivnosti koje će imati korist iz ekosistemskih usluga;
- procjenu ekosistemskih usluga koja je predmet ugovora;
- tehnologiju koja će se koristiti pri korišćenju ekosistemskih usluga;

- iznos finansijskih sredstava ili drugi vid benefita ostvarenog korišćenjem ekosistemskih usluga zaštićenog prirodnog dobra;
- rok za korišćenje ekosistemskih usluga;
- obavezu upravljača da finansijska sredstva dobijena od strane korisnika ekosistemskih usluga zaštićenog prirodnog dobra, usmjeri na zaštitu i unaprjeđenje zaštićenog prirodnog dobra.

Pravo preče kupovine

Član 62

Pravno ili fizičko lice koje je vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (u daljem tekstu: vlasnik nepokretnosti), koji namjerava da proda nepokretnost, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave, preko organa uprave nadležnog za imovinu.

Ponuda iz stava 1 ovoga člana obavezno sadrži cijenu i uslove prodaje.

Ako Vlada odnosno jedinica lokalne samouprave ne prihvati ponudu iz stava 1 ovog člana u roku od 60 dana od dana kada je ponuda dostavljena, vlasnik ne može prodati nepokretnost drugom licu pod povoljnijim uslovima od uslova pod kojima ih je ponudio Vladi odnosno jedinici lokalne samouprave.

Ugovor zaključen suprotno st. 1 i 3 ovog člana je ništavan.

Oduzimanje (eksproprijacija) i ograničenje prava svojine

Član 63

Svojinska prava na nepokretnostima u zaštićenom prirodnom dobru mogu se ograničiti - eksproprijisati kada to zahtijeva javni interes.

Postupak eksproprijacije na nepokretnostima sprovodi se u skladu sa zakonom.

Sprječavanje nastanka štete

Član 64

Vlasnik nepokretnosti dužan je da preduzme mjere i radnje za sprječavanje nastanka štete koju mogu da pričine zaštićene divlje vrste životinja.

Radnje iz stava 1 ovog člana su: ograđivanje, čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta.

Pravo na naknadu štete

Član 65

Pravo na naknadu štete ima vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog prirodnog dobra pod uslovom da je preduzeo mjere i radnje iz člana 64 ovog zakona, radi sprječavanja štete od zaštićenih divljih vrsta životinja.

Vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, dužan je da upravljaču prijavi nastanak štete najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka štete.

Procjenu štete utvrđuje komisija koju obrazuje upravljač (u daljem tekstu: komisija za procjenu štete).

Visinu naknade štete na osnovu procjene komisije za procjenu štete utvrđuje upravljač rješenjem.

Naknada za zabrane i ograničenja

Član 66

Vlasnik nepokretnosti kome se ograničava pravo korišćenja i raspolaganja nepokretnostima, ima pravo na naknadu štete srazmjerno umanjenju prihoda ostvarenih u momentu proglašavanja zaštićenog područja.

Vlasnik nepokretnosti podnosi upravljaču zahtjev o naknadi štete uz koji se prilažu dokazi o umanjenju prihoda koje je mogao ostvariti u momentu proglašavanja zaštićenog područja ili koje je mogao ostvarivati, a koje proističe iz ograničenja proisteklih proglašavanjem zaštićenih područja.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana, utvrđuju ugovorom upravljač i vlasnik nepokretnosti.

Ako se u roku od 30 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva vlasnik nepokretnosti i upravljač ne dogovore o visini naknade, visinu naknade određuje nadležni sud.

Obaveze vlasnika nepokretnosti i naknada štete

Član 67

Vlasnici nepokretnosti dužni su da dozvole upravljaču, organu uprave i licu koje ima dozvolu za vršenje istraživanja obavljanje poslova utvrđenih zakonom.

Ukoliko vlasnik nepokretnosti, pri vršenju radnji i aktivnosti, pričini štetu na zaštićenom prirodnom dobru dužan je, da sprovede mjere remedijacije, u skladu sa zakonom kojim je uređena odgovornost za štetu u životnoj sredini.

Ukoliko upravljač zaštićenog prirodnog dobra, organ uprave ili lice koje ima dozvolu za vršenje istraživanja i obavljanje poslova utvrđenih zakonom, pričini štetu vlasniku nepokretnosti pri vršenju radnji i aktivnosti, dužan je da štetu nadoknadi.

Vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, dužan je da upravljaču prijavi nastanak štete najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka štete.

Visinu naknade štete iz stava 2 ovog člana utvrđuje komisija za procjenu štete.

Naknadu štete vlasniku nepokretnosti isplaćuje lice koje je pri vršenju radnji i aktivnosti pričinilo štetu.

VII. SPELEOLOŠKI, GEOLOŠKI I PALEONTOLOŠKI OBJEKTI

Speleološki objekti

Član 68

Speleološki objekti: jame, pećine, pećinski nakit i drugi djelovi pećina su dobra od opšteg interesa.

Za speleološke objekte izrađuje se registar speleoloških objekata kao digitalni geografski informacioni sistem (u daljem tekstu: registar).

Katastar sadrži podatke o: položaju, osobinama, vrijednostima, vlasništvu, istraživanju i korišćenju speleoloških objekata.

Registar uspostavlja i vodi organ uprave.

O otkriću speleološkog objekta nalazač je dužan da obavijesti organ uprave u roku od osam dana od dana otkrića.

Speleološkim objektima koji se nalaze na teritoriji zaštićenih područja i područja ekološke mreže upravlja upravljač zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Ukoliko se speleološki objekat nalazi na području ekološke mreže i predstavlja ciljani stanišni tip tog područja, na tom području radnje i aktivnosti mogu se obavljati na osnovu dozvole u skladu sa ovim zakonom.

Bliži sadržaj, način uspostavljanja i vođenja katastra propisuje Ministarstvo.

Zaštita i korišćenje speleoloških objekata

Član 69

U speleološkim objektima i njihovoj okolini zabranjeno je:

- zagađivati vodotoke i izvore ispuštanjem i unošenjem otrovnih materija;
- odlaganje uginulih životinja;
- odlaganje čvrstog otpada;
- uništavanje, oštećenje i odnošenje djelova pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i fosilnih ostataka;
- uništavanje i odnošenje primjeraka faune i flore i narušavanje njihovih stanišnih uslova;
- uznemiravanje faune, posebno slijepih miševa;
- izvođenje građevinskih radova koji mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promjene geomorfoloških i hidroloških obilježja;
- kopanje i bušenje, osim u cilju istraživanja i zaštite objekta;
- proizvoditi buku preko 45 Leq (dBA);
- paliti vatru ili koristiti druge materije čijim sagorijevanjem nastaje dim; i
- obavljati druge aktivnosti koje trajno ugrožavaju prirodne vrijednosti i značaj speleološkog objekta.

U speleološkom objektu mogu se vršiti sljedeće radnje i aktivnosti:

- organizovano posjećivanje, korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovog dijela;
- otvaranje ili zatvaranje ulaza, odnosno izlaza speleološkog objekta postavljanjem vrata sa rešetkama na ulazu pri čemu razmak između rešetki mora biti dovoljan za neometano kretanje slijepih miševa i ptica;
- izgradnja, obnova ili sanacija podzemnog objekta;
- obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;
- ronjenje;
- snimanje filmova ili fotografisanje;
- koje ne utiču na primarne osobine, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

Radnje i aktivnosti iz stava 2 ovog člana u speleološkom objektu mogu se vršiti samo na osnovu dozvole koju izdaje organ uprave.

Dozvola iz stava 3 ovog člana izdaje se na zahtjev korisnika speleološkog objekta.

Zahtjev iz stava 4 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu),
- područje na kome se nalazi speleološki objekat;
- opis radnji i aktivnosti koje namjerava obavljati u speleološkom objektu;
- vremenski period realizacije radnji i aktivnosti.

Ukoliko ne postoje podaci o speleološkom objektu na osnovu kojih se može izdati dozvola, pravno ili fizičko lice koje podnose zahtjev za dobijanje dozvole za vršenje radnje i aktivnosti, dužno je da obezbijedi podatke angažovanjem naučne ili stručne institucije i ustanove koja se bavi istraživanjima speleoloških objekata.

Naučne i stručne institucije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije dužne su da organu uprave dostave podatke o rezultatima istraživanja u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja.

Naučne i stručne institucije i ustanove koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata i speleološke organizacije u skladu sa dozvolom iz stava 3 ovog člana dužne su da obavijeste organ uprave o datumu početka istraživanja.

Vlasnik zemljišta na kom se nalazi speleološki objekat dužan je da omogući pristup i razgledanje tog objekta u skladu sa dozvolom organa uprave.

Vlasnik zemljišta na kom se nalazi speleološki objekat ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekat, zatrti ulaz, niti spriječiti njegovo korišćenje, kao i sprovoditi druge radnje i aktivnosti koje su zabranjene.

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti

Član 70

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali i pećinski nakit) su djelovi geonasljeđa koji zbog svoje rijetkosti imaju izuzetan naučni značaj i mogu biti:

- primjerci sintipova i genotipova fosila, kao i tipske vrste fosila koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;
- pojedinačni minerali ili kristali, pećinski nakit koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;
- zbirke sintipova i genotipova fosila, tipskih vrsta fosila pojedinačnih minerala i kristala koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost.

Zaštićene geološke i paleontološke objekte utvrđuje i proglašava zaštićenim prirodnim dobrima Ministarstvo na predlog stručnih i naučnih institucija koje se bave geološkim i paleontološkim istraživanjima.

Zabranjeno je sakupljanje i uništavanje zaštićenih fosila, minerala, kristala i pećinskog nakita i ugrožavanje njihovih nalazišta.

Ako se pojedini zaštićeni geološki i paleontološki zapis (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit) ne mogu zaštititi na nalazištu, daju se na čuvanje pravnom licu nadležnom za prikupljanje i čuvanje prirodnjačkog materijala, koje je dužno da osigura njihovu zaštitu i omogućiti njihovu upotrebu u obrazovne, naučne i kulturne svrhe.

Fosili, minerali, kristali i pećinski nakit u svojini su Crne Gore.

Zaštita geoloških i paleontoloških objekata

Član 71

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali i pećinski nakit) čuvaju se na mjestu pronalaska, odnosno nalazištu.

Ako se pojedini zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali) ne mogu zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje javnoj ustanovi nadležnoj za poslove kulture, radi obezbjeđenja njegove stručne zaštite i omogućavanja upotrebe u obrazovne i naučne svrhe.

Geološki i paleontoloških objekti koji imaju status zaštićenog kulturnog dobra ili su dio muzejskog materijala, dokumentacije i/ili lokaliteta štite se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita kulturnih dobara i muzejska djelatnost.

Ograničenja i zabrane

Član 72

Zabranjeno je uzimati iz prirode zaštićene geološke i paleontološke objekte koji su proglašeni zaštićenim ili se nalaze na objektu geonasljeđa, zaštićenom nalazištu ili ležištu mineralnih sirovina.

Zabranjen je izvoz geoloških i paleontoloških objekata koji su proglašeni zaštićenim.

Izuzetno, radnje iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se obavljati radi naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja i izlaganja na izložbama, uz dozvolu organa uprave.

Nosilac dozvole dužan je da, u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja, vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru, a najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja, dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju

nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite.

Izveštaj se dostavlja Ministarstvu, organu uprave, organu uprave nadležnom za inspekcijske poslove i pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

VIII. ZAŠTITA DIVLJIH VRSTA

Zaštita divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 73

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva čine:

- primjerci samoniklih biljaka, gljiva i slobodnoživećih životinja i njihovi uzgojni primjerci;

- njihovi razvojni oblici (jaja, sjemenke, plodovi, micelije);

- njihovi djelovi i derivati;

- od njih dobijeni lako prepoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je istrebljivanje autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva.

Zabranjeno je branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja u mjeri u kojoj se može ugroziti brojnost njihove populacije i povoljan status očuvanosti.

Zabranjeno je namjerno uznemiravanje i ubijanje divljih vrsta životinja, osim lova u skladu sa zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Fizička i pravna lica mogu brati, sakupljati i koristiti divlje biljke i gljive, odnosno hvatati i ubijati divlje vrste životinja iz stava 3 ovog člana u komercijalne svrhe samo na osnovu dozvole organa uprave.

Pravna lica dužna su da uz zahtjev za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja dostave spisak fizičkih lica koja će u ime i za račun tog pravnog lica obavljati radnje iz stava 5 ovog člana.

Uvoz, izvoz i tranzit divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva može se vršiti samo uz dozvolu organa uprave, a u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Pri prometu i tranzitu žive životinje moraju se prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povrjeđivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Tranzit divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva preko teritorije Crne Gore vrši se na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu izdate od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Bliži način i uslove korišćenja i sakupljanja sa količinama koje se mogu koristiti i stavljati u promet, način praćenja stanja populacija i listu divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se mogu koristiti u komercijalne svrhe utvrđuje Ministarstvo, u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za šumarstvo.

Dozvole za naučna i obrazovna istraživanja

Član 74

Naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva mogu vršiti pravna ili fizička lica na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se uz prethodno pribavljeno mišljenje upravljača zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže ukoliko se istraživanja vrše u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže, organa državne uprave nadležnog za šumarstvo

ukoliko se istraživanja vrše na šumskim lokalitetima, odnosno Instituta ukoliko se istraživanje vrši u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže na moru.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se za:

- 1) istraživanje zaštite i očuvanja tipova prirodnih staništa ili zaštićenih vrsta;
- 2) prekogranična istraživanja;
- 3) radove i istraživanja koji su neophodni za njihovu zaštitu, upravljanje i korišćenje populacija svih vrsta kojima prijeti istrebljenje;
- 4) istraživanja posebno ugroženih vrsta, uzimajući u obzir njihovu geografsku rasprostranjenost;
- 5) istraživanja zaštićenih područja i/ili područja ekološke mreže koja su posebno važna za migratorne vrste na njihovim migratornim putevima, kao i za zimska hranilišta i gnijezdišta;
- 6) procjenu populacija migratornih vrsta;
- 7) razvoj ili usavršavanje ekoloških metoda za sprječavanje oštećenja koja izazivaju ptice;
- 8) utvrđivanje uloge određenih vrsta kao indikatora zagađenja.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na period od tri godine.

Pravno i fizičko lice koje obavlja istraživanja na osnovu dozvole dužno je da obavijesti organ uprave o tačnom datumu početka istraživanja.

Pravno ili fizičko lice koje je obavilo istraživanja iz stava 1 ovog člana dužno je da organu uprave dostavi podatke o rezultatima istraživanja, u roku od mjesec dana od dana dobijanja rezultata istraživanja.

Pokretna zaštićena prirodna dobra i njihovi djelovi, radi naučnih istraživanja, mogu se iznositi iz Crne Gore na osnovu dozvole organa uprave.

Pokretna zaštićena prirodna dobra i njihovi djelovi iz stava 7 ovog člana moraju se vratiti u Crnu Goru, najkasnije tri mjeseca nakon završetka istraživanja.

Ukoliko se prilikom istraživanja iz stava 5 ovog člana utvrdi postojanje nove vrste za nauku, nosilac dozvole je dužan da holotip dostavi pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

Zabranjena sredstva za hvatanje i ubijanje divljih životinja

Član 75

Zabranjena je upotreba sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koje mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje.

Zabranjeno je korišćenje metoda za široko i neselektivno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje sisara i riba su:

- zamke koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja
- samostrijel;
- slijepe ili osakaćene životinje koje se koriste kao živi mamci;
- mreže koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja;
- istjerivanje gasom ili dimom;
- električne smrtonosne ili omamljujuće naprave;
- vještačke svijetleće naprave, osim u ribolovu na moru;
- ogledala i druge zasljepljujuće naprave;
- odašiljači zvuka (magnetofoni, kasetofoni) koji emituju zvukove dozivanja, boli ili oglašavanja;
- naprave za osvjjetljavanje cilja;
- optički nišani za noćni lov sa mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;

- eksploziv;
- otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje;
- letjelice;
- vozila na motorni pogon u pokretu;
- druga sredstva utvrđena međunarodnim ugovorima.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje ptica su:

- lijepak;
- kuke;
- žive ptice koje su slijepe ili osakaćene i koriste se kao mamac;
- magnetofoni;
- elektro uređaji za sječenje;
- izvori vještačkog svijetla, ogledala, uređaji za osvjetljavanje meta, nišanski uređaji za noćno gađanje koje čine elektronska lupa ili konverter;
- eksplozivi;
- mreže, zamke, otrovni ili anestetički mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje sa magacinom u koji staje više od dva reda municije;
- letjelice;
- motorna vozila;
- čamci čija brzina prelazi pet kilometara na sat, osim motornih čamaca na otvorenom moru, koji se koriste u bezbjedonosne svrhe maksimalne brzine 18 kilometara na sat.

Mjere zaštite migratornih divljih životinja

Član 76

Javni putevi, druge saobraćajnice i drugi objekti moraju se graditi na način da se umanju negativan efekat na puteve migratornih divljih životinja i omogućiti sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

Mjere iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se primjenom posebnih konstrukcijskih i tehničko-tehnoloških rješenja (ekološki mostovi, izgrađeni prolazi i prelazi, tuneli, propusne cijevi, kanali, sigurnosni i usmjeravajući objekti, riblje staze, liftovi) na samim objektima i u njihovoj okolini.

Mjere zaštite i način održavanja tehničko-tehnoloških rješenja iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja.

Unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 77

Zabranjeno je unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka (u daljem tekstu: alohtonih vrsta) u ekosisteme u kojima prirodno nijesu nastanjene.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, unošenje alohtonih vrsta ako je naučno dokazano i prihvatljivo u pogledu zaštite prirode, može se vršiti na osnovu dozvole organa uprave i ako je u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dozvolu iz stava 2 ovog člana organ uprave izdaje na osnovu:

- procjene rizika na prirodu;
- dokaza o adekvatnom smještaju u slučaju životinjske vrste;
- izjave o svrsi unošenja jedinke tih vrsta.

Prije izdavanja dozvole pribavlja se saglasnost organa uprave nadležnog za poslove veterinarstva i organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove.

Procjenu rizika na prirodu iz stava 3 alineja 1 ovog člana izrađuje Komisija za procjenu rizika, koju obrazuje organ uprave odnosno Institut ukoliko se radi o morskim vrstama.

Komisija za procjenu rizika obrazuje se iz reda zaposlenih u organu uprave i drugih stručnih lica.

Komisija za procjenu rizika, odnosno Institut, sačinjava izvještaj o procjeni rizika na prirodu i dostavlja ga organu uprave radi izdavanja dozvole.

Troškove izrade procjene rizika snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Zahtjev iz stava 8 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- lokalitet na kome se planira unošenje alohtonih vrsta;
- svrha planiranog unošenja i važnost unošenja sa aspekta zaštite prirode;
- narodni i stručni naziv vrste koja se unosi u ekosistem;
- vremenski period realizacije radnji.

Ukoliko se radi o ponovnom izvozu iz bilo koje zemlje, podnosilac zahtjeva iz stava 8 ovog člana dužan je da dostavi i dozvolu za izvoz, potvrdu o ponovnom izvozu ili sertifikat o porijeklu izdat u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima od strane nadležnog organa zemlje izvoza ili ponovnog izvoza.

Način izrade procjene rizika iz stava 3 ovog člana i člana 79 stava 2 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Nenamjerno unošenje alohtonih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 78

Ako dođe do nenamjernog unošenja alohtonih vrsta biljaka, životinja i gljiva na područje Crne Gore ili ako postoji opravdana sumnja da će doći do takvog unošenja, organ uprave preduzima mjere radi uništavanja ili sprječavanja daljeg širenja unešenih alohtonih vrsta.

Ponovno unošenje nestalih divljih vrsta

Član 79

Ponovno unošenje nestalih autohtonih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme može se vršiti uz dozvolu organa uprave.

Dozvolu iz stava 1 ovog člana izdaje organ uprave, na osnovu prethodno izrađene procjene rizika.

Troškove procjene rizika ponovnog unošenja autohtonih vrsta na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Zahtjev iz stava 3 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- svrha planiranog unošenja i važnost unošenja sa aspekta zaštite prirode;
- lokalitet na kome se planira unošenje autohtonih vrsta;
- opis radnji koje namjerava obavljati;
- vremenski period realizacije radnji.

Prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja

Član 80

Prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar Crne Gore može se vršiti samo na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- dokaz o porijeklu primjeraka;

- podatke o sredstvima za prenošenje i mjestu na koje će se vršiti prenos i čuvanje jedinki;
- podatke o cilju prenošenja jedinki;
- vremenski period u kome se vrši prenošenje.

Dozvola iz stava 1 ovog člana ne izdaje se u slučaju prenošenja žive životinje radi veterinarskog tretmana.

Držanje divljih vrsta životinja

Član 81

Pravno ili fizičko lice može držati divlje vrste životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima, u skladu sa zakonom, uz dozvolu organa uprave.

Zabranjeno je držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajuće brige.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica koje ispunjava uslove iz člana 83 ovog zakona.

Fizičko ili pravno lice iz stava 1 ovog člana koje pribavi jedinku divlje vrste životinja, s namjerom njenog držanja u zatočeništvu, dužno je da podnese zahtjev za izdavanje dozvole i o tome obavijesti organ uprave i inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i veterinarsku inspekciju, u roku od 30 dana od dana pribavljanja jedinke divlje vrste životinja.

Ukoliko fizičko ili pravno lice pribavi jedinku divlje vrste životinja, a ne podnese zahtjev u roku od 30 dana od dana pribavljanja jedinke, jedinka će se oduzeti i predati ovlašćenom licu iz člana 83 ovog zakona na čuvanje.

Obilježavanje divlje vrste životinje

Član 82

Divlje vrste životinja koje se drže u zatočeništvu i koje se koriste za naučna istraživanja moraju se obilježiti.

Troškove obilježavanja divljih vrsta životinja snosi fizičko ili pravno lice koje ima dozvolu za držanje divljih i zaštićenih vrsta.

Obilježavanje divljih vrsta životinja u zavisnosti od vrste vrši se nožnim prstenovima, mikročipovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima.

Obilježavanje divljih vrsta ptica vrši se nožnim prstenovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima.

Obilježavanje iz stava 4 ovog člana vrše pravna lica na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 5 ovog člana izdaje se pravnom licu koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme.

Dozvola iz stava 5 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište i matični broj);
- podatke o odgovarajućoj opremi i kadru.

Pravna lica iz stava 5 ovog člana dužna su da dostavljaju organu uprave podatke o obilježenim divljim vrstama.

Obilježavanje divljih vrsta životinja mikročipovima vrše veterinarske ambulante koje ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje veterinarstvo.

Veterinarska ambulanta je dužna da, u roku od 15 dana od dana obilježavanja životinje, u pisanoj formi, obavijesti organ uprave o izvršenom obilježavanju.

Organ uprave vodi evidenciju o obilježenim životinjama.

Primjerci životinja obilježeni izvan Crne Gore smatraće se obilježenim u skladu sa ovim zakonom ako su obilježeni u skladu sa međunarodnim standardima obilježavanja.

Bliže uslove iz stava 6 ovog člana, karakteristike sredstava za obilježavanje divljih životinja (nožni prstenovi, mikročipovi, krilni markeri i satelitski odašiljači), način obilježavanja i vođenja evidencije o obilježenim divljim životinjama propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje životinja koje se drže u zatočeništvu

Član 83

Primjerci divljih vrsta životinja koje se drže u zatočeništvu bez dozvole i suprotno uslovima datim u dozvoli za držanje u zatočeništvu privremeno ili trajno se oduzimaju i predaju pravnom licu ili fizičkom licu koje ovlasti organ uprave.

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana izdaje se pravnom i fizičkom licu koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra.

U slučaju da u Crnoj Gori ne postoji pravno lice i fizičko lice koje ispunjava uslove za držanje pojedinih primjeraka divljih vrsta životinja ti primjerci se mogu predati stranom pravnom licu u drugoj državi koje je ovlašćeno za čuvanje i držanje životinja.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obavješćavanje

Član 84

Pravno ili fizičko lice dužno je da, bez odlaganja, obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole, a posebno ako se radi o:

- uginuću primjerka životinjske vrste;
- uništenju primjerka životinjske vrste;
- bijegu primjerka životinjske vrste;
- drugim okolnostima koje mogu uticati na izdatu dozvolu.

Uzgoj divljih vrsta životinja

Član 85

Pravno ili fizičko lice koje ispunjava uslove iz člana 83 stav 2 ovog zakona, može da uzgaja divlje vrste životinja u zatočeništvu na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica.

Vlasnik divlje vrste životinje iz stava 1 ovoga člana, dužan je da se brine da životinja ne pobjegne i odgovoran je za štetu koju ta životinja prouzrokuje u slučaju bijega.

Izuzetno od stava 1 ovog člana ukoliko se uzgajanje vrši radi poljoprivredne djelatnosti, slatkovodnog i morskog ribarstva i lova dozvole se izdaju u skladu sa posebnim zakonima.

Promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva

Član 86

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva autohtone i alohtone mogu se stavljati u promet u komercijalne svrhe.

Promet iz stava 1 ovog člana mogu da obavljaju pravna ili fizička lica koja ispunjavaju uslove iz člana 83 stav 2 ovog zakona.

Pravna i fizička lica iz stava 2 ovog člana treba da imaju dozvolu organa uprave za stavljanje u promet iz člana 94 ovog zakona.

Prometom u komercijalne svrhe iz stava 1 ovog člana smatra se prodaja i kupovina, izlaganje javnosti radi sticanja dobiti, korišćenje u svrhu sticanja dobiti, držanje radi prodaje, nuđenje na prodaju, kao i najam i razmjena biljaka, životinja i gljiva.

Predmet prometa u komercijalne svrhe može biti samo divlja biljka, životinja i gljiva koja je uzgajana na osnovu dozvole iz člana 85 ovog zakona.

Listu divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva za koje je zabranjen promet u komercijalne svrhe utvrđuje Ministarstvo.

Zaštita divljih vrsta ptica

Član 87

Divlje ptice koje žive u prirodi uživaju zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Zaštita divljih ptica vrši se:

- sprovođenjem mjera za očuvanje, održavanje ili ponovno uspostavljanje dovoljnog diverziteta i površina staništa za sve vrste ptica;
- uspostavljanjem ekološke mreže čiji su sastavni dio područja važna za očuvanje ptičijih staništa i vrsta;
- sprovođenjem mjera za očuvanje, održavanje i upravljanje ptičijim staništima u skladu sa ekološkim potrebama unutar područja ekološke mreže zona i van njih;
- obnavljanjem uništenih biotopa;
- preduzimanjem mjera da bi se izbjeglo zagađivanje ili propadanje staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na ptice u okviru ekološke mreže.

Pojedine divlje vrste ptica mogu se nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje lovstvo.

Listu divljih vrsta ptica iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove lovstva.

Zabranjeno je ubijanje ili hvatanje, premještanje, uništavanje ili uklanjanje gnijezda ptica, čak i ako su prazna, jaja i njihovo uznemiravanje, naročito u vrijeme othranjivanja ptica i tokom razmnožavanja, držanje ptica koje je zabranjeno loviti, kao i vršenje drugih radnji suprotno zakonu.

Lovne vrste ptica štite se u vrijeme lovostaja i u periodu reprodukcije, mitarenja i njihovnog povratka sa zimovališta (prolječna seoba) u skladu sa zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Stubovi i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova moraju se graditi na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja.

Odredba stava 7 ovoga člana ne odnosi se na gornje vodove željeznica.

Pri izgradnji visokih objekata (vjetrogeneratora, stubova, tornjeva, mostova) primjenjuju se tehničko-tehnološke mjere koje se odnose na osvijetljavanje objekata, kako bi se izbjegli negativni uticaji tih objekata na ptice.

Radi očuvanja i zaštite divljih vrsta ptica vrši se praćenje brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica u skladu sa međunarodnim obavezama.

Na osnovu praćenja brojnosti i stanja populacija divljih vrsta ptica određuju se kategorije divljih ptica i to:

- vrste kojima prijeti istrebljenje;
- vrste koje su osjetljive na konkretne promjene u njihovom staništu;
- vrste koje se smatraju rijetkim zbog male populacije ili ograničene lokalne rasprostranjenosti;
- druge vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog posebne prirode njihovog staništa.

Na osnovu rezultata praćenja organ uprave utvrđuje mjere zaštite migratornih vrsta divljih ptica u pogledu njihovog uzgajanja, mijenjanja perja i mjesta za ishranu tokom zime i usputnih stanica na njihovim migratornim putevima, zaštiti močvara, a naročito močvara od

međunarodnog značaja, sprječavanje zagađivanja ili propadanja staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na divlje vrste ptica.

Način praćenja brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica utvrđuje Ministarstvo.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštitu ptica

Član 88

Ubijanje ili hvatanje, premještanje gnijezda ptica, njihovo uznemiravanje, držanje ptica koje je zabranjeno loviti, kao i vršenje drugih radnji, može se dozvoliti u slučaju da ne postoji nijedno drugo zadovoljavajuće rješenje, samo na osnovu dozvole organa uprave i to radi:

- zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti;
- zaštite vazdušne bezbjednosti;
- sprječavanja oštećenja usjeva, stoke, šuma, riba i voda;
- zaštite biljnog i životinjskog svijeta;
- istraživanja i podučavanja, obnavljanja populacije, ponovnog uvođenja i uzgajanje koje je neophodno za te svrhe;

- hvatanja, zadržavanja ili drugih vidova korišćenja nekih vrsta ptica u malom broju primjeraka, pod strogo nadziranim uslovima i na selektivnoj osnovi.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- način, sredstva ili metode koje će se koristiti;
- vrste ptica;
- svrhe i razloge sprovođenja radnji;
- vremensko trajanje vršenja radnji;
- način i rokove izvještavanja o primjeni dozvole organu uprave.

O realizaciji dozvola iz stava 1 ovog člana, sredstvima, metodama, lokacijama, razlozima sprovođenja i izdavanja dozvola, kao i načinu realizacije dozvoljenih radnji nad divljim pticama, organ uprave sačinjava godišnji izvještaj i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva

Član 89

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva koje su ugrožene ili mogu postati ugrožene, rijetke i endemične i koje imaju poseban značaj sa genetičkog, ekološkog, ekosistemskog, naučnog, zdravstvenog i ekonomskog aspekta su zaštićene divlje vrste.

Zaštićenom divljom vrstom biljaka, životinja i gljiva može se utvrditi:

- divlja vrsta kojoj prijeti izumiranje na području Crne Gore i pripada kategoriji krajnje ugrožene i ugrožene vrste;
- iščezla vrsta u Crnoj Gori koja je vraćena programom reintrodukcije;
- usko rasprostranjena vrsta (endem i relik);
- divlja vrsta zaštićena na osnovu zaključenog međunarodnog ugovora;
- divlja vrsta koja je osjetljiva, odnosno ranjiva, rijetka ili endemična;
- divlja vrsta koja nije ugrožena, ali je radi njenog izgleda moguće zamijeniti sa ugroženom divljom vrstom.

Kao zaštićena divlja vrsta biljaka, životinja i gljiva može se utvrditi i ugrožena autohtona odomaćena biljna sorta i životinjska pasmina određene vrste, koja se razvila kao posljedica tradicionalnog uzgoja i čini dio prirodne i etno-kulturne baštine.

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti.

Status očuvanosti zaštićenih vrsta smatra se povoljnim kad:

- je brojnost populacije vrste stabilna i dugoročno održiva;

- se prirodno stanište vrste ne smanjuje niti će se smanjiti u bliskoj budućnosti;
- postoji i ubuduće će postojati dovoljno veliko stanište za održavanje populacija na dugoročnoj osnovi.

Listu zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva utvrđuje Ministarstvo, na osnovu procjene ugroženosti pojedinih vrsta i obaveza iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i na osnovu nacionalnih i međunarodnih crvenih lista i druge stručne dokumentacije, na predlog organa uprave i uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poljoprivredu, šumarstvo i divljač.

Lista iz stava 6 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Crvene liste divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 90

Crvene liste divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva utvrđuje organ uprave na osnovu međunarodnih crvenih lista i naučnih podataka prema stepenu ugroženosti, rasprostranjenosti, brojnosti populacije i drugim karakteristikama pojedinačnih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

Na osnovu crvenih lista iz stava 1 ovog člana organ uprave može izraditi crvenu knjigu, koja sadrži i mjere zaštite i mjere za poboljšanje statusa ugroženih vrsta, način postupanja i područje rasprostranjenosti zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i mjere zaštite njihovih staništa.

Zaštita i očuvanje zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 91

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva čine:

- primjerci samoniklih biljaka, gljiva i slobodnoživećih životinja i njihovi uzgojeni primjerci;
- njihovi razvojni oblici (jaja, sjemenke, plodovi i micelije);
- njihovi djelovi i derivati;
- od njih dobijeni lako prepoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je istrebljivanje zaštićene autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva.

Zabranjeno je branje, sakupljanje, korišćenje, uništavanje zaštićenih divljih vrsta biljaka, uznemiravanje, hvatanje, odstrijel, ozljeđivanje zaštićenih divljih vrsta životinja, smanjivanje brojnosti populacije zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (uklanjanje i ubijanje), uništavanje ili ugrožavanje njihovih staništa ili mijenjanje njihovih životnih uslova.

Zabranjeno je zaštićene divlje vrste životinja:

- 1) hvatati, držati, posjedovati, odnosno ubijati, uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije;
- 2) uzgajati i stavljati u promet, pribavljati na drugi način i preparirati;
- 3) oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, kao i područja njihovog razmnožavanja ili odmaranja;
- 4) uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
- 5) držati ukoliko je njihov lov i hvatanje zabranjen;
- 6) kupovati, prodavati, transportovati zbog prodaje, držati zbog prodaje i nuditi na prodaju žive ili mrtve primjerke i bilo koji njihov prepoznatljivi dio ili derivat;
- 7) koristiti na način ili putem metoda koji se koriste za sveobuhvatno ili neselektivno hvatanje ili ubijanje ili koje izazivaju lokalno nestajanje vrsta.

Zabranjeno je zaštićene divlje vrste biljaka i gljiva:

- namjerno brati, sakupljati, posjedovati, sjeći, iskorjenjivati, uništavati u njihovom prirodnom okruženju u prirodi;
- kupovati, prodavati ili razmjenjivati i nuditi na prodaju ili razmjenu primjeraka tih vrsta uzetih iz prirode.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštićene divlje vrste

Član 92

Radnje iz člana 91 st. 4 i 5 ovog zakona, mogu se vršiti ukoliko ne postoji nijedno drugo zadovoljavajuće rješenje i ukoliko radnje ne nanose štetu održavanju populacija zaštićenih vrsta na nivou povoljnog statusa zaštite na njihovom prirodnom području, samo na osnovu dozvole organa uprave i to radi:

- zaštite divlje faune i flore i zaštite prirodnih staništa;
- sprječavanja ozbiljnih oštećenja, naročito usjeva, stoke, šuma, riba, voda i drugih tipova dobara;
- zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti ili iz drugih imperativnih razloga važnijeg javnog interesa, uključujući razloge socijalne ili ekonomske prirode i razloge od primarnog značaja za životnu sredinu;
- istraživanja i obrazovanja, repopulacije za ponovno uvođenje u prirodu tih vrsta i za uzgajanje koje je neophodno u ove svrhe, uključujući i vještačko razmnožavanje biljaka;
- zadržavanja određenih primjeraka zaštićenih vrsta pod strogo kontrolisanim uslovima, na selektivnoj osnovi i u ograničenoj mjeri, uzimanja ili u ograničenom broju.

Dozvola iz stava 1 ovog člana, izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- način, sredstva ili metode koje će se koristiti u izvršenju radnje;
- podatke o lokaciji na kojoj će se vršiti radnje;
- vrste koje su predmet radnje,
- svrhe i razloge sprovođenja radnji i vremensko trajanje vršenja radnji.

O realizaciji dozvola iz stava 1 ovog člana, sredstvima, metodama, lokacijama, razlozima sprovođenja i izdavanja dozvola, kao i načinu realizacije dozvoljenih radnji nad zaštićenim vrstama organ uprave sačinjava dvogodišnji izvještaj o izdatim dozvolama iz stava 1 ovog člana i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

Držanje zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva

Član 93

Pojedini primjerci zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva mogu se držati u zatočeništvu, uzgajati i stavljati u promet, odnosno prodavati i kupovati samo uz dozvolu organa uprave, pod uslovom da se radi o primjercima:

- 1) koji su uvezeni u Crnu Goru u skladu sa zakonom i imaju vlasnika;
- 2) odgajenim na farmama, plantažama, centrima za razmnožavanje;
- 3) za koje vlasnik ima dokaz o zakonitom sticanju, odnosno porijeklu primjeraka.

Pod dokazom o zakonitom sticanju, odnosno porijeklu iz stava 1 ovog člana smatra se potvrda, uvjerenje, sertifikat, uvozna ili izvozna dozvola i/ili mišljenje stručne ili naučne organizacije o porijeklu vrsta.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- lokalitet na kome se planira unošenje vrste;
- narodni i stručni naziv vrste koje će se držati u zatočeništvu, odnosno uzgajati ili stavljati u promet;
- način držanja u zatočeništvu, odnosno način uzgajanja ili stavljanja u promet.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, organ uprave može dozvoliti držanje u zatočeništvu, uzgajanje i promet zaštićenih divljih vrsta životinja, ako se radi o zaplijenjenim ili oduzetim primjercima i ako to nije u suprotnosti sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Primjerci zaštićenih divljih vrsta životinja iz st. 1 i 4 ovoga člana moraju biti obilježeni u skladu sa članom 82 ovog zakona.

Lice koje nađe uginuli, odnosno bolesni ili povrijeđeni primjerak zaštićene divlje životinje dužno je da odmah o tome obavijesti organ uprave.

Organ uprave može licu iz stava 6 ovog člana, ako posjeduje odgovarajuće znanje i uslove, dozvoliti držanje bolesne ili povrijeđene životinje u zatočeništvu, radi liječenja i oporavka.

Promet zaštićenim divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva

Član 94

Promet pojedinih zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata koje su zaštićene u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, može se vršiti na osnovu dozvole organa uprave po prethodno pribavljenom mišljenju Instituta, ukoliko se vrši unos divljih vrsta sa mora, u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- svrhu prometa;
- vremenski period realizacije radnji.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilaže se sljedeća dokumentacija:

- dokaz da je pravo raspolaganja jedinkom divlje vrste biljke, životinje i gljive stečeno u skladu sa zakonom ili se radi o uzgojenom primjerku;
- dokaz o obilježavanju životinja;
- dozvola o izvozu nadležnog organa zemlje izvoza, u slučaju uvoza.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se samo ako organ uprave utvrdi da promet koji se odobrava ne ugrožava divlje populacije biljaka, životinja ili gljiva.

Izdate dozvole se upisuju u registar koji vodi organ uprave.

Tranzit zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva preko teritorije Crne Gore može se vršiti na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu izdate od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Pri prometu i tranzitu žive životinje se moraju prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povređivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Bliže uslove za promet, tranzit, trgovinu, uzgoj i način postupanja sa životinjama prilikom transporta, vrste za koje se izdaje dozvola iz stava 1 ovog člana, vrste za koje je uvoz odnosno izvoz zabranjen, ograničen ili obustavljen, obrasci dozvola, sadržaj i način podnošenja obavještenja o uvozu i zahtjeva za izdavanje dozvole, način zbrinjavanja oduzetih vrsta, način obilježavanja divljih vrsta životinja i pošiljki sa gljivama ili biljkama, sadržinu i način vođenja registra izdatih dozvola propisuje Ministarstvo.

Prijava prometa

Član 95

Promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata obavezno se prijavljuje na graničnom prelazu organu uprave nadležnom za poslove carina, u skladu sa carinskim zakonom.

Promet iz stava 1 ovog člana vrši se preko graničnih prelaza na kojima postoji organizovana veterinarska i fitosanitarna kontrola.

Organ uprave nadležan za poslove carine je dužan da prijavljenu pošiljku iz stava 1 ovog člana pregleda i ovjeri dozvolu iz člana 94 ovog zakona i da ovjerenu kopiju dozvole dostavi organu uprave.

Obaveze organa uprave nadležnog za poslove carine

Član 96

Ako organ uprave nadležan za poslove carina prilikom uvoza, izvoza, unosa, iznosa, ili tranzita ne može da odredi da li biljke, životinje ili gljive pripadaju vrsti čiji uvoz ili izvoz podliježe zabranama ili ograničenjima, može ih privremeno oduzeti i:

1) o trošku carinskog obveznika primaoca/uvoznika, odnosno pošiljaoca/izvoznika robe (u daljem tekstu: carinskog obveznika), sam čuvati ili dati nekome na čuvanje do utvrđivanja statusa vrste čiji uvoz, izvoz, ponovni izvoz ili tranzit podliježe ograničenjima;

2) predati na čuvanje carinskom obvezniku do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.

Organ uprave nadležan za poslove carina može zahtijevati od carinskog obveznika izjavu da predmetna vrsta nije zaštićena.

Organ uprave nadležan za poslove carina će privremeno oduzeti primjerak biljke, životinje ili gljive za koji u postupku carinske kontrole utvrdi da se uvozi, izvozi, unosi ili iznosi ili da je u tranzitu bez dozvole ili drugih dokumenata, do okončanja postupka.

O privremeno oduzetim vrstama iz st. 1 i 3 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina izdaje potvrdu.

Privremeno oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva predaju se na čuvanje ovlašćenom pravnom ili fizičkom licu, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra ili carinskom obvezniku sa zabranom prava raspolaganja.

Ako se propisana dozvola ili drugi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon privremenog zadržavanja ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, organ uprave nadležan za poslove carina donosi rješenje o oduzimanju.

U slučajevima iz st. 2 do 6 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina dužan je da odmah obavijesti organ uprave, radi evidencije i donošenja odluke o zbrinjavanju oduzete vrste.

Kada se vrste zaplijene ili oduzmu, troškove (troškovi hrane, smještaja, prevoza, vraćanja i drugo) snosi carinski obveznik.

Bliže uslove iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

IX. OČUVANJE GENETSKE RAZNOVRSNOSTI

Osnivanje banke gena

Član 97

Radi očuvanja genetske raznovrsnosti divljih biljaka, životinja i gljiva osniva se banka gena.

Uzimanje genetskog materijala iz prirode radi korišćenja ne smije ugrožavati opstanak ekosistema ili populaciju divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva u njihovim staništima.

Pristup izvorima genetskog materijala

Član 98

Genetski materijal iz prirode može se koristiti u skladu sa ovim zakonom.

Na genetskom materijalu koji je stvoren od genetičkog materijala divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva ne može se steći svojina.

Banka gena

Član 99

U bankama gena čuva se biološki materijal nadzirane ili uzgajane populacije ili djelovi biljaka, životinja i gljiva, sjeme, spore, polne ćelije i drugi biološki materijali, koji se koriste radi očuvanja vrsta, odnosno njihovog genetskog fonda i potencijala.

Banku gena iz stava 1 ovog člana može da osnuje pravno ili fizičko lice, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra, na osnovu dozvole organa uprave.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica.

Zahtjev iz stava 4 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- podatke o količini materijala koji će se sakupljati;
- lokalitet na kojem će se vršiti istraživanje ili sakupljanje.

Uz zahtjev se prilaže:

- dozvola za naučna i obrazovna istraživanja iz člana 74 ovog zakona;
- dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana;
- drugi dokazi od značaja za dobijanje dozvole.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove šumarstva.

X. PRAĆENJE STANJA PRIRODE

Praćenje stanja očuvanosti prirode

Član 100

Stanje očuvanosti prirode prati se na osnovu petogodišnjeg plana monitoringa (u daljem tekstu: plan monitoringa) koji donosi Vlada.

Plan monitoringa sprovodi se na osnovu godišnjeg programa monitoringa koji donosi Vlada do 31. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Plan monitoringa i program iz stava 2 ovog člana naročito sadrže:

- način praćenja i ocjene statusa divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva uključujući ptice, njihova staništa i stanišne tipove,
- način praćenja stanja zaštićenih područja.

Monitoring sprovodi organ uprave.

Za pojedine poslove iz programa monitoringa organ uprave može angažovati pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove u pogledu kadra i opreme.

Lokalna uprava može pratiti stanje očuvanosti prirode na svojoj teritoriji o svom trošku.

Sredstva za sprovođenje plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore.

Bliži sadržaj plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa i uslove iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izveštavanje

Član 101

Godišnji izvještaj o sprovođenju plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa sačinjava organ uprave na osnovu podataka prikupljenih sprovođenjem tog plana i programa.

Godišnji izvještaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži podatke o stanju prirode, rezultate praćenja stanja vrsta, stanišnih tipova i ptica, predlog mjera za očuvanje koje treba preduzeti za održavanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog statusa vrsta i površina staništa za sve vrste koje su bile predmet monitoringa.

Godišnji izvještaj iz stava 1 ovog člana sastavni je dio informacije o stanju životne sredine.

Informaciju o stanju prirode mogu sačinjavati organi lokalne uprave i upravljači zaštićenih prirodnih dobara.

Informacija iz stava 4 ovog člana dostavlja se organu uprave.

Organ uprave na osnovu podataka prikupljenih sprovođenjem plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa sačinjava svake šeste godine izvještaj o stanju prirode koji obuhvata informacije o stanju očuvanosti vrsta, stanišnih tipova i ptica kao i mjere za očuvanje, održavanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog statusa vrsta i površina staništa za sve vrste koje su bile predmet monitoringa i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

XI. PRISTUP INFORMACIJAMA I PROMOVISANJE ZAŠTITE PRIRODE

Dostavljanje podataka o stanju prirode

Član 102

Ministarstvo, organ uprave, nadležni organi lokalne uprave i upravljači dužni su da na zahtjev zainteresovanih pravnih i fizičkih lica, dostavljaju podatke o stanju i zaštiti prirode, osim podataka koji se smatraju tajnim u skladu sa zakonom.

Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se podnosiocu zahtjeva u skladu sa zakonom.

Dan zaštite prirode

Član 103

Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 22. maja na Međunarodni dan biodiverziteta.

Na dan zaštite prirode mogu se organizovati vaspitne, obrazovne, rekreativne, stručne i druge aktivnosti kojima se na primjeren način podstiče i unaprjeđuje zaštita prirode.

XII. FINANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Obezbjeđenje sredstava za zaštitu prirode

Član 104

Sredstva za zaštitu prirode obezbjeđuju se:

1) iz Budžeta Crne Gore za:

- zaštitu zaštićenih prirodnih dobara koje proglašava Skupština i Vlada;
- sprovođenje mjera utvrđenih planom upravljanja koji donosi Vlada i Ministarstvo;
- isplatu naknade štete nanijete od strane zaštićenih divljih vrsta životinja;
- isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima koje proglašava Skupština i Vlada;
- druge namjene utvrđene ovim zakonom;

2) iz budžeta jedinice lokalne samouprave za:

- zaštitu prirodnih dobara koje proglašava jedinica lokalne samouprave;
- sprovođenje mjera zaštite utvrđenih planom upravljanja koji donosi nadležni organ lokalne samouprave;
- isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima koje proglašava jedinica lokalne samouprave;
- druge namjene utvrđene ovim zakonom.

XIII. ČUVANJE ZAŠTIĆENIH PRIRODNIH DOBARA

Služba zaštite

Član 105

Upravljač je dužan da organizuje službu zaštite radi čuvanja zaštićenog prirodnog dobra.

Službu zaštite vrše čuvari zaštićenog prirodnog dobra (u daljem tekstu: zaštitari), koji ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Zaštitar je dužan da vrši dužnost u službenom odijelu, ima identifikacionu oznaku i može nositi oružje, u skladu sa zakonom.

Identifikacionu oznaku iz stava 3 ovog člana izdaje organ uprave nadležan za poslove policije u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Prava i dužnosti zaštitara

Član 106

Kada zaštitar, u vršenju službe, ustanovi da je učinjena povreda pravila unutrašnjeg reda i kršenja režima zaštite ovlašćen je i dužan da:

- legitimise lice koje zatekne u zaštićenom prirodnom dobru;
- daje upozorenja ili izdaje naređenja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- izvrši pregled lica, svih vrsta vozila, plovila, stvari i tovara;
- zadrži lice zatečeno u izvršenju krivičnog djela u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- obezbijedi mjesto događaja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- privremeno oduzme predmete kojima je izvršen prekršaj ili krivično djelo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog djela i da predmete preda upravljaču zaštićenog prirodnog dobra radi čuvanja;
- odmah obavijesti organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora;
- lice bez ličnih isprava, zatečeno u vršenju prekršaja ili krivičnog djela, odmah preda ili obavijesti nadležni organ za poslove policije;
- zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica;
- sarađuje sa vlasnicima i korisnicima prava na nekretninama u zaštićenom prirodnom dobru u cilju zaštite prirode;
- pruža pomoć posjetiocima zaštićenog prirodnog dobra i lokalnom stanovništvu.

U vršenju službe zaštitar je dužan da pokaže identifikacionu oznaku.

Zaštitar je dužan da licu od kojeg je naplatio novčanu kaznu ili oduzeo sredstva i druge predmete izda odgovarajuću potvrdu.

Zaštitar mora da ispunjava uslove i ima dozvolu za vršenje poslova zaštite u skladu sa posebnim zakonom kojim uređuje zaštita lica i imovine.

XIV. NADZOR

Upravni nadzor

Član 107

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i nadležni organi lokalne uprave, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Nadzor nad radom upravljača vrši Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove preko ekološke inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti ekološkog inspektora

Član 108

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora ekološki inspektor kontroliše naročito:

- korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode;
- da li se sprovode smjernice i uslove zaštite prirode koje su definisane strateškim i planskim dokumentima i programima;
- da li se zaštićena područja koriste u skladu sa studijom zaštite odnosno prostornim planom posebne namjene, planom upravljanja zaštićenog područja i na osnovu dozvola u skladu sa ovim zakonom;
- da li se radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima obavljaju na propisan način;
- sprovođenje neposredne zaštite, očuvanja i korišćenja zaštićenih prirodnih dobara odnosno zaštićenih područja i/ili područja ekološke mreže;
- sprovođenje mjera definisanih u studiji, za područja ekološke mreže;
- da li se pristupilo donošenju plana ili programa odnosno realizaciji projekta, koji se odnose na područja ekološke mreže, bez saglasnosti na studiju;
- sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- da li upravljač zaštićenog područja/ili područja ekološke mreže izvršava obaveze ustanovljene ovim zakonom i aktom o zaštiti;
- da li se radnje i aktivnosti u speleološkom objektu obavljaju uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li su naučne i stručne institucije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije organu uprave dostavile podatke o rezultatima istraživanja, u propisanom roku;
- da li se korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr) obavljaju u skladu sa dozvolom organa uprave;
- da li se branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja vrši u skladu sa dozvolom organa uprave;
- da li se naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama, obavljaju uz dozvolu organa uprave i u skladu sa izdatom dozvolom;
- da li se prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se držanje divlje vrsta životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima, vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se obilježavanje divljih vrsta ptica vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa izdatim dozvolama;
- da li se oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva čuvaju na propisan način;
- da li nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu obavještava organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole;
- da li se uzgoj divljih vrsta životinja vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;

- da li se promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se postupanje sa pticama vrši u skladu sa zakonom i na osnovu dozvole organa uprave;
- da li se postupanje sa divljim vrstama biljaka, životinja ili gljiva vrši u skladu sa zakonom i na osnovu dozvole organa uprave;
- da li se zaštićene divlje vrste životinja, biljaka i gljiva drže u zatočeništvu, uzgajaju i stavljaju u promet, odnosno prodaju i kupuju uz dozvolu organa uprave.

Ovlašćenja ekološkog inspektora

Član 109

U vršenju inspekcijskog nadzora ekološki inspektor je obavezan da, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzme sljedeće upravne mjere i radnje:

- zabrani korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode bez dozvole ili protivno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani vršenje radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima bez dozvole organa uprave;
- naredi pribavljanje saglasnosti na studiju;
- naredi sprovođenje mjera definisanih u studiji za područja ekološke mreže;
- naredi sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- naredi sprovođenje planova upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode definisane planovima upravljanja;
- naredi upravljaču zaštićenog područja/ili područja ekološke mreže izvršenje obaveza ustanovljenih ovim zakonom i aktom o zaštiti;
- zabrani obavljanje radnji i aktivnosti u speleološkom objektu ako se obavljaju bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi naučnim i stručnim institucijama i ustanovama koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije dostavljanje podataka o rezultatima istraživanja organu uprave;
- naredi naučnim i stručnim institucijama i ustanovama koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata i speleološke organizacije da dostave obavještenje o tačnom datumu istraživanja prije početka istraživanja;
- zabrani korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr.) bez dozvole organa uprave;
- naredi nosiocu dozvole da dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju za geološke i paleontološke objekte, sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite;
- zabrani branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja bez dozvole organa uprave;
- zabrani naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama, ukoliko se obavljaju bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pravnom ili fizičkom licu koje obavlja naučna i obrazovna istraživanja da dostavi podatke o rezultatima istraživanja nadležnim organima;
- zabrani prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore ukoliko se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani obilježavanje divljih vrsta ptica ako se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;

- naredi da se oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva čuvaju na propisan način;
- naredi oduzimanje divlje vrste životinje i predaju na čuvanje ovlašćenom pravnom licu ukoliko se drži bez dozvole organa uprave;
- naredi da nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu, obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole;
- zabrani uzgoj divljih vrsta životinja ako se isto vrši bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva ako se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani izvršenje radnji suprotno odredbama ovog zakona, u cilju zaštite divljih vrsta ptica ukoliko se vrše bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani izvršenje radnji suprotno odredbama ovog zakona, u cilju zaštite divljih vrsta vrsta biljaka, životinja ili gljiva, ukoliko se vrše bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani držanje u zatočeništvu, uzgajanje i stavljanje u promet, odnosno prodaju i kupovinu zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva, bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- zabrani izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata, bez dozvole organa uprave;
- zabrani unošenje i reeksport alohtonih vrsta bez dozvole organa uprave;
- zabrani ponovno unošenje autohtonih vrsta vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme, bez dozvole organa uprave.

Prava i obaveze carinskog organa

Član 110

U vršenju poslova carinski organ je obavezan da kontroliše da li se uz dozvolu organa uprave vrši:

- promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata;
- unošenje i reeksport alohtonih vrsta;
- ponovno unošenje autohtonih vrsta vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme.

XV. KAZNENE ODREDBE

Prekršajne odredbe

Član 111

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode od organa uprave prije početka izrade dokumenata iz člana 18 stava 1 ovog zakona (član 18 stav 2);
- 2) vrši posjećivanje strogog rezervata prirode u cilju obrazovanja, istraživanja i praćenja stanja prirode bez odobrenja upravljača i prethodno pribavljenog mišljenja organa uprave (član 21 stav 3);

3) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima, ocjeni prihvatljivosti i koje nijesu utvrđene planom upravljanja, bez dozvole organa uprave (član 40 stav 1);

4) ne podnese organu uprave zahtjev za davanje saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti za planove i programe za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, odnosno za projekte za koje se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu (član 48 stav 1);

5) pristupi donošenju plana ili programa odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti organa uprave odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine na studiju (član 51 stav 4);

6) ne sprovede kompenzatorne mjere iz člana 53 stav 2 ovog zakona prije realizacije plana i programa odnosno projekta za koje se utvrdi preovladavajući javni interes (član 53 st. 1 i 2);

7) ne donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 1 i stav 2);

8) ne obezbijedi službu zaštite, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 2 i stav 2);

9) ne donese finansijski plan zaštite i razvoja područja, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 3 i stav 2);

1) ne donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 4 i stav 2);

2) ne obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite (član 56 stav 1 alineja 5);

3) ne čuva, ne unaprjeđuje i ne promoviše zaštićeno područje i/ili područja ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 6);

4) ne obilježi zaštićeno područje i/ili područje ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 7);

5) ne osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 8);

6) ne prati stanje u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže i ne dostavlja podatke organu uprave (član 56 stav 1 alineja 9);

7) ne dostavi godišnji izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja, odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 10 i stav 2);

8) ne preduzme mjere i radnje za sprječavanje nastanka štete iz člana 64 stav 2 ovog zakona, koju mogu da pričine zaštićene divlje vrste životinja (član 64 stav 1);

9) u speleološkim objektima i njihovoj okolini zagađuje vodotoke i izvore ispuštanjem i unošenjem otrovnih materija i/ili odlaže uginule životinje i/ili odlaže čvrsti otpad i/ili uništava, oštećuje i odnosi djelove pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i fosilnih ostataka i/ili uništava i odnosi primjerke faune i flore i narušava njihove stanišne uslove i/ili uznemirava faunu, posebno slijepe miševe i/ili izvodi građevinske radove koji mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promjene geomorfoloških i hidroloških obilježja i/ili kopa i buši, osim u cilju istraživanja i zaštite objekta i/ili proizvodi buku preko 45 Leq (dBA) i/ili pali vatru ili koristiti druge materije čijim sagorijevanjem nastaje dim (član 69 stav 1);

10) bez dozvole organa uprave u speleološkom objektu vrši: organizovano posjećivanje, korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovog dijela i/ili otvaranje ili zatvaranje

ulaza, odnosno izlaza speleološkog objekta postavljanjem vrata sa rešetkama na ulazu pri čemu razmak između rešetki nije dovoljan za neometano kretanje slijepih miševa i ptica i/ili izgradnju, obnovu ili sanaciju podzemnog objekta i/ili obavljanje naučnih i stručnih istraživanja i/ili ronjenje i/ili snimanje filmova ili fotografisanje i/ili radnje koje utiču na primarne osobine, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju (član 69 st. 2 i 3);

11) ne dostavi organu uprave podatke o rezultatima naučnih i stručnih istraživanja, u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja (član 69 stav 7);

12) ne obavijesti organ uprave o datumu početka istraživanja (član 69 stav 8);

13) ne omogući pristup i razgledavanje speleološkog objekta u skladu sa dozvolom organa uprave (član 69 stav 9);

14) ugrozi ili ošteti speleološki objekat, zatrpala ulaz ili spriječi njegovo korišćenje (član 69 stav 10);

15) ne vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru, u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja i/ili ne dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite Ministarstvu, organu uprave, organu uprave nadležnom za inspekcijske poslove i pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala, najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja (član 72 st. 4 i 5);

16) bere, sakuplja i koristi divlje biljke i gljive u komercijalne svrhe, bez dozvole organa uprave (član 73 stav 5);

17) uz zahtjev za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja ne dostavi spisak fizičkih lica koja će u ime i za račun tog pravnog lica obavljati radnje iz člana 73 stav 5 ovog zakona (član 73 stav 6);

18) vrši uvoz, izvoz i tranzit divljih biljaka, životinja i gljiva bez dozvole organa uprave (član 73 stav 7);

19) vrši naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva, bez dozvole organa uprave (član 74 stav 1);

20) ne obavijesti organ uprave o tačnom datumu početka istraživanja koja vrši na osnovu dozvole za naučna i obrazovna istraživanja (član 74 stav 5);

21) ne dostavi organu uprave podatke o rezultatima naučnog i obrazovnog istraživanja, u roku od mjesec dana od dana dobijanja rezultata istraživanja (član 74 stav 6);

22) ne vrati u Crnu Goru pokretna zaštićena prirodna dobra i njihove djelove, najkasnije tri mjeseca nakon završetka istraživanja (član 74 stav 8);

23) ne dostavi holotip pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala, ukoliko se prilikom istraživanja iz člana 74 stav 5 ovog zakona utvrdi postojanje nove vrste za nauku (član 74 stav 9);

24) unosi alohtone vrste u ekosisteme u kojima prirodno nijesu nastanjene, bez dozvole organa uprave (član 77 st. 1 i 2);

25) ponovno unosi nestale autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme, bez dozvole organa uprave (član 79 stav 1);

26) prenosi žive primjerke divljih vrsta životinja unutar Crne Gore bez dozvole organa uprave (član 80 stav 1);

27) bez dozvole organa uprave drži divlje vrste životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima (član 81 stav 1);

28) pribavi jedinku divlje vrste životinje, s namjerom njenog držanja u zatočeništvu, a ne podnese zahtjev za izdavanje dozvole i o tome ne obavijesti organ uprave, inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i veterinarsku inspekciju o namjeri držanja jedinke divlje vrste

životinja u zatočeništvu, u roku od 30 dana pribavljanja jedinke divlje vrste životinje (član 81 stav 4);

29) vrši obilježavanje divljih vrsta ptica nožnim prstenovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima bez dozvole organa uprave (član 82 st. 4 i 5);

30) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole, a posebno ako se radi o uginuću primjerka životinjske vrste i/ili uništenju primjerka životinjske vrste i/ili bijegu primjerka životinjske vrste (član 84);

31) uzgaja divlje vrste životinja u zatočeništvu bez dozvole organa uprave (član 85 stav 1);

32) u skladu sa uslovima datim u dozvoli ne brine da divlja vrsta životinje ne pobjegne iz zatočeništva (član 85 st. 1 i 3);

33) ne gradi stubove i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja (član 87 stav 7);

34) vrši radnje iz člana 91 st.4 i 5 ovog zakona, suprotno uslovima iz člana 92 stav 1 ovog zakona i bez dozvole organa uprave (član 92 stav 1);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 1, 5 i 6 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu državne uprave i organu lokalne samouprave novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 2, tač. 17 do 19, tač. 22 do 25, tač. 27 do 37, tač. 39 do 41 i 43 ovog člana, kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 2 do 19, tač. 22 do 43 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 112

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o zaštiti prirode („Službeni list CG”, br. 51/08 i 62/13).

Rok za određivanje područja ekološke mreže i liste ptica

Član 113

Područja ekološke mreže iz člana 43 ovog zakona i lista iz člana 87 stav 4 ovog zakona utvrdiće se najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Određivanje upravljača zaštićenog područja i revizija

Član 114

Za zaštićena područja koja su proglašena zaštićenim do stupanja na snagu ovog zakona, a za koje aktom o proglašavanju nije određen upravljač, nadležni organi iz člana 34 ovog zakona odrediće upravljača u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupak revizije zaštićenih područja u skladu sa članom 35 stav 5 ovog zakona pokrenuće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upis zaštićenih područja

Član 115

Zaštićena područja koja su do stupanja na snagu ovog zakona upisana u registar kao:

- regionalni park upisaće se kao park prirode;
- botaničko-hortikulturni objekat, pojedinačne biljne i životinjske vrste, rezervat prirodnog predjela, hortikulturni objekat, istorijski spomenik upisaće se kao spomenik prirode;
- specijalni ihtiološki rezervat i specijalni rezervat prirode upisaće se kao posebni rezervat prirode;
- ornitološki rezervat upisaće se kao strogi rezervat prirode;
- posebni prirodni predio upisaće se kao predio izuzetnih odlika.

Uspostavljanje registra

Član 116

Katastar iz člana 68 ovog zakona uspostaviće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Tehničke mjere za zaštitu divljih ptica od strujnog udara

Član 117

Pravna lica koja vrše poslove prenosa i distribucije električne energije dužna su da na stubovima i tehničkim komponentama srednje naponskih i visoko naponskih vodova postave zaštitu radi zaštite ptica od strujnog udara, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 118

Postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Početak primjene

Član 119

Odredbe člana 44 stav 2, člana 52 stav 9, člana 53 stav 4, člana 88 stav 3, člana 92 stav 3 i člana 101 stav 6 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 120

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prirode („Službeni list CG”, br. 51/08 i 62/13).

Stupanje na snagu

Član 121

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 27-5/16-1/15

EPA 1012 XXV

Podgorica, 22. jul 2016.godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1112.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O BIOCIDNIM PROIZVODIMA**

Prolašavam, **Zakon o biocidnim proizvodima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-782/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

**ZAKON
O BIOCIDNIM PROIZVODIMA**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način stavljanja u promet i upotreba biocidnog proizvoda (u daljem tekstu: biocid), uvoz, izvoz, kao i druga pitanja od značaja za upotrebu biocida.

Definicija biocida

Član 2

Biocid, u smislu ovog zakona, je:

1) supstanca ili smješa koja sadrži jednu ili više aktivnih supstanci, pripremljena u obliku u kojem se snabdijevaju korisnici, a čija je namjena da uništi, spriječi djelovanje, učini bezopasnim ili kontroliše nepoželjne organizme na bilo koji način, osim fizičkim ili mehaničkim djelovanjem;

2) supstanca ili smješa dobijena od supstanci i smješa koje ne spadaju u supstance i smješe iz tačke 1 ovog člana i čija je namjena da uništi, spriječi djelovanje, učini bezopasnim ili kontroliše nepoželjne organizme na bilo koji način, osim fizičkim ili mehaničkim djelovanjem; i

3) tretirani proizvod koji ima primarnu biocidnu funkciju.

Izuzeća od primjene

Član 3

Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

- 1) lijekove i medicinska sredstva koja se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini;
- 2) prehrambene proizvode, aditive za hranu, začine i sirovine za proizvodnju u prehrambenoj industriji, materijale i proizvode koji dolaze u dodir sa hranom;
- 3) hranu za životinje, dodatke hrani za životinje i druge proizvode koji se koriste u ishrani životinja;
- 4) supstance i proizvode koji se smatraju otpadom;
- 5) detergente, osim detergeanta koji imaju biocidno djelovanje;
- 6) kozmetičke proizvode;
- 7) sredstva za zaštitu bilja;
- 8) biocide koji se koriste kao pomoćna tehnološka sredstva; i
- 9) tretirane proizvode koji se koriste za skladištenje ili prevoz i gdje se ne očekuju nikakvi ostaci nakon upotrebe (fumigacija ili dezinfekcija prostora ili skladišta).

Ovaj zakon ne primjenjuje se na biocide koji se prevoze preko teritorije Crne Gore, a koji su pod carinskim nadzorom, pod uslovom da se ni na koji način ne mijenjaju, prerađuju ili obrađuju.

Značenje izraza

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) aktivna supstanca je supstanca ili mikroorganizam, uključujući virus ili fungus (gljivu), koji ima opšte ili specifično dejstvo na štetne organizme;
- 2) aglomerat je skup slabo vezanih čestica ili agregata čija je spoljašnja površina slična zbiru površina pojedinačnih komponenti;
- 3) agregat je čestica koja sadrži čvrsto vezane ili sjedinjene čestice;
- 4) biocidni proizvod manjeg rizika je proizvod koji sadrži aktivnu supstancu manjeg rizika i druge supstance koje ne izazivaju zabrinutost, a ukoliko sadrži opasne supstance, njihov sadržaj treba da je u takvoj koncentraciji da se biocid ne smatra opasnim;
- 5) grupa biocidnih proizvoda je grupa biocida koji imaju istu namjenu i način korišćenja i sadrže identične aktivne supstance, pod uslovom da odstupanja ne utiču na nivo rizika ili efikasnost biocida;
- 6) mikroorganizam je svaka mikrobiološka jedinka, sposobna za razmnožavanje ili prenošenje genetičkog materijala, uključujući niže gljive, viruse, bakterije, kvasce, plijesni, alge, protozoe i mikroskopske parazitske helminte;
- 7) nova aktivna supstanca je supstanca koja se prvi put stavlja u promet na teritoriji Crne Gore kao aktivna supstanca;
- 8) nanomaterijal je prirodna ili proizvedena aktivna supstanca ili neaktivna supstanca koja sadrži čestice u nevezanom stanju u obliku agregata ili aglomerata i gdje je za 50% ili više čestica jedna ili više dimenzija od 1nm (fulereni, grafeni i ugljenikove nanocijevi);
- 9) ostatak biocida je jedna ili više supstanci koje se nalaze u biocidu, a koje ostaju kao rezultat njegovog korišćenja, uključujući i metabolite tih supstanci i proizvoda koji nastaju degradacijom ili reakcijom;
- 10) postojeća aktivna supstanca je supstanca koja se već nalazi u prometu kao aktivna supstanca biocida za namjene koje ne uključuju naučna istraživanja;
- 11) reklamiranje biocida je promovisanje biocida putem medija ili na drugi način;
- 12) supstanca koja izaziva zabrinutost je supstanca koja ima sposobnost da prouzrokuje štetan efekat na ljude, životinje i životnu sredinu i prisutna je u biocidu u dovoljnoj koncentraciji da bi ispoljila takav efekat, a nije aktivna supstanca;

13) stavljanje na raspolaganje biocida je svaka isporuka biocida ili tretiranog proizvoda za distribuciju ili upotrebu u okviru trgovačke djelatnosti;

14) stavljanje u promet i upotrebu je prvo stavljanje na raspolaganje biocida ili tretiranih proizvoda na tržište;

15) tretirani proizvod je supstanca, smješa ili proizvod koji je tretiran sa jednim ili više biocida ili ih sadrži;

16) upotreba biocida je rukovanje biocidima, uključujući skladištenje, miješanje, osim aktivnosti koje se vrše u cilju izvoza biocida ili tretiranog proizvoda;

17) čestica je mali dio supstance sa definisanim fizičkim granicama;

18) štetni organizam je svaki organizam koji izaziva nepoželjno dejstvo ili štetan efekat na ljude (njihove aktivnosti, proizvode koje koriste i proizvode), na životinje i životnu sredinu.

II. BIOCIDI I AKTIVNE SUPSTANCE U BIOCIDIMA

Vrste biocida

Član 5

Vrste biocida u zavisnosti od načina upotrebe, organizama na koje djeluju, objekata u kojima se koriste, i predmeta i površina koje se tretiraju biocidima utvrđuju se propisom organa državne uprave nadležanog za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Aktivne supstance

Član 6

Biocid sadrži aktivne supstance:

- koje su dozvoljene za upotrebu u biocidima;
- koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima manjeg rizika.

Liste aktivnih supstanci iz stava 1 ovog člana u skladu sa listom Evropske unije utvrđuju se propisom Ministarstva.

Liste iz stava 2 ovog člana sadrže: naziv aktivne supstance, minimalni procenat čistoće aktivne supstance u biocidu, vrstu biocida u kojem može biti upotrijebljena ta aktivna supstanca i uslove za stavljanje u promet i upotrebu biocida u odnosu na rizik koji aktivna supstanca predstavlja po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu.

III. DOZVOLE ZA STAVLJANJE BIOCIDA U PROMET I UPOTREBU

Promet i upotreba biocida

Član 7

Biocid se može stavljati u promet i upotrebu ako je klasifikovan, pakovan i označen u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim su uređene hemikalije, samo na osnovu dozvole za stavljanje u promet i upotrebu (u daljem tekstu: dozvola).

Dozvolu izdaje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Agencija).

Izuzetno od stava 1 ovog člana, biocid se može stavljati u promet i upotrebu prije izdavanja dozvole ako je biocid upisan u privremenu listu za dostavljanje tehničkog dosijea biocida (u daljem tekstu: privremena lista).

Biocid se na osnovu zahtjeva upisuje u privremenu listu ako je taj biocid već stavljen u promet i upotrebu ili ako je aktivna supstanca u tom biocidu upisana u liste iz člana 6 ovog zakona, odnosno ako ne postoji sumnja da taj biocid predstavlja neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu.

Uz zahtjev iz stava 4 ovog člana, koji mogu podnijeti proizvođač ili uvoznik biocida, dostavljaju se i osnovni podaci o biocidu iz člana 10 ovog zakona.

Agencija će u roku ne dužem od 30 dana od dana podnošenja potpunog zahtjeva donijeti rješenje o upisu biocida u privremenu listu.

Rješenjem iz stava 6 ovog člana Agencija može odrediti uslove za stavljanje u promet i upotrebu biocida, radi zaštite zdravlja ljudi, životinja i zaštite životne sredine.

Privremena lista sadrži podatke o proizvođaču, odnosno uvozniku, nazivu biocida, nazivu aktivne supstance u biocidu i roku za dostavljanje tehničkog dosijea biocida (u daljem tekstu: tehnički dosije).

Rok iz stava 8 ovog člana Agencija određuje na osnovu količine biocida koji se stavlja u promet i upotrebu na godišnjem nivou, uticaja biocida na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, vrste biocida i nepostojanja podataka o uticaju biocida na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu.

U slučaju sumnje da biocid predstavlja rizik po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, odnosno u slučaju sumnje da biocid nije dovoljno efikasan, Agencija će podnosioca zahtjeva obavijestiti o potrebi izdavanja dozvole.

Aktivna susptanca iz člana 6 stav 1 al. 1 i 2 ovog zakona može se stavlјati u promet i upotrebu samo za proizvodnju biocida ili u svrhu naučnog istraživanja.

Zahtjev za izdavanje dozvole

Član 8

Dozvola se izdaje na osnovu zahtjeva koji podnosi proizvođač, odnosno uvoznik biocida sa svojstvom pravnog lica koji ima sjedište u Crnoj Gori i koji je registrovan za obavljanje te djelatnosti u Centralnom registru privrednih subjekata (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana i člana 7 stav 4 ovog zakona, može podnijeti više uvoznika zajedno.

Postupak za izdavanje dozvole

Član 9

Postupak za izdavanje dozvole sprovodi se u dvije faze:

- 1) u prvoj fazi podnosilac zahtjeva dostavlja osnovne podatke o biocidu;
- 2) u drugoj fazi podnosilac zahtjeva dostavlja tehnički dosije;

Za biocide iz stava 1 ovog člana, proizvođač odnosno uvoznik dužan je, prije stavljanja u promet i upotrebu biocida, da dostavi osnovne podatke o biocidu Agenciji.

Agencija izdaje dozvolu u roku od 90 dana od dana podnošenja potpunog zahtjeva za izdavanje dozvole.

Ako je tehnički dosije nepotpun, Agencija će obavijestiti podnosioca zahtjeva da u roku od 60 dana od dana prijema obavještenja izvrši dopunu tehničkog dosijea.

Ukoliko podnosilac zahtjeva ne postupi u roku iz stava 4 ovog člana, Agencija će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole.

Dozvole iz čl. 15 do 17 ovog zakona, izdaju se u roku od 60 dana od dana prijema obaveštenja.

Osnovni podaci o biocidu

Član 10

Osnovni podaci o biocidu su podaci o:

- 1) nazivu proizvođača biocida;
- 2) ovlaštenom zastupniku proizvođača biocida;
- 3) identitetu biocida i aktivnoj supstanci u biocidu;

- 4) efikasnosti biocida;
- 5) sadržaju deklaracije;
- 6) načinu upotrebe; i
- 7) klasifikaciji, pakovanju i označavanju biocida.

Tehnički dosije

Član 11

Tehnički dosije naročito sadrži podatke o:

1) biološkim, fizičkim, hemijskim i tehničkim svojstvima biocida i aktivnim supstancama u biocidu;

- 2) fizičkim opasnostima i pripadajućim svojstvima;
- 3) toksikološkim i ekotoksikološkim svojstvima biocida;
- 4) metodama određivanja i identifikacije biocida;
- 5) efikasnosti biocida na ciljane organizme;
- 6) namjeravanoj upotrebi i izloženosti;
- 7) toksikološkim profilima za ljude i životinje;
- 8) ekotoksikološkim studijama;
- 9) klasifikaciji, označavanju i pakovanju biocida;
- 10) mjerama za zaštitu zdravlja ljudi, životinja i životne sredine;
- 11) izvršenim ispitivanjima iz tač. 1 do 7 ovog stava i bibliografske podatke;

Tehnički dosije mora da sadrži i rezime.

Bliži sadržaj tehničkog dosijea i osnovnih podataka iz člana 10 ovog zakona, utvrđuje se propisom Ministarstva.

Procjena biocida na osnovu tehničkog dosijea

Član 12

Procjenu biocida na osnovu podnesenog tehničkog dosijea u drugoj fazi postupka za izdavanje dozvole vrši Agencija.

Procjenu biocida iz stava 1 ovog člana vrši stručna komisija (u daljem tekstu: Komisija) koju obrazuje Agencija.

Komisija se sastoji od sedam članova iz reda stručnjaka iz toksikologije, veterinarske medicine, farmacije, biologije, poljoprivrede, ekologije i humane medicine.

Nakon izvršene procjene biocida na osnovu tehničkog dosijea Komisija sačinjava stručno mišljenje za izdavanje dozvole.

Procjena tehničkog dosijea

Član 13

U postupku procjene biocida na osnovu tehničkog dosijea prilikom izdavanja dozvole utvrđuje se da li:

- 1) je aktivna supstanca koju sadrži biocid upisana u listu iz člana 6 stav 2
- 2) se može odrediti količina i priroda aktivne supstance i drugih supstanci u biocidu i količina ostatka koji nastaje nakon upotrebe biocida, značajnog zbog toksikoloških i ekotoksikoloških svojstava;
- 3) je biocid dovoljno efikasan, nema neprihvatljivih dejstava na ciljane organizme i da ne izaziva nepotrebnu patnju kod kičmenjaka;
- 4) njegov ostatak nema neprihvatljiva dejstva direktno ili indirektno na zdravlje ljudi, životinja, površinske ili podzemne vode;
- 5) biocid ili njegovi ostaci prilikom razgradnje i širenja u životnoj sredini nakon upotrebe ne izazivaju zagađivanje površinskih i podzemnih voda;

6) biocid ima neprihvatljiv uticaj na neciljane organizme; i

7) su fizička i hemijska svojstva biocida prihvatljiva za upotrebu, odlaganje i prevoz.

Procjena biocida na osnovu tehničkog dosijea, vrši se radi procjene rizika i utvrđivanja njegovog uticaja na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i mogućih uticaja na ciljane organizme, njegove efikasnosti i rizika prilikom upotrebe.

U postupku procjene biocidnog proizvoda manjeg rizika na osnovu tehničkog dosijea vrši se procjena njegove efikasnosti.

Način procjene rizika na osnovu tehničkog dosijea utvrđuje se propisom Ministarstva uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Izdavanje dozvole

Član 14

Ukoliko se u postupku izdavanja dozvole utvrdi da biocid ispunjava uslove propisane ovim zakonom, Agencija izdaje dozvolu.

Dozvola se izdaje na period do deset godina.

Dozvola može da sadrži i posebne uslove za stavljanje biocida u promet i upotrebu kao i mjesto prodaje u zavisnosti od svojstava biocida.

Uslovi za stavljanje biocida u promet i upotrebu i sadržaj dozvole utvrđuju se propisom Ministarstva uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Grupa biocidnih proizvoda

Član 15

Podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvole može podnijeti zahtjev za utvrđivanje grupe biocidnih proizvoda.

Podnosilac zahtjeva iz stava 1 ovog člana, uz zahtjev dostavlja i dokaz za odstupanja unutar grupe biocidnih proizvoda, koje je moguće predvidjeti i koje ne utiču na stepen rizika biocida i njegovu efikasnost.

Agencija u postupku izdavanja dozvole, obavještava podnosioca zahtjeva o grupi biocidnih proizvoda za koje je već izdata dozvola.

Agencija može prilikom izdavanja dozvole i bez zahtjeva iz stava 1 ovog člana, odrediti grupu biocidnih proizvoda ukoliko raspolaže tehničkim dosijeom za određeni biocid i o tome obavijestiti podnosioca zahtjeva u roku od 30 dana od dana određivanja grupe biocidnih proizvoda.

Uslovi za stavljanje u promet i upotrebu, period važenja dozvole i drugi uslovi za biocid moraju biti isti za sve biocide unutar grupe biocidnih proizvoda.

Ako Agencija ukine rješenje o izdavanju dozvole za biocid za koji je utvrđena grupa biocidnih proizvoda, tim rješenjem se ukidaju dozvole i za ostale grupe biocidnih proizvoda.

Posebno odobrenje

Član 16

Imalac dozvole može podnijeti zahtjev Agenciji za posebno odobrenje za stavljanje u promet i upotrebu biocida koji su po sastavu, čistoći aktivnih supstanci i efikasnosti slični biocidu za koji je već izdata dozvola i utvrđena grupa biocidnih proizvoda.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavljaju se osnovni podaci za biocid i tehnički dosije.

Posebno odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se, ako se utvrdi:

- 1) da je za biocid za koji je izdata dozvola utvrđena grupa biocidnih proizvoda; ili
- 2) da je podnosiocu zahtjeva izdato ovlaštenje za korišćenje podataka o biocidu za koji je ranije utvrđena grupa biocidnih proizvoda.

Posebno odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na period na koji je izdata dozvola za biocid za koji je utvrđena grupa biocidnih proizvoda.

Izdavanje dozvole po skraćenom postupku

Član 17

Za biocidne proizvode manjeg rizika, Agenciji se može podnijeti zahtjev za izdavanje dozvole po skraćenom postupku ako:

- 1) se sve aktivne supstance sadržane u biocidnom proizvodu manjeg rizika nalaze na listi iz člana stav 2 ovog zakona;
- 2) biocidni proizvod manjeg rizika ne sadrži supstancu koja izaziva zabrinutost;
- 3) biocidni proizvod manjeg rizika ne sadrži nanomaterijale;
- 4) je biocidni proizvod manjeg rizika dovoljno efikasan; i
- 5) upotreba biocidnog proizvoda manjeg rizika ne zahtijeva ličnu zaštitnu opremu.

Ukoliko zahtjev iz stava 1 ovog člana ne sadrži potrebne podatke, Agencija obavještava podnosioca zahtjeva da u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja dopuni zahtjev.

Ukoliko podnosilac zahtjeva ne dostavi tražene podatke, Agencija će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole po skraćenom postupku i o tome obavijestiti podnosioca zahtjeva.

Registar biocida

Član 18

Biocid za koji je izdata dozvola upisuje se u registar biocida (u daljem tekstu: registar).

Registar je sastavni dio registra hemikalija koji vodi Agencija.

Sadržaj i način vođenja registra utvrđuje se propisom Ministarstva.

Metode ispitivanja

Član 19

Za ispitivanje biocida i aktivnih supstanci za dobijanje podataka za tehnički dosije, koji se odnose na podatke o fizičkim, hemijskim, toksikološkim i ekotoksikološkim svojstvima primjenjuju se propisane metode za ispitivanje hemikalija.

Ispitivanje efikasnosti biocida za tehnički dosije mogu da vrše akreditovane laboratorije koje imaju osiguran sistem kvaliteta i sistem kontrole kvaliteta.

Metode za ispitivanje efikasnosti biocida utvrđuju se propisom Ministarstva.

Zahtjev za informacije

Član 20

Podnosilac zahtjeva koji namjerava da vrši laboratorijska ispitivanja biocida u cilju izrade tehničkog dosijea, prije početka ispitivanja, dužan je da Agenciji podnese zahtjev za dobijanje informacija da li su vršena ispitivanja za isti ili sličan biocid, radi zaštite kičmenjaka od ponovnog ispitivanja.

Agencija u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, obavještava podnosioca zahtjeva o licu koje je vršilo ispitivanja na kičmenjacima.

Podnosilac zahtjeva može podati podatke za tehnički dosije ili dio podataka koristiti od drugih lica na osnovu njihove saglasnosti.

Podnosilac zahtjeva može bez saglasnosti imaooca dozvole koristiti podatke iz tehničkog dosijea za sličan ili isti biocid, ako je prošlo više od deset godina od dana prvog izdavanja dozvole.

Dozvole izdate u državi članici Evropske unije

Član 21

Na osnovu zahtjeva ovlašćenog zastupnika proizvođača biocida, Agencija može izdati dozvolu za biocid za koji je izdata dozvola, u skladu sa propisima Evropske unije od:

- nadležnog organa države članice Evropske unije;
- Evropske komisije;
- zemlje evropske ekonomske zajednice i Švajcarske.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, dostavlja se rezime dosijea i ovjerena kopija dozvole izdate od nadležnog organa države članice Evropske unije.

Stručnu procjenu podataka iz rezimea dosijea vrši Agencija i to:

- 1) da li su ciljani organizmi prisutni u Crnoj Gori u štetnim količinama;
- 2) da li su klimatski uslovi, period razmnožavanja ciljanih organizama, okolnosti upotrebe i drugi bitni uslovi za efikasnost biocida isti ili se bitno razlikuju u državi članici Evropske unije koja je izdala dozvolu u odnosu na uslove u Crnoj Gori;

Procjenom iz stava 3 ovog člana, Agencija procjenjuje da li stavljanje u promet i upotreba biocida predstavlja rizik za zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i na osnovu rezultata procjene odlučuje o izdavanju dozvole ili odbijanju zahtjeva.

Agencija izdaje dozvolu iz stava 1 ovog člana ili donosi rješenje o odbijanju zahtjeva u roku od 60 dana, odnosno 30 dana za biocidni proizvod manjeg rizika, od dana prijema potpunog zahtjeva.

Dozvola se izdaje na period važenja dozvole koja je izdata od nadležnog organa države članice Evropske unije.

Odbijanje zahtjeva

Član 22

Agencija može odbiti zahtjev za izdavanje dozvole iz člana 21 ovog zakona ili izmijeniti uslove iz već izdate dozvole za biocid, ako se time obezbjeđuje:

- 1) zaštita životne sredine;
- 2) javni interes ili javna bezbjednost;
- 3) zaštita zdravlja i života ljudi, posebno ranjivih grupa, životinja ili biljaka;
- 4) zaštita umjetničkih, istorijskih ili arheoloških vrijednosti; ili
- 5) ciljani organizmi koji nijesu prisutni u štetnim količinama.

Bliži sadržaj zahtjeva iz člana 21 ovog zakona, vrste biocida za koje se može odbiti zahtjev za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana i uslove za stavljanje u promet i upotrebu biocida utvrđuje se propisom Ministarstva, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Odstupanja

Član 23

Agencija može dozvoliti stavljanje u promet i upotrebu biocida koji ne ispunjava uslove za dobijanje dozvole u skladu sa ovim zakonom, za ograničenu i kontrolisanu upotrebu, ako je to neophodno zbog opasnosti po javno zdravlje, zdravlje životinja ili životnu sredinu i ako se štetni organizam ne može suzbiti drugim sredstvima.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na period koji ne može biti duži od 180 dana.

Agencija može dozvoliti stavljanje u promet i upotrebu biocida koji sadrži novu aktivnu supstancu na period koji ne može biti duži od tri godine.

Privremena dozvola

Član 24

Agencija može izdati privremenu dozvolu za stavljanje u promet i upotrebu biocida (u daljem tekstu: privremena dozvola) u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, u slučaju neočekivane pojave štetnog organizma, a koji ne može biti suzbijen biocidima za koje je izdata dozvola.

Uz zahtjev za izdavanje privremene dozvole dostavlja se:

- 1) dokaz o neočekivanoj pojavi štetnog organizma;
- 2) obrazloženje o nepostojanju efikasnog biocida u prometu i upotrebi;
- 3) podatak o efikasnosti biocida za koji se traži privremena dozvola;
- 4) predlog sistematskog praćenja upotrebe biocida;
- 5) podatak o potrebnim količinama biocida; i
- 6) podatak o licima koja će rukovati pri upotrebi biocida.

Ocjenu dokaza iz stava 2 ovog člana vrši Komisija i sačinjava stručno mišljenje za izdavanje privremene dozvole.

U dozvoli iz stava 1 ovog člana određuju se uslovi za upotrebu biocida i to:

- 1) potrebna količina biocida;
- 2) dan početka upotrebe;
- 3) područje i uslovi pod kojima će se upotrebljavati biocid;
- 4) korisnici;
- 5) rok upotrebe; i
- 6) način sistematskog praćenja.

Period važenja privremene dozvole ne može biti duži od 180 dana od dana izdavanja dozvole.

Imalac privremene dozvole po isteku roka za koji je izdata dozvola ili po prestanku upotrebe tog biocida dužan je da Agenciji dostavi izvještaj o upotrijebljenoj količini biocida i rezultate sistematskog praćenja upotrebe biocida.

Promjena efikasnosti biocida

Član 25

Imalac dozvole, odnosno imalac rješenja o upisu u privremenu listu dužan je da se pridržava uslova propisanih u dozvoli, odnosno rješenju.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da prate svaku promjenu u vezi sa biocidom koja upućuje na sumnju da je došlo do promjene u vezi sa efikasnošću biocida ili štetnog djelovanja na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i da o toj promjeni odmah obavijeste Agenciju.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da obavještavaju Agenciju i o:

- 1) promjeni proizvođača biocida;
- 2) promjeni u sastavu biocida;
- 3) pojavi rezistencije; i
- 4) promjeni podataka u tehničkom dosijeu, odnosno u osnovnim podacima o biocidu.

Obavještenje iz stava 3 ovog člana dostavlja se Agenciji u roku od 15 dana od dana nastanka promjene.

Na osnovu obavještenja o promjeni iz stava 3 ovog člana, Agencija vrši procjenu biocida i može zatražiti dodatne informacije od imaoца dozvole, odnosno imaoца rješenja o upisu u privremenu listu, na osnovu kojih može ukinuti dozvolu ili izdati dozvolu na osnovu novih podataka.

Ukidanje rješenja o upisu u privremenu listu i dozvole

Član 26

Agencija će rješenjem ukinuti rješenje o upisu u privremenu listu ako se:

1) na osnovu podnesenih podataka procijeni da je ukidanje u cilju zaštite zdravlja ljudi, životinja i zaštite životne sredine; ili

2) utvrdi da se imalac rješenja o upisu u privremenu listu ne pridržava propisanih uslova za stavljanje biocida u promet i upotrebu.

Agencija će rješenjem ukinuti izdatu dozvolu ako je:

1) aktivna supstanca koja se nalazi u biocidu isključena iz listi iz člana 6 ovog zakona;

2) dozvola za taj biocid bila izdata na osnovu netačnih podataka;

3) došlo do promjene uslova na osnovu kojih je izdata dozvola;

4) imalac dozvole podnio obrazloženi zahtjev za ukidanje dozvole;

5) na osnovu naučnih i tehničkih ispitivanja došlo do novih saznanja o biocidu i njegovom štetnom uticaju na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu; i

6) imalac dozvole promijenio sjedište koje nije u Crnoj Gori.

Rješenjem iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje se način povlačenja biocida i rok do kada se biocid može naći u prometu i upotrebi.

Izdavanje nove dozvole

Član 27

Ukoliko su promijenjeni uslovi utvrđeni dozvolom Agencija može izdati novu dozvolu u sljedećim slučajevima:

1) na obrazložen zahtjev imaoca dozvole o nastaloj promjeni;

2) ako su se promijenili uslovi upotrebe aktivne supstance iz člana 6 stav 1 al. 1 i 2 ovog zakona; ili

3) ako se na osnovu podataka naučnih i tehnoloških ispitivanja, dođe do novih saznanja o aktivnoj supstanci i njenom štetnom uticaju na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu.

Nova dozvola izdaje se na isti period važenja kao i ranije izdata dozvola.

Agencija u postupku izdavanja nove dozvole odlučuje o načinu povlačenja i o roku do kad se biocid može naći u prometu i upotrebi.

Zabrana

Član 28

U slučaju opravdane sumnje da stavljanje u promet i upotrebu biocida ili aktivne supstance predstavlja značajnu opasnost po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu Agencija, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja, može privremeno zabraniti stavljanje biocida ili aktivne supstance u promet i upotrebu i naložiti imaocu dozvole da izvrši dodatna ispitivanja biocida ili aktivne supstance.

Istraživanje i razvoj

Član 29

Naučno istraživanje i razvoj biocida je naučno eksperimentisanje, analiziranje ili istraživanje biocida, koje se sprovodi pod kontrolisanim uslovima i uvozi u količini manjoj od 10kg.

Za biocide ili aktivne supstance koje se upotrebljavaju za naučno istraživanje nije potrebna dozvola.

Pravna lica i naučno istraživačke institucije koje upotrebljavaju biocid ili aktivnu supstancu u svrhu iz stava 1 ovog člana dužna su da pismenim putem obavijeste Agenciju o:

- 1) planiranom uvozu biocida ili aktivne supstance sa podacima o količini koja će se uvesti;
- 2) osnovnim podacima o biocidu ili aktivnoj supstanci;
- 3) proizvođaču biocida ili aktivne supstance;
- 4) načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja;
- 5) datumu početka i završetka istraživanja;
- 6) nazivu i sjedištu, odnosno imenu i adresi lica koja će upotrebljavati biocid ili aktivnu supstancu;
- 7) raspoloživim podacima o uticaju biocida ili aktivne supstance na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu; i
- 8) drugim podacima od značaja za upotrebu biocida ili aktivne supstance.

Na osnovu procjene podataka iz stava 3 ovog člana, Agencija izdaje saglasnost za uvoz biocida ili aktivne supstance i upotrebu za naučno istraživanje i razvoj, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove veterinarstva i organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Posebni uslovi za istraživanje i razvoj

Član 30

Ukoliko je prilikom upotrebe biocida ili aktivne supstance u svrhe iz člana 29 stav 1 ovog zakona neophodno ispuštanje biocida ili aktivne supstance u životnu sredinu, Agencija izdaje dozvolu za upotrebu biocida ili aktivne supstance u te svrhe.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, pored podataka iz člana 29 stav 3 ovog zakona dostavljaju se i podaci o:

- 1) namjeni istraživanja;
- 2) planu vršenja istraživanja;
- 3) stručnoj osposobljenosti kadra;
- 4) opisu postrojenja i uslova u kojima će se vršiti istraživanja;
- 5) načinu vođenja podataka o toku istraživanja;
- 6) načinu upotrebe biocida ili same aktivne supstance u te svrhe;
- 7) načinu vođenja evidencije o generisanom otpadu; i
- 8) drugim dokazima za bezbjednost.

Ako se nakon procjene podataka iz stava 2 ovog člana utvrdi da upotreba biocida ili aktivne supstance u svrhu naučnog istraživanja i razvoja može imati štetne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu, Agencija dozvolom određuje posebne uslove u kojima se vrši tretiranje biocidom (količina, tretirano područje) ili zabranjuje istraživanje.

IV. KLASIFIKACIJA, PAKOVANJE, OZNAČAVANJE I REKLAMIRANJE BIOCIDA

Klasifikacija, pakovanje i označavanje biocida

Član 31

Klasifikacija, pakovanje i označavanje biocida, vrši se u skladu sa zakonom kojim su uređene hemikalije.

Biocidi koji sadrže mikroorganizme klasifikuju se u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita.

Odredba iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na prevoz biocida željeznicom, drumskim, vodenim i vazdušnim saobraćajem.

Deklaracija za biocide ili aktivne supstance

Član 32

Deklaracija za biocide ili aktivne supstance ne smije biti obmanjujuća u odnosu na rizike koje biocid ili aktivna supstanca predstavlja po zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu i na deklaraciji se ne smiju navoditi naznake:

- 1) „biocidni proizvod manjeg rizika“;
- 2) „neotrovno“;
- 3) „bezopasno“;
- 4) „prirodno“;
- 5) „ekološki prihvatljivo“; i
- 6) „prihvatljivo za životinje“.

Deklaracija mora biti jasna, vidljiva, lako čitljiva i napisana na crnogorskom jeziku.

Informacije na deklaraciji

Član 33

Na deklaraciji biocida moraju biti jasno i neizbrisivo navedene sljedeće informacije:

- 1) identitet svake aktivne supstance i njena koncentracija;
- 2) nanomaterijali sadržani u biocidu, ako postoje i svi povezani rizici na nanomaterijale koji se navode u zgradama („nano“);
- 3) broj dozvole za biocid;
- 4) naziv i sjedište imaoca dozvole;
- 5) vrsta formulacije;
- 6) upotreba za koju je biocid odobren;
- 7) uputstvo za upotrebu, učestalost primjene i doziranje;
- 8) o štetnim propratnim efektima i uputstvo za prvu pomoć;
- 9) uputstvo „Prije upotrebe pročitati priložena uputstva“;
- 10) uputstvo za bezbjedno odlaganje biocida i njegove ambalaže, uključujući bilo kakvu zabranu ponovne upotrebe ambalaže;
- 11) o broju i oznaci serije formulacije i roku trajanja relevantnog za uslove skladištenja;
- 12) o potrebnom periodu za biocidni efekat, periodu između primjena, između primjene i sljedeće upotrebe tretiranog proizvoda ili sljedećeg pristupa ljudi ili životinja područjima na kojima je upotrijebljen biocid, uključujući pojedinosti o sredstvima i mjerama dekontaminacije kao i trajanju potrebnog provjetravanja tretiranih područja, čišćenju opreme i mjerama predostrožnosti tokom upotrebe i prevoza;
- 13) kategorije korisnika na koje se ograničava biocid; i
- 14) o bilo kojoj posebnoj opasnosti za životnu sredinu, a posebno u odnosu na zaštitu neciljanih organizama i izbjegavanja zagađivanja vode.

Deklaracija tretiranih proizvoda biocidima

Član 34

Lice koje stavlja u promet tretirani proizvod biocidima dužno je da osigura da su na deklaraciji navedeni podaci za tretirani proizvod koji sadrži biocidni proizvod, proizvođač tretiranog proizvoda navede tvrdnju o biocidnim svojstvima proizvoda uzimajući u obzir mogućnost kontakta aktivnih supstanci sa ljudima ili njihovo ispuštanje u životnu sredinu.

Pored podataka iz člana 33 ovog zakona na deklaraciji tretiranih proizvoda biocidima navode se sljedeći podaci:

- 1) izjava da tretirani proizvod sadrži biocid;
- 2) biocidno svojstvo tretiranog proizvoda;
- 3) naziv svih aktivnih supstanci sadržanih u biocidu;

- 4) naziv svih nanomaterijala sadržanih u biocidu („nano”); i
- 5) odgovarajuća uputstva za upotrebu uključujući mjere predostrožnosti koje se preduzimaju zbog biocida kojima je proizvod tretiran ili koje sadrži.

Bezbjednosni list

Član 35

Biocide ili aktivne supstance koji se stavljaju u promet i upotrebu na osnovu dozvole, treba da prati bezbjednosni list u skladu sa zakonom kojim su uređene hemikalije, koji se stavlja na raspolaganje svakom daljem korisniku biocida u cilju preduzimanja preventivnih mjera za zaštitu zdravlja ljudi, životinja i životne sredine.

Reklamiranje

Član 36

Prilikom reklamiranja biocida svaki oglas, treba da sadrži sljedeći tekst: „Biocidni proizvod koristiti pažljivo“ i „Prije upotrebe uvijek pročitati deklaraciju i podatke o biocidnom proizvodu”.

Reklamom biocida se ne smije dovoditi u zabludu u vezi sa rizicima za zdravlje ljudi, životinja i životne sredine i njegovom efikasnošću.

U reklami biocida ne smije se navoditi:

- 1) „biocidni proizvod manjeg rizika”;
- 2) „neotrovno”;
- 3) „bezopasno”;
- 4) „prirodno”;
- 5) „ekološki prihvatljivo”;
- 6) „prihvatljivo za životinje”.

Reklamiranje i davanje preporuka korisnicima biocida može se vršiti samo za biocide za koje je izdata dozvola.

V. USLOVI ZA UVOZ I IZVOZ BIOCIDA

Uvoz

Član 37

Biocid može uvoziti imalac dozvole, privremene dozvole i imalac saglasnosti ili dozvole za upotrebu biocida u svrhu naučnog istraživanja.

Biocid klasifikovan kao opasan mogu uvoziti pravna lica koja ispunjavaju uslove za stavljanje u promet opasnih hemikalija u skladu sa zakonom kojim su uređene hemikalije.

Aktivnu supstancu može uvoziti imalac saglasnosti ili dozvole za upotrebu aktivne supstance za svrhu naučnog istraživanja ili saglasnosti za proizvodnju biocida.

Lica iz st.1 i 2 ovog člana dužna su da dozvolu ili saglasnost u slučaju iz stava 3 ovog člana prije carinjenja biocida ili aktivne supstance, podnesu na uvid nadležnom inspektoru.

Inspektor iz stava 4 ovog člana, dužan je da dostavi Agenciji izvještaj o uvozu biocida u roku od sedam dana od dana uvoza.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 5 ovog člana uređuje se propisom Ministarstva.

Izvoz

Član 38

Biocidi za koji je izdata dozvola i aktivne supstance mogu se izvoziti.

Imalac dozvole iz stava 1 ovog člana dužan je da dostavi Agenciji obavještenje o izvršenom izvozu.

Zabrane

Član 39

Zabranjeno je stavljati u promet i opštu upotrebu biocide klasifikovane u skladu sa klasifikacijom Evropske unije, kao otrovne, veoma otrovne, karcinogene kategorije 1 ili 2, mutagene kategorije 1 ili 2 ili biocide koji štetno utiču na reprodukciju kategorije 1 ili 2.

Biocide iz stava 1 ovog člana, mogu stavljati u promet i upotrebu samo pravna lica za profesionalno korišćenje, odnosno obavljanje registrovane djelatnosti koja ispunjavaju uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Odobrenje za obavljanje djelatnosti

Član 40

Djelatnost proizvodnje, prometa, upotrebe i skladištenja biocida mogu obavljati pravna lica koja su registrovana za obavljanje te djelatnosti u Centralnom registru privrednih subjekata i koja ispunjavaju uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Agencija rješenjem i izdaje odobrenje za obavljanje djelatnosti.

Bliže uslove u pogledu kadra, prostora i opreme iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Zahtjev za utvrđivanje ispunjenosti uslova

Član 41

Zahtjev za utvrđivanje ispunjenosti uslova iz člana 40 stav 1 ovog zakona Agenciji podnosi pravno lice koje se bavi proizvodnjom, prometom, upotrebom i skladištenjem biocida.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) naziv i sjedište podnosioca zahtjeva;
- 2) naziv biocida koji će se proizvoditi, stavljati u promet, upotrebljavati ili skladištiti;
- 3) namjenu biocida; i
- 4) podatke o preventivnim mjerama koje će se preduzeti u svrhu bezbjednog čuvanja i upotrebe biocida.

Agencija vodi evidenciju pravnih lica kojima je izdato rješenje o ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti proizvodnje, prometa, upotrebe i skladištenja biocida.

Upotreba aktivne supstance

Član 42

Za aktivnu supstancu koja se upotrebljava za proizvodnju biocida nije potrebna dozvola za uvoz.

Lice koje upotrebljava aktivnu supstancu u svrhu iz stava 1 ovog člana dužno je da pismenim putem obavijesti Agenciju o:

- 1) planiranom uvozu aktivne supstance sa podacima o količini koja će se uvesti;
- 2) osnovnim podacima o aktivnoj supstanci;
- 3) proizvođaču aktivne supstance;
- 4) načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja;

- 5) nazivu i sjedištu pravnih lica koja će upotrebljavati aktivnu supstancu;
  - 6) raspoloživim podacima o uticaju aktivne supstance na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu; i
  - 7) drugim podacima od značaja za upotrebu aktivne supstance.
- Agencija na osnovu procjene podataka iz stava 2 ovog člana izdaje saglasnost za upotrebu aktivne supstance u te svrhe.

Evidencija biocida

Član 43

Proizvođači, uvoznici odnosno izvoznici koji stavljaju u promet i upotrebu biocide dužni su da vode evidenciju biocida i čuvaju podatke iz evidencije pet godina od dana njihovog upisa u evidenciju.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu, Agenciji dostave izvještaj iz evidencije biocida koji sadrži podatke o: količinama proizvedenih, uvezenih i upotrijebljenih biocida, količinama zaliha biocida i količinama biocida povučenih iz prometa i upotrebe sa stanjem na 31. decembar.

Podaci o akutnim trovanjima

Član 44

Podatke o akutnim trovanjima i drugim uticajima biocida na zdravlje ljudi, zdravstvene ustanove prikupljaju i dostavljaju Agenciji i organu državne uprave nadležnom za poslove zdravlja.

Prikupljeni podaci iz stava 1 ovog člana, mogu se koristiti samo u svrhe sprječavanja i liječenja i ne mogu se koristiti u druge svrhe.

Otpad od biocida

Član 45

Proizvođači, uvoznici odnosno izvoznici koji proizvode, stavljaju u promet i upotrebu ili skladište biocid dužni su da sakupljaju i bezbjedno odlažu praznu ambalažu biocida i ostatke biocida nakon upotrebe, u skladu sa zakonom kojim je uređeno upravljanje otpadom.

Šteta u životnoj sredini

Član 46

Proizvođači, uvoznici odnosno izvoznici koji proizvode, stavljaju u promet i upotrebu ili skladište biocid dužni su da nadoknade štetu koja nastane u vezi sa biocidom zbog nepostupanja u skladu sa ovim zakonom i zbog svojstava biocida na koje je to lice moglo da utiče.

Informacije i obavještanje

Član 47

Podaci koji se dostavljaju Agenciji u postupku izdavanja dozvole su javni.

Podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvole može pojedine podatke iz dokumentacije označiti kao povjerljive ako bi otkrivanje tih podataka moglo uticati na njegovo poslovanje.

Poslovna tajna

Član 48

Kao povjerljivi podaci, odnosno poslovna tajna ne mogu se označiti podaci koji su značajni za bezbjednost i zdravlje ljudi, životinja, zaštitu životne sredine i bezbjednost imovine i to:

- 1) naziv i sjedište podnosioca zahtjeva koji stavlja biocid u promet i upotrebu, odnosno naziv i sjedište proizvođača biocida;
- 2) naziv i sjedište proizvođača aktivne supstance;
- 3) naziv biocida, naziv i količinu aktivne supstance u biocidu;
- 4) nazive ostalih supstanci koje svojom koncentracijom doprinose da biocid bude klasifikovan kao opasan;
- 5) podatke o fizičkim i hemijskim svojstvima aktivnih supstanci u biocidu;
- 6) metode za prevođenje aktivne supstance u manje opasnu ili biocida u manje opasan;
- 7) rezultate ispitivanja efikasnosti aktivne supstance i biocida, njihovog dejstva na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu;
- 8) preporučene metode i preventivne mjere za smanjenje opasnosti kod upotrebe, skladištenja, prevoza i korišćenja biocida, kao i u slučaju požara i ostalih opasnosti;
- 9) bezbjednosni list;
- 10) metode za analizu količine i prirode aktivne supstance, drugih supstanci u biocidu i ostataka koji nastaju prilikom dozvoljene upotrebe biocida, a koji su značajni zbog njihovih toksikoloških ili ekotoksikoloških svojstava;
- 11) način odlaganja ambalaže biocida i ostataka biocida;
- 12) mjere koje treba preduzeti u slučaju izlivanja ili curenja biocida iz ambalaže; i
- 13) prva pomoć i zdravstveni savjeti u slučaju akcidenta sa biocidom.

VI. NADZOR

Vršenje nadzora

Član 49

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspeksijske poslove preko sanitarnih, veterinarskih, fitosanitarnih i ekoloških inspektora.

Ovlašćenja inspektora

Član 50

U vršenju inspeksijskog nadzora nadležni inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

- 1) su aktivne supstance u biocidu koji je stavljen u promet i upotrebu uključene na liste iz člana 6 ovog zakona;
- 2) je za biocid koji se stavlja u promet i upotrebu izdata dozvola, odnosno rješenje o upisu u privremenu listu;
- 3) je biocid klasifikovan, označen i upakovan u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređene hemikalije;
- 4) se biocid stavlja u promet i upotrebu u skladu sa uslovima propisanim dozvolom, odnosno rješenjem o upisu u privremenu listu;
- 5) se ispitivanje biocida i aktivnih supstanci u biocidu vrši u skladu sa propisanim metodama;
- 6) je podnosilac zahtjeva prije ispitivanja pribavio od Agencije informaciju o ranijim istraživanjima za isti ili sličan biocid, radi zaštite kičmenjaka od ponovnog ispitivanja;

7) je prije stavljanja u promet i upotrebu pribavljena privremena dozvola za biocid kojim se može suzbiti neočekivana pojava štetnog organizma;

8) se biocid za koji je izdata privremena dozvola upotrebljava pod propisanim uslovima;

9) je imalac privremene dozvole dostavio Agenciji izvještaj o upotrebljenoj količini biocida, rezultatima sistematskog praćenja upotrebe biocida i druge podatke od značaja za upotrebu biocida u neočekivanoj pojavi štetnog organizma;

10) se imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu pridržava uslova za stavljanje biocida u promet i upotrebu propisanih dozvolom, odnosno rješenjem;

11) je imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu obavijestio Agenciju o svakoj promjeni u vezi sa biocidom koja upućuje na sumnju da je došlo do promjena u vezi sa efikasnošću biocida ili štetnog djelovanja na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, i u propisanom roku;

12) su imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu postupili u skladu sa rješenjem o ukidanju dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu;

13) se postupa u skladu sa zabranama stavljanja u promet i upotrebu biocida ili aktivne supstance;

14) je Agencija obavještena i pribavljena saglasnost o uvozu biocida ili aktivne supstance za naučno istraživanje i razvoj na na propisan način;

15) je izdata dozvola u slučaju sumnje da pri upotrebi biocida ili aktivne supstance za naučno istraživanje i razvoj može doći do ispuštanja biocida ili aktivne supstance u životnu sredinu;

16) je deklaracija jasna, vidljiva i lako čitljiva i napisana na crnogorskom jeziku i da li su na njoj navedene propisane informacije;

17) je bezbjednosni list izrađen i stavljen na raspolaganje na propisan način;

18) se biocid upotrebljava u skladu sa ovim zakonom, kao i da li se postupa u skladu sa zaštitnim mjerama iz uputstva za upotrebu i informacijama iz bezbjednosnog lista;

19) se biocidi klasifikovani kao otrovni, veoma otrovni, karcinogeni kategorije 1 ili 2, mutageni kategorije 1 ili 2 ili biocidi koji štetno utiču na reprodukciju kategorije 1 ili 2 stavljaju u promet i opštu upotrebu suprotno odredbama ovog zakona;

20) ravna lica posjeduju rješenje o ispunjenosti uslova i odobrenje za obavljanje djelatnosti;

21) se vodi propisana evidencija, dostavljaju odnosno čuvaju podaci o biocidu, kao i tačnost tih podataka;

22) se biocid sakuplja i odlaže na propisan način;

23) se sprovode druge propisane mjere i uslovi u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćenja sanitarnog inspektora

Član 51

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih članom 50 ovog zakona sanitarni inspektor naročito ima ovlašćenja da:

1) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid za ličnu higijenu ljudi;

2) pregleda i po potrebi uzorkuje dezinfekcijsko sredstvo i algicid koji nije namijenjen za direktnu upotrebu na ljudima;

3) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid koji se upotrebljava za dezinfekciju opreme, ambalaže, pribora za konzumaciju hrane, površina ili cjevovoda povezanih s proizvodnjom, transportom, skladištenjem ili konzumacijom hrane (uključujući i vodu za piće) za ljude;

4) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid koji se koristi za dezinfekciju pitke vode za ljude;

5) kontroliše biocid za dezinfekciju i balsamovanje ljudskih leševa ili njihovih djelova;

6) kontroliše biocid za zaštitu površine;

7) kontroliše biocid za zaštitu vlakana, kože, gume i polimernih materijala;

- 8) kontroliše biocid koji se koristi za zaštitu tečnosti u rashladnim sistemima;
- 9) kontroliše biocid za zaštitu građevinskih materijala (osim drveta).

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, sanitarni inspektor koji vrši inspekcijski nadzor u carinskim skladištima i u slobodnim carinskim zonama ima ovlašćenje i da uzima uzorke biocida i šalje ih na laboratorijska ispitivanja u ovlašćene laboratorije.

Ovlašćenja veterinarskog inspektora

Član 52

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih članom 50 ovog zakona veterinarski inspektor naročito ima ovlašćenja da:

- 1) pregleda i po potrebi uzorkuje dezinfekcijsko sredstvo i algicid koji nije namijenjen za direktnu upotrebu na životinjama;
- 2) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid u veterinarskoj higijeni;
- 3) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid koji se upotrebljava za dezinfekciju opreme, ambalaže, pribora za konzumaciju, površina ili cjevovoda povezanih s proizvodnjom, transportom, skladištenjem ili konzumacijom hrane za životinje (uključujući i vodu za piće) za životinje;
- 4) pregleda i po potrebi uzorkuje biocid koji se koriste za dezinfekciju pitke vode za životinje;
- 5) kontroliše rodenticid;
- 6) kontroliše avicid;
- 7) kontroliše moliskicid i vermucid;
- 8) kontroliše piskicid;
- 9) kontroliše insekticid, akaricid i proizvod za suzbijanje zglavkara;
- 10) kontroliše repelent i mamac;
- 11) kontroliše biocid za dezinfekciju i konzerviranje životinjskih leševa ili njihovih dijelova;
- 12) kontroliše biocid koji se koristi kao konzervans za skladištenje ili upotrebu rodenticida, insekticida ili drugih mamaca.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, veterinarski inspektor koji vrši inspekcijski nadzor na graničnom prelazu, odnosno carinskom skladištu ima ovlašćenje i da uzima uzorke biocida i šalje ih na laboratorijsko ispitivanje u ovlašćene laboratorije.

Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 53

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih članom 50 ovog zakona fitosanitarni inspektor naročito ima ovlašćenja da:

- 1) kontroliše biocid za sprečavanje razvoja mikroba i algi;
- 2) kontroliše konzervans za proizvode tokom skladištenja (proizvodi koji se upotrebljavaju za zaštitu gotovih proizvoda, osim hrane i hrane za životinje, kozmetike ili medicinskih proizvoda ili medicinskih uređaja, kontrolom mikrobnog kvarenja u svrhu produženja njihove trajnosti i proizvodi koji se koriste kao konzervansi za skladištenje ili upotrebu rodenticida, insekticida ili drugih mamaca);
- 3) kontroliše biocid koji se upotrebljava za zaštitu drveta, od faze pilane i uključujući fazu pilane, ili proizvoda od drveta, zaštitom od organizama koji razaraju ili deformišu drvo, uključujući insekte (ova vrsta proizvoda uključuje i preventivne i kurativne proizvode);
- 4) kontroliše biocid za suzbijanje obrastanja;
- 5) kontroliše biocid za zaštitu drveta.

Ovlašćenja ekološkog inspektora

Član 54

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih članom 50 ovog zakona ekološki inspektor naročito ima ovlašćenja da:

- 1) kontroliše slimicid (sredstvo protiv nastajanja sluzi) na materijalima, opremi i konstrukcijama koji se upotrebljavaju u industrijskim procesima, npr. na drvnoj i papirnoj pulpi, na poroznim pješčanim slojevima kod ekstrakcije nafte;
- 2) kontroliše biocid za zaštitu tečnosti koja se koristi pri obradi ili rezanju materijala (metala, stakla ili drugih materijala) od mikrobnog kvarenja.

Ovlašćenja tržišnog inspektora

Član 55

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih članom 50 ovog zakona tržišni inspektor naročito ima ovlašćenja da utvrdi da li se reklamiranje biocida vrši na propisan način.

Prava i obaveze inspektora

Član 56

U vršenju poslova iz člana 50 ovog zakona nadležni inspektor je obavezan da:

- 1) zabrani stavljanje u promet i upotrebu aktivne supstance u biocidu ako nije uključena na liste iz člana 6 stav 2 ovog zakona;
- 2) zabrani stavljanje u promet i upotrebu biocida ukoliko nije izdata dozvola, odnosno rješenje o upisu u privremenu listu;
- 3) naredi da se biocid klasifikuje, označi i pakuje na propisan način;
- 4) naredi da se biocid stavlja u promet i upotrebu u skladu sa uslovima za stavljanje u promet i upotrebu biocida propisanim dozvolom, odnosno rješenjem o upisu u privremenu listu;
- 5) zabrani ispitivanje biocida ili aktivne supstance ukoliko se vrše metodama koje nisu propisane;
- 6) zabrani ispitivanje biocida ili aktivne supstance ukoliko podnosilac zahtjeva prije ispitivanja nije pribavio od Agencije informaciju o ranijim istraživanjima za isti ili sličan biocid, radi zaštite kičmenjaka od ponovnog ispitivanja;
- 7) naredi povlačenje iz prometa i upotrebe biocida kojim se može suzbiti neočekivana pojava štetnog organizma do pribavljanja privremene dozvole;
- 8) naredi da se biocid za koji je izdata privremena dozvola upotrebljava pod propisanim uslovima;
- 9) naredi da se dostavi izveštaj o upotrebnoj količini biocida, rezultatima sistematskog praćenja i drugim podacima od značaja za upotrebu biocida za koji je izdata privremena dozvola;
- 10) naredi da se imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu pridržava uslova za stavljanje biocida u promet i upotrebu propisanih dozvolom, odnosno rješenjem;
- 11) naredi da imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu dostavi Agenciji obavještenje o svakoj promjeni u vezi sa biocidom koja upućuje na sumnju da je došlo do promjena u vezi sa efikasnošću biocida ili štetnog djelovanja na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu;
- 12) naredi da imalac dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu postupi u skladu sa rješenjem o ukidanju dozvole, odnosno rješenja o upisu u privremenu listu;
- 13) naredi da se postupi u skladu sa zabranom stavljanja u promet i upotrebu određenog biocida;

14) zabrani uvoz biocida ili aktivne supstance ukoliko Agencija nije obavještena i nije dobijena saglasnost za uvoz biocida ili aktivne supstance za naučno istraživanje i razvoj na propisan način;

15) zabrani uvoz biocida ili aktivne supstance ukoliko nije izdata dozvola u slučaju sumnje da pri upotrebi biocida ili aktivne supstance za naučno istraživanje i razvoj može doći do ispuštanja biocida ili aktivne supstance u životnu sredinu;

16) naredi da deklaracija bude istaknuta na propisan način;

17) naredi izradu bezbjednosnog lista i stavljanje na raspolaganje na propisan način;

18) naredi povlačenje ili zabrani stavljanje promet i upotrebu biocida za opštu upotrebu klasifikovanih kao otrovni, veoma otrovni, karcinogene kategorije 1 ili 2, mutagene kategorije 1 ili 2 ili biocide koji štetno utiču na reprodukciju kategorije 1 ili 2;

19) zabrani obavljanje djelatnosti ukoliko pravna lica ne posjeduju rješenje o ispunjenosti uslova i odobrenje za obavljanje djelatnosti;

20) naredi vođenje evidencije, dostavljanje odnosno čuvanje podataka o biocidu na propisan način;

21) naredi da se biocid sakuplja i odlaže na propisan način;

22) naredi sprovođenje drugih propisanih mjera i uslova u skladu sa ovim zakonom.

VII. KAZNENE ODREDBE

Novčane kazne

Član 57

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) stavi biocid u promet i upotrebu a nije pribavio dozvolu, odnosno rješenje o upisu u privremenu listu (član 7 st. 1 i 3);

2) vrši laboratorijsko ispitivanje biocida u cilju izrade tehničkog dosijea, a prije početka ispitivanja nije podnio zahtjev Agenciji za dobijanje informacije o ranijim istraživanjima za isti ili sličan biocid, radi zaštite kičmenjaka od ponovnog ispitivanja (član 20 stav 1);

3) po isteku roka na koji je izdata privremena dozvola ili po prestanku upotrebe biocida ne dostavi Agenciji izvještaj o upotrebljenoj količini biocida i rezultate sistematskog praćenja upotrebe biocida (član 24 stav 5);

4) se ne pridržava uslova propisanih u dozvoli, odnosno rješenju o upisu u privremenu listu (član 25 stav 1);

5) ne prati svaku promjenu u vezi sa biocidom koja upućuje na sumnju da je došlo do promjene u vezi sa efikasnošću biocida ili štetnog djelovanja biocida na zdravlje ljudi, životinja ili na životnu sredinu, i o toj promjeni odmah ne obavijesti Agenciju (član 25 stav 2);

6) ne dostavi obavještenje iz člana 25 stav 3 ovog zakona u roku od 15 dana od dana nastanka promjene (član 25 stav 4);

7) biocid ne povuče u skladu sa rješenjem o ukidanju rješenja o upisu u privremenu listu, odnosno rješenjem o ukidanju dozvole (član 26 stav 3);

8) stavi u promet i upotrebu biocid ili aktivnu supstancu koji su privremeno zabranjeni (član 28 stav 1);

9) upotrebljava biocid ili aktivnu supstancu u svrhu iz člana 29 stav 1 ovog zakona, a ne dostavi, pismeno obavještenje Agenciji o: planiranom uvozu biocida ili aktivne supstance sa podacima o količini koja će se uvesti; osnovnim podacima o biocidu ili aktivnoj supstanci; proizvođaču biocida ili aktivne supstance; načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja; datumu početka i završetka istraživanja; nazivu i sjedištu, odnosno imenu i adresi lica koja će upotrebljavati biocid ili aktivnu supstancu; raspoloživim podacima o uticaju biocida ili

aktivne supstance na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu; i drugim podacima od značaja za upotrebu biocida ili aktivne supstance (član 29 stav 3);

10) nije pribavio dozvolu u slučaju da pri upotrebi biocida ili aktivne supstance za naučno istraživanje i razvoj dolazi do ispuštanja biocida ili aktivne supstance u životnu sredinu (član 30 stav 1);

11) ne obezbijedi da deklaracija biocida ili aktivne supstance ne bude obmanjujuća u odnosu na rizike koje biocid ili aktivne supstance predstavljaju za zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, ili ako deklaracija sadrži zabranjene naznake (član 32 stav 1);

12) deklaracija biocida nije jasna, vidljiva, lako čitljiva inapisana na crnogorskom jeziku (član 32 stav 2);

13) na deklaraciji biocida nisu jasno i neizbrisivo navedene informacije iz člana 33 ovog zakona;

14) na deklaraciji tretiranih proizvoda ne navede sljedeće podatke, i to: izjavu da tretirani proizvod sadrži biocid; biocidno svojstvo tretiranog proizvoda; naziv svih aktivnih supstanci sadržanih u biocidu; naziv svih nanomaterijala sadržanih u biocidu („nano”); i odgovarajuća uputstva za upotrebu uključujući mjere predostrožnosti koje se preduzimaju zbog biocida kojima je proizvod tretiran ili koje sadrži (član 34);

15) biocide ili aktivne supstance koji se stavljaju u promet i upotrebu na osnovu dozvole ne prati bezbjednosni list (član 35);

16) prilikom reklamiranja biocida svaki oglas ne sadrži sljedeći tekst: „Biocidni proizvod koristiti pažljivo“ i „Prije upotrebe uvijek pročitati deklaraciju i podatke o biocidnom proizvodu“ (član 36 stav 1);

17) u reklami biocida navede oznake, i to: „biocidni proizvod manjeg rizika“; „neotrovno“; „bezopasno“; „prirodno“; „ekološki prihvatljivo“; „prihvatljivo za životinje“ (član 36 stav 3);

18) uvozi biocid a ne posjeduje dozvolu, privremenu dozvolu, saglasnost ili dozvolu za upotrebu biocida u svrhu naučnog istraživanja (član 37 stav 1);

19) uvozi aktivnu supstancu a ne posjeduje saglasnost ili dozvolu za upotrebu aktivne supstance za svrhu naučnog istraživanja ili saglasnosti za proizvodnju biocida (član 37 stav 3);

20) prije carinjenja biocida ili aktivne supstance ne podnese na uvid dozvolu ili saglasnost iz člana 37 stav 3 ovog zakona nadležnom inspektoru (član 37 stav 4);

21) ne dostavi Agenciji obavještenje o izvršenom izvozu (član 38 stav 2);

22) stavi u promet i opštu upotrebu biocid klasifikovan kao otrovan, veoma otrovan, karcinogen kategorije 1 ili 2, mutagen kategorije 1 ili 2 ili biocide koji štetno utiču na reprodukciju kategorije 1 ili 2 (član 39 stav 1);

23) vrši djelatnost proizvodnje, prometa, upotrebe i skladištenja biocida a nije registrovan za obavljanje te djelatnosti u Centralnom registru privrednih subjekata i ne ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme (član 40 stav 1);

24) stavlja u promet i upotrebu biocida, a ne vodi evidenciju i ne čuva podatke iz evidencije pet godina od dana njihovog upisa u evidenciju (član 43 stav 1);

25) najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu, Agenciji ne dostavi izvještaj iz evidencije biocida koji sadrži podatke o: količinama proizvedenih, uvezenih i upotrijebljenih biocida, količinama zaliha biocida i količinama biocida povučenih iz prometa i upotrebe sa stanjem na 31. decembar (član 43 stav 2);

26) proizvodi, stavlja u promet i upotrebu ili skladišti biocid a ne nadoknadi štetu koja nastane u vezi sa biocidom zbog nepostupanja u skladu sa ovim zakonom i zbog svojstava biocida na koje to lice nije moglo da utiče (član 46);

27) označi poslovnim tajnom podatke koji su značajni za bezbjednost i zdravlje ljudi, životinja, zaštitu životne sredine i bezbjednost imovine suprotno članu 48 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 12.000 eura.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Rokovi za donošenje propisa

Član 58

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usaglašavanje poslovanja

Član 59

Proizvođači, uvoznici odnosno izvoznici koji stavljaju u promet i upotrebu biocide dužni su da usaglaise poslovanje sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana početka primjene ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 60

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. januara 2017. godine.

Broj: 27-8/15-1/8

EPA 946 XXV

Podgorica, 22. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1113.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O SUDSKIM VJEŠTACIMA**

Prolašavam, **Zakon o sudskim vještacima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-777/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine donijela je

**Z AKON
O SUDSKIM VJEŠTACIMA**

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za vršenje vještačenja, postupak postavljenja i razrješenja sudskih vještaka (u daljem tekstu: vještak), odnosno upis pravnih lica u registar pravnih lica za vršenje vještačenja, prava i dužnosti vještaka, kao i druga pitanja od značaja za njihov rad.

Član 2

Vještačenjem, u smislu ovog zakona, smatraju se stručne aktivnosti čijim se vršenjem, uz korišćenje naučnih, tehničkih i drugih dostignuća, sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak, pružaju potrebna stručna znanja koja se koriste prilikom utvrđivanja, ocjene ili razjašnjenja pravno relevantnih činjenica.

Član 3

Vještačenje vrše fizička i pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom, naučne i stručne ustanove i drugi organi u okviru kojih se može vršiti vještačenje.

Izuzetno, ukoliko nema vještaka odgovarajuće struke ili postoje drugi opravdani razlozi zbog kojih vještaci postavljeni u skladu sa ovim zakonom ne mogu vršiti vještačenje u konkretnom predmetu, vještačenje može vršiti i vještak ili pravno lice iz druge države, koji u skladu sa zakonom te države ispunjavaju uslove za vršenje vještačenja.

Član 4

Vještak je dužan da se odazove pozivu suda, državnog tužilaštva ili drugog organa koji vodi postupak i da u određenom roku da svoj nalaz i mišljenje.

Vještak je dužan da vrši vještačenje savjesno, nepristrasno i u skladu sa pravilima nauke ili vještine.

Član 5

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. USLOVI ZA VRŠENJE VJEŠTAČENJA

Član 6

Fizičko lice može biti postavljeno za vještaka ako pored opštih uslova za rad u državnim organima, ispunjava i sljedeće posebne uslove, i to da:

- ima visoko obrazovanje, VIII-nivo kvalifikacije obrazovanja;
- ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci; i
- posjeduje stručno znanje i praktična iskustva za određenu oblast vještačenja.

Izuzetno od stava 1 alineja 1 ovog člana, za vještaka se može postaviti i lice koje ima najmanje srednje obrazovanje i 10 godina radnog iskustva u struci, ukoliko nema dovoljan broj vještaka za određenu oblast.

Stručno znanje i praktična iskustva za određenu oblast vještačenja dokazuju se ostvarenim rezultatima u struci, kao i mišljenjima ili preporukama sudova, državnih tužilaštava ili drugih organa.

Član 7

Pravno lice može vršiti vještačenje ako ispunjava sljedeće uslove, i to da:

- je upisano u Centralni registar privrednih subjekata za vještačenje za odgovarajuću oblast; i
- ima zaposlenog vještaka koji je postavljen u skladu sa ovim zakonom.

Član 8

Naučne i stručne ustanove (fakulteti, instituti i sl.) i drugi organi u okviru kojih se može vršiti vještačenje, vještačenje vrše na način što određuju jednog ili više stručnjaka odgovarajuće specijalnosti ili obrazuju komisije ili odbore sastavljene od naučnih i stručnih radnika koji su zaposleni kod njih koji će izvršiti vještačenje.

III. POSTAVLJENJE I RAZRJEŠENJE VJEŠTAKA I UPIS PRAVNIH LICA ZA VRŠENJE VJEŠTAČENJA

Član 9

Vještaka postavlja i razrješava Komisija za vještake (u daljem tekstu: Komisija), koju obrazuje ministar nadležan za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: ministar pravde).

Komisiju čini pet članova, i to:

- jedan član iz reda sudija;
- jedan član iz reda državnih tužilaca;
- dva člana iz reda sudskih vještaka; i
- jedan član iz organa državne uprave nadležnog za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Predsjednik Komisije imenuje se iz reda sudija ili državnih tužilaca.

Član Komisije iz reda sudija imenuje se na predlog Opšte sjednice Vrhovnog suda Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud), član iz reda državnih tužilaca na predlog sjednice Vrhovnog državnog tužilaštva, članovi iz reda sudskih vještaka na predlog Udruženja sudskih vještaka, a član iz Ministarstva na predlog ministra pravde.

Komisija se imenuje na vrijeme od četiri godine.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije vrši Ministarstvo.

Komisija donosi Poslovnik o radu.

Član 10

Članu Komisije prestaje članstvo u Komisiji prije isteka vremena na koje je imenovan, ako to sam zatraži ili mu prestane funkcija, odnosno radni odnos ili članstvo na osnovu kojih je imenovan u Komisiju.

U slučaju prestanka mandata članu Komisije prije isteka vremena na koje je Komisija imenovana, novog člana Komisije imenuje ministar pravde, iz reda onih iz kojih je biran član kojem je prestao mandat, na period do kraja trajanja mandata Komisije.

Prestanak članstva u Komisiji konstatuje ministar pravde.

Član 11

Potrebu za vještacima za određenu oblast vještačenja predsjednici sudova, rukovodioci državnih tužilaštava i starješine organa koji vode postupak dostavljaju Ministarstvu.

O iskazanim potrebama iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo obavještava Komisiju, koja utvrđuje opravdanost potrebe za vještacima za određenu oblast.

Član 12

Ministarstvo objavljuje poziv za postavljenje vještaka za određenu oblast vještačenja u jednom od štampanih medija u Crnoj Gori i na svojoj internet stranici.

Prijavu na poziv iz stava 1 ovog člana, sa dokazima o ispunjavanju uslova iz člana 6 ovog zakona, kandidati za vještaka podnose Ministarstvu.

U prijavi iz stava 1 ovog člana navode se: ime, prezime, datum i mjesto rođenja i zvanje kandidata za vještaka, kao i podaci o radnom iskustvu i oblast vještačenja.

Član 13

Stručno znanje i praktična iskustva za određenu oblast vještačenja za lica koja se prvi put postavljaju za vještaka utvrđuju se provjerom koju vrši stručni tim sastavljen od najmanje dva vještaka odgovarajuće struke, najmanje jednog sudije i jednog državnog tužioca.

Stručni tim iz stava 1 ovog člana obrazuje Komisija.

Član stručnog tima iz reda sudija imenuje se na predlog Opšte sjednice Vrhovnog suda, član iz reda državnih tužilaca na predlog sjednice Vrhovnog državnog tužilaštva, a članovi iz reda sudskih vještaka na predlog Udruženja sudskih vještaka.

Način i program provjere iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje Udruženja sudskih vještaka.

Član 14

Stručno znanje i praktična iskustva za određenu oblast vještačenja za kandidate koji se ponovo postavljaju za vještake utvrđuje Komisija pribavljanjem mišljenja o njihovom stručnom radu od suda, državnog tužilaštva, odnosno drugog organa koji vodi postupak, čije je sjedište u mjestu prebivališta vještaka, kao i mišljenja od Udruženja sudskih vještaka.

Član 15

Troškove provjere stručnog znanja i praktičnih iskustava u skladu sa članom 13 ovog zakona snosi kandidat za vještaka.

Troškovi iz stava 1 ovog člana iznose 90% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prvom mjesecu kalendarske godine u kojoj se vrši provjera stručnog znanja i praktičnih iskustava.

Član 16

Komisija i stručni tim iz člana 13 ovog zakona imaju pravo na naknadu za rad u visini od 50% prosječne bruto zarade u Crnoj Gori koja se isplaćuje u neto iznosu za mjesec u kojem je izvršena provjera stručnog znanja i praktičnih iskustava.

Član 17

Vještak se postavlja na vrijeme od šest godina i može biti ponovo postavljen.

Član 18

Rješenje o postavljenju vještaka donosi Komisija.

Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži: ime, prezime, datum i mjesto rođenja i zvanje vještaka i oblast vještačenja za koju se postavlja.

Protiv rješenja Komisije kojim se odbija postavljenje vještaka, može se pokrenuti upravni spor.

Član 19

Rješenje o postavljenju vještaka dostavlja se vještaku i Ministarstvu i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

Član 20

Postavljeni vještak upisuje se u registar sudskih vještaka.

Član 21

Vještak polaže zakletvu pred ministrom pravde, najkasnije u roku od 15 dana od dana postavljenja.

Tekst zakletve glasi: „Zaklinjem se da ću vještačiti savjesno i nepristrasno, po svom najboljem znanju i da ću tačno i potpuno iznositi svoje nalaze i mišljenja“.

Član 22

Vještak ima pečat okruglog oblika, prečnika 32 mm, koji sadrži: ime i prezime vještaka, prebivalište i oblast vještačenja.

Otisak pečata i svojeručni potpis vještak deponuje u Ministarstvu.

Vještak je dužan da pečat čuva sa posebnom pažnjom, a u slučaju njegovog gubitka dužan je da odmah obavijesti Ministarstvo i da ga ogласи nevažećim u „Službenom listu Crne Gore“.

Član 23

Vještak ima legitimaciju koju izdaje Ministarstvo.

Troškove za izradu legitimacije snosi vještak.

Sadržaj i obrazac legitimacije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 24

Upis pravnog lica koje ispunjava uslove iz člana 7 ovog zakona u registar pravnih lica za vršenje vještačenja vrši se po prijavi tog pravnog lica.

Prijava iz stava 1 ovog člana, sa dokazima o ispunjavanju uslova iz člana 7 ovog zakona, podnosi se Ministarstvu.

Ispunjenost uslova iz člana 7 ovog zakona, utvrđuje Komisija i o upisu pravnog lica u registar pravnih lica za vršenje vještačenja donosi rješenje.

Rješenje iz stava 3 ovog člana dostavlja se podnosiocu prijave iz stava 1 ovog člana i Ministarstvu i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

Protiv rješenja kojim se odbija prijava za upis u registar pravnih lica za vršenje vještačenja može se pokrenuti upravni spor.

Član 25

Registar sudskih vještaka i registar pravnih lica za vršenje vještačenja vodi Ministarstvo.

U registar sudskih vještaka unose se lični podaci o vještacima (ime i prezime, datum i mjesto rođenja), zvanje i oblast vještačenja, a u registar pravnih lica za vršenje vještačenja unose se podaci iz Centralnog registra privrednih subjekata, kao i lični i drugi podaci o vještaku koji je zaposlen u tom pravnom licu.

Lični podaci koji se unose u registre iz stava 2 ovog člana vode se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Bliži sadržaj, obrazac i način vođenja registara iz stava 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 26

Spisak vještaka i pravnih lica za vršenje vještačenja, na osnovu registra vještaka i registra pravnih lica za vršenje vještačenja, Ministarstvo dostavlja sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak .

Spisak iz stava 1 ovog člana sadrži ime, prezime i adresu vještaka, odnosno naziv i sjedište pravnog lica, kontakt telefon i oblast vještačenja.

Član 27

O promjeni podataka iz člana 26 stav 2 ovog zakona vještak, odnosno pravno lice za vršenje vještačenja, dužni su da obavijeste Ministarstvo, sud, državno tužilaštvo i drugi organ koji vodi postupak na čijem području imaju prebivalište, odnosno sjedište.

Član 28

Za vještačenje u pojedinom predmetu sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak, po pravilu, određuje vještaka, koji ima prebivalište na području tog suda, državnog tužilaštva, odnosno drugog organa koji vodi postupak, vodeći računa da vještaci iz iste oblasti budu ravnomjerno angažovani.

Član 29

Sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak dužni su da prate rad vještaka i vode evidenciju o obavljenim vještačenjima i isplaćenim nagradama za rad.

Član 30

Vještak ne može vršiti vještačenje ako je protiv njega donesena naredba o sprovođenju istrage, podignuta optužnica ili optužni predlog za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje vještačenja, dok traje krivični postupak.

O razlozima iz stava 1 ovog člana sud, odnosno državno tužilaštvo pred kojim se vodi krivični postupak, bez odlaganja, obavještava Ministarstvo.

O ishodu pravosnažno okončanog postupka iz stava 1 ovog člana, sud obavještava Ministarstvo.

Član 31

Vještak će se razriješiti, ako:

- to sam zatraži;
  - prestane da ispunjava uslove za vršenje vještačenja;
  - je osuđen na kaznu zatvora ili je oglašen krivim za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje vještačenja;
  - mu je izrečena mjera bezbjednosti zabrane obavljanja djelatnosti u oblasti u kojoj je stekao zvanje vještaka;
  - mu je na osnovu sudske odluke oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost;
  - je utvrđeno da je kod vještaka došlo do gubitka radne sposobnosti, u skladu sa zakonom;
- i
- neuredno ili nestručno vrši povjereno vještačenje.

Smatra se da vještak neuredno vrši vještačenje ako neopravdano odbija da vještači, ne odaziva se na pozive suda, državnog tužilaštva, odnosno drugog organa koji vodi postupak, ne obavi vještačenje u roku koji je određen, kao i u drugim slučajevima propisanim ovim zakonom.

Smatra se da vještak nestručno vrši vještačenje ako daje nepotpune, nejasne, protivrječne ili netačne nalaze, kao i ako daje mišljenje koje ne odgovara profesionalnim standardima u oblasti vještačenja.

Član 32

Predlog za razrješenje vještaka mogu podnijeti predsjednik suda, rukovodilac državnog tužilaštva, starješina drugog organa koji vodi postupak, sudija i državni tužilac u čijem predmetu je postupao vještak.

Predlog iz stava 1 ovog člana podnosi se Komisiji i mora biti obrazložen.

U postupku iz stava 1 ovog člana Komisija može, radi ocjene stručnosti vještaka protiv koga je pokrenut postupak za razrješenje, obrazovati stručnu komisiju od tri člana iz reda postavljenih vještaka u oblasti u kojoj vještak vještači.

U postupku iz stava 1 ovog člana, vještak ima pravo da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima se zasniva predlog za razrješenje, kao i pravo na branioca.

Član 33

Rješenje o razrješenju vještaka donosi Komisija.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Pravosnažno rješenje o razrješenju vještaka dostavlja se vještaku i Ministarstvu i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

Član 34

Ako se utvrdi da prilikom postavljenja vještak nije ispunjavao uslove za vršenje vještačenja, rješenje o postavljenju vještaka će se poništiti.

Član 35

Vještak se briše iz registra sudskih vještaka na osnovu rješenja o razrješenju i rješenja o poništenju rješenja o postavljenju vještaka i ako nakon isteka vremena na koje je postavljen za vještaka ne bude ponovo postavljen.

Član 36

Pravno lice briše se iz registra pravnih lica za vršenje vještačenja na osnovu rješenja o brisanju iz Centralnog registra privrednih subjekata ili ako prestane da ispunjava uslove za vršenje vještačenja propisane ovim zakonom.

O razlozima iz stava 1 ovog člana odgovorno lice u tom pravnom licu dužno je da obavijesti Komisiju.

U slučaju prestanka radnog odnosa vještaka u pravnom licu za vršenje vještačenja, Komisiju je dužan da o tome obavijesti i vještak.

Izuzetno, u slučaju saznanja Komisije o razlozima iz stava 1 ovog člana, brisanje pravnih lica iz registra pravnih lica za vršenje vještačenja može se izvršiti i po službenoj dužnosti.

Član 37

Rješenje o brisanju pravnog lica iz registra pravnih lica za vršenje vještačenja donosi Komisija.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Pravosnažno rješenje iz stava 1 ovog člana, dostavlja se pravnom licu i Ministarstvu i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

IV. PRAVA I DUŽNOSTI VJEŠTAKA

Član 38

Vještak je dužan da se pridržava rokova određenih aktom suda, državnog tužilaštva, odnosno drugog organa koji vodi postupak, kojim mu je vještačenje povjereno.

Ako vještak iz objektivnih razloga ne može da završi vještačenje u određenom roku, dužan je da, najkasnije osam dana prije isteka roka, podnese sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak obavještenje o razlozima zbog kojih nije u mogućnosti da završi vještačenje i kratak prikaz rezultata do tada obavljenih radnji.

Nakon prijema obavještenja iz stava 2 ovog člana, sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak će odrediti novi rok u kojem vještačenje mora biti završeno ili vještačenje povjeriti drugom vještaku.

Član 39

U slučaju složenijih vještačenja, u kojima je određen duži rok za vještačenje, vještak je dužan da podnosi sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak kratak izvještaj o rezultatima izvršenih radnji, jednom mjesečno.

Ukoliko vještak ne postupi na način iz stava 1 ovog člana smatraće se da neuredno vrši vještačenje.

Član 40

Vještak je dužan da sa podacima o ličnosti do kojih je došao prilikom vršenja vještačenja postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, a sa podacima koji predstavljaju tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Član 41

Vještak ima pravo i obavezu na stručno usavršavanje.

Stručno usavršavanje vještaka mogu organizovati Udruženje sudskih vještaka i druga stručna udruženja i institucije.

Opšti program stručnog usavršavanja vještaka utvrđuje Komisija, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

Na osnovu programa iz stava 3 ovog člana, organizator iz stava 2 ovog člana donosi posebne programe stručnog usavršavanja.

Troškove stručnog usavršavanja snosi vještak.

Član 42

Za izvršeno vještačenje vještak ima pravo na nagradu za rad i naknadu troškova u vezi sa vještačenjem.

Visina i način isplate troškova iz stava 1 ovog člana, uređuju se propisom Vlade Crne Gore.

Član 43

Visina nagrade za rad vještaka određuje se prema obimu i složenosti predmeta, a utvrđuje se prema broju bodova u skladu sa ovim zakonom.

Vrijednost jednog boda iznosi 5,50 eura.

Član 44

Za pojedine radnje vještačenja vještaku se određuje visina nagrade za rad, i to za:

- razmatranje predmeta ..... 3 boda;
- pripremu i pristup vještaka raspravi, davanje ili odbranu nalaza pred sudom, državnim tužilaštvom, odnosno drugim organom koji vodi postupak 5 bodova;
- pristup vještaka raspravi koja se ne održi 2 boda;
- rad na terenu ..... 2 boda/na sat;
- izradu nalaza i mišljenja ..... 2 boda/na sat.

U posebno složenim predmetima visina nagrade iz stava 1 ovog člana može se povećati do 100%.

Član 45

Za rad noću, nedjeljom i praznikom visina nagrade za rad na terenu uvećava se za 50%.

Za rad po izuzetno nepovoljnim vremenskim prilikama na otvorenom prostoru i slično, iznos nagrade za rad na terenu uvećava se za 100%.

Član 46

Na određivanje nagrade za rad stručnom licu koje u sudskom, odnosno drugom postupku daje stručno objašnjenje shodno se primjenjuju odredbe čl. 43 i 44 ovog zakona.

Član 47

Sud, državno tužilaštvo, odnosno drugi organ koji vodi postupak određuje visinu nagrade za rad za vještačenje pravnom licu za vršenje vještačenja, naučnim i stručnim ustanovama i drugim organima u okviru kojih se može vršiti vještačenje, u skladu sa odredbama ovog zakona, ukoliko sa njima ne zaključi poseban ugovor.

Član 48

Visina nagrade za rad i naknade troškova iz čl. 42 i 47 određuje se rješenjem suda, državnog tužilaštva, odnosno drugog organa koji vodi postupak.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o sudskim vještacima („Službeni list RCG“, broj 79/04), ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 50

Vještaci koji su postavljeni u skladu sa Zakonom o sudskim vještacima („Službeni list RCG“, broj 79/04) nastavljaju sa radom do isteka vremena na koje su postavljeni.

Član 51

Postupci postavljenja i razrješenja vještaka koji su započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po zakonu po kojem su započeti.

Član 52

Pravna lica upisana u registar pravnih lica za vršenje vještačenja u skladu sa Zakonom o sudskim vještacima („Službeni list RCG“, broj 79/04), dužna su da prijavu za upis u registar pravnih lica za vršenje vještačenja, u skladu sa ovim zakonom, podnesu u roku od 30 dana od dana donošenja podzakonskog akta iz člana 25 ovog zakona.

Ako pravna lica iz stava 1 ovog člana ne podnesu prijavu u propisanom roku, brišu se iz registra pravnih lica za vršenje vještačenja.

Član 53

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o sudskim vještacima („Službeni list RCG“, broj 79/04).

Član 54

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 23-1/15-18/9

EPA 952 XXV

Podgorica, 22. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1114.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O UPRAVNOM SPORU**

Prolašavam, **Zakon o upravnom sporu**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-827/2

Podgorica, 8. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj šednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine, donijela je

**Z A K O N
O UPRAVNOM SPORU**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se nadležnost, sastav suda i pravila postupka na osnovu kojih sud odlučuje o zakonitosti upravnog akta i drugih upravnih aktivnosti, u cilju obezbjeđivanja sudske zaštite prava i pravnih interesa fizičkih i pravnih lica i drugih stranaka, povrijeđenih postupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, organa lokalne uprave, ustanova i drugih subjekata koji vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: javnopravni organ), kao i u cilju zaštite javnog interesa kad je zakonom propisano.

Upravni spor

Član 2

U upravnom sporu sud odlučuje o zakonitosti upravnog akta, kao i druge upravne aktivnosti kojom se utvrđuje ili na drugi način utiče na prava, obaveze i pravne interese fizičkog ili pravnog lica, kad je to zakonom propisano.

Pravna pomoć

Član 3

Sudovi, drugi državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, ustanove i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja dužni su da pruže pravnu pomoć na zahtjev suda koji postupa u upravnom sporu.

Shodna primjena Zakona o parničnom postupku

Član 4

Na pitanja postupka u upravnom sporu koja nijesu uređena ovim zakonom, shodno se primjenjuje zakon kojim se uređuje parnični postupak.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 5

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. NADLEŽNOST SUDA I ODLUKE

Nadležnost

Član 6

Upravni spor rješavaju Upravni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Upravni sud) i Vrhovni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud).

U upravnom sporu sud odlučuje u vijeću sastavljenom od troje sudija (u daljem tekstu: vijeće).

Izuzetno od stava 2 ovog člana, u upravnom sporu može odlučivati sudija pojedinac, u skladu sa ovim zakonom.

Odluke u upravnom sporu

Član 7

U upravnom sporu sud odlučuje presudom ili rješenjem.

Presudom sud odlučuje o tužbenom zahtjevu.

Rješenjem sud odlučuje o pitanjima koja se tiču postupka.

Obaveznost sudske odluke

Član 8

Odluke donijete u upravnom sporu su obavezujuće.

III. STRANKE U UPRAVNOM SPORU

Stranke u upravnom sporu

Član 9

Stranke u upravnom sporu su tužilac, tuženi i lice kome bi poništenjem upravnog akta ili druge upravne aktivnosti bilo povrijeđeno neko pravo ili pravni interes (u daljem tekstu: zainteresovano lice).

Tužilac

Član 10

Tužilac u upravnom sporu je fizičko ili pravno lice, koje smatra da mu je upravnim aktom ili drugom upravnom aktivnošću povrijeđeno neko pravo ili pravni interes.

Tužilac može biti i državni organ, organ državne uprave, organizacija, naselje, grupa lica i drugi koji nemaju svojstvo pravnog lica, ako mogu biti nosioci prava i obaveza o kojima se rješavalo upravnim aktom ili su bili predmet druge upravne aktivnosti.

Tuženi

Član 11

Tuženi u upravnom sporu je javnopravni organ čiji se upravni akt ili druga upravna aktivnost osporava, odnosno stranka iz upravnog ugovora kad javnopravni organ podnosi tužbu za poništaj upravnog ugovora.

IV. UPRAVNI SPOR

Pokretanje upravnog spora

Član 12

Upravni spor može se pokrenuti protiv upravnog akta koji je donijet u drugom stepenu i protiv prvostepenog upravnog akta protiv kojeg nije dozvoljena žalba ili prigovor u upravnom postupku, kao i protiv druge upravne aktivnosti kad je to zakonom propisano.

Upravni spor može se pokrenuti i kad javnopravni organ nije donio upravni akt, odnosno nije odlučio po žalbi stranke ili nije preduzeo upravnu aktivnost, odnosno nije odlučio po prigovoru stranke (u daljem tekstu: ćutanje uprave).

Isključenje vođenja upravnog spora

Član 13

Upravni spor ne može se voditi protiv akta:

- 1) donijetog u stvari u kojoj je sudska zaštita obezbijeđena u drugom sudskom postupku;
- 2) donijetog u stvari u kojoj neposredno, na osnovu ustavnih ovlašćenja, odlučuje Skupština Crne Gore i Predsjednik Crne Gore.

Razlozi za pobijanje

Član 14

Upravni akt ili druga upravna aktivnost može se pobijati zbog:

- 1) povrede pravila postupka;
- 2) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- 3) pogrešne primjene materijalnog prava.

Nema pogrešne primjene materijalnog prava ako je nadležni organ rješavao po slobodnoj ocjeni, na osnovu i u granicama propisanog ovlašćenja i u skladu sa ciljem u kojem je ovlašćenje dato i u skladu sa ranijim odlukama koje je javnopravni organ donio u bitno istovjetnim upravnim stvarima.

Odložno dejstvo tužbe

Član 15

Tužba, po pravilu, ne odlaže izvršenje upravnog akta, odnosno pravno dejstvo druge upravne aktivnosti protiv koje je tužba podnijeta.

Ako javnopravni organ nije odložio izvršenje upravnog akta do donošenja pravosnažne odluke o upravnoj stvari, po zahtjevu tužioca, sud može odložiti izvršenje upravnog akta ili pravno dejstvo druge upravne aktivnosti do donošenja sudske odluke, ako bi se izvršenjem upravnog akta ili pravnim dejstvom druge upravne aktivnosti tužiocu nanijela nenadoknadiiva šteta, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanijela šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi protivnoj stranci, odnosno zainteresovanom licu.

Po zahtjevu iz stava 2 ovog člana, sud odlučuje rješenjem, najkasnije u roku od pet dana od dana prijema zahtjeva.

V. POSTUPAK PO TUŽBI

Pokretanje upravnog spora

Član 16

Upravni spor pokreće se tužbom.

O tužbi Upravni sud odlučuje u vijeću.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, sudija pojedinac odlučuje u slučaju:

- odbijanja tužbe u skladu sa članom 21 stav 2 i članom 22 stav 1 tačka 1 i tač. 3 do 6 ovog zakona;
- donošenja rješenja o prekidu postupka, u skladu sa članom 24 ovog zakona;
- donošenja odluke po pravosnažnosti presude u izabranom predmetu, u skladu sa članom 25 ovog zakona.

Rok za podnošenje tužbe

Član 17

Tužba se podnosi u roku od 20 dana od dana dostavljanja akta stranci.

Načini podnošenja tužbe

Član 18

Tužba se predaje Upravnom sudu neposredno, putem pošte ili elektronskim putem.

Ako je tužba upućena preko pošte preporučeno, dan predaje pošti smatra se kao dan podnošenja Upravnom sudu, a ako je tužba upućena preko pošte običnom pošiljkom, dan prijema pošiljke u Upravnom sudu smatra se kao dan podnošenja tužbe Upravnom sudu.

Ako je tužba upućena elektronskim putem, smatra se da je predata na dan i u vrijeme koji su naznačeni u potvrdi o prijemu dokumenta u elektronskom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava.

Ako tužba nije predata Upravnom sudu, a tužba stigne tom sudu preko drugog organa poslije isteka roka za podnošenje tužbe, smatraće se da je blagovremeno podnijeta ako se takvo podnošenje može pripisati neznanju ili očiglednoj omašci podnosioca tužbe.

Sadržaj tužbe

Član 19

Tužba sadrži: ime i prezime, mjesto i adresu stanovanja, odnosno naziv i sjedište tužioca, naznačenje upravnog akta, odnosno upravne aktivnosti protiv koje je tužba podnijeta, razloge za podnošenje tužbe i tužbeni zahtjev.

Uz tužbu se podnosi akt protiv kojeg je tužba podnijeta, u originalu ili ovjerenom prepisu, odnosno dokaz o upravnoj aktivnosti koja se osporava.

Ako se tužbom traži povraćaj stvari ili naknada štete, u tužbi se mora postaviti i tužbeni zahtjev koji se odnosi na povraćaj stvari ili visinu pretrpljene štete.

Uz tužbu se podnosi i po jedan prepis tužbe i priloga za tuženog i za svako zainteresovano lice, ako ih ima.

Odustajanje od tužbe

Član 20

Tužilac može odustati od tužbe sve do donošenja odluke Upravnog suda.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Upravni sud će rješenjem obustaviti postupak.

Ocjenjivanje urednosti tužbe

Član 21

Ako je tužba nepotpuna ili nerazumljiva, Upravni sud će pozvati tužioca da u ostavljenom roku otkloni nedostatke u tužbi i ukazaće mu na posljedice nepostupanja.

Ako tužilac u ostavljenom roku ne otkloni nedostatke u tužbi, a nedostaci su takvi da sprječavaju rad Upravnog suda, sud će rješenjem odbiti tužbu kao neurednu.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, ako je tužba koju je umjesto stranke podnio punomoćnik koji je advokat, Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, organ opštine nadležan za zaštitu imovinsko-pravnih interesa opštine, nepotpuna ili nerazumljiva, sud će rješenjem odbiti tužbu kao neurednu.

Odbijanje tužbe iz procesnih razloga

Član 22

Upravni sud će rješenjem odbiti tužbu ako utvrdi da:

- 1) je tužba neblagovremena ili je podnijeta prije vremena;
- 2) akt koji se tužbom osporava nije upravni akt, odnosno akt o upravnoj aktivnosti u smislu zakona kojim se uređuje upravni postupak;
- 3) je očigledno da se upravnim aktom ili drugom upravnom aktivnošću koja se tužbom osporava ne dira u pravo tužioca ili u njegov pravni interes;
- 4) protiv upravnog akta ili druge upravne aktivnosti koja se tužbom osporava nije uopšte ili nije blagovremeno izjavljen pravni lijek koji je u skladu sa zakonom mogao biti izjavljen;
- 5) već postoji pravosnažna sudska odluka donijeta u istoj stvari;
- 6) je poslije podnošenja tužbe osporeni akt poništen po tužbi druge stranke.

Zbog razloga iz stava 1 ovog člana, Upravni sud može odbiti tužbu u toku cijelog postupka.

Poništavanje u prethodnom postupku

Član 23

Ako Upravni sud ne odbije tužbu na osnovu člana 21 stav 2 ili člana 22 ovog zakona, a nađe da osporeni upravni akt ili druga upravna aktivnost sadrži takve nedostatke koji sprječavaju ocjenu zakonitosti, može presudom poništiti akt ili drugu upravnu aktivnost i bez dostavljanja tužbe na odgovor.

Postupak po uzorku

Član 24

Ako je Upravnom sudu podnijeto više tužbi protiv akata u kojima se prava i obaveze odnose na isto ili slično činjenično stanje i isti pravni osnov, sud može, nakon prijema odgovora na tužbe, na osnovu jedne tužbe sprovesti postupak, a ostale postupke prekinuti do pravosnažne odluke u izabranom predmetu (postupak po uzorku).

Prije donošenja rješenja o prekidu postupka, Upravni sud mora omogućiti tužiocu da se izjasni o odgovoru na tužbu i o prekidu postupka.

Protiv rješenja o prekidu postupka nije dozvoljena žalba.

Odlučivanje po pravosnažnosti presude u predmetu po uzorku

Član 25

Upravni sud će, poslije pravosnažnosti presude u izabranom predmetu iz člana 24 ovog zakona, bez usmene rasprave, i u slučaju da su je stranke zahtijevale, odlučiti o predmetima u kojima je prekinut postupak, ako oni nemaju bitnih posebnosti činjenične ili pravne prirode.

Udovoljavanje tužbenom zahtjevu od strane tuženog

Član 26

Ako tuženi javnopravni organ za vrijeme sudskog postupka donese drugi akt, kojim se mijenja ili stavlja van snage akt protiv kojeg je upravni spor pokrenut, kao i u slučaju kad naknadno donese akt ili preduzme drugu upravnu aktivnost, taj organ će, pored tužioca, istovremeno obavijestiti i Upravni sud.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Upravni sud će pozvati tužioca da, u roku od osam dana od dana prijema naknadno donesenog akta ili preduzete druge upravne aktivnosti, izjavi da li je ovim aktom, odnosno drugom upravnom aktivnošću zadovoljan ili ostaje pri tužbi i u kom obimu, odnosno da li tužbu proširuje i na ovaj akt, odnosno upravnu aktivnost.

Ako tužilac u slučaju iz stava 2 ovog člana, izjavi da je naknadno donijetim aktom ili preduzetom drugom upravnom aktivnošću zadovoljan ili se ne izjasni u ostavljenom roku, Upravni sud će donijeti rješenje o obustavljanju postupka.

Ako tužilac u slučaju iz stava 2 ovog člana, izjavi da naknadno donijetim aktom, odnosno preduzetom drugom upravnom aktivnošću nije zadovoljan, Upravni sud će nastaviti postupak.

Odgovor na tužbu

Član 27

Ako tužbu ne odbije na osnovu člana 21 stav 2 ili člana 22 ovog zakona, niti poništi akt, odnosno drugu upravnu aktivnost na osnovu člana 23 ovog zakona, Upravni sud će po jedan prepis tužbe sa prilogima dostaviti na odgovor tuženom javnopravnom organu i zainteresovanim licima ako ih ima.

Odgovor iz stava 1 ovog člana, može se dati u roku koji Upravni sud odredi i koji ne može biti kraći od osam, niti duži od 30 dana.

U roku iz stava 2 ovog člana, tuženi je dužan da dostavi Upravnom sudu sve spise koji se odnose na predmet.

Ako tuženi javnopravni organ ne dostavi spise predmeta ili ako izjavi da ih ne može dostaviti, sud može riješiti stvar i bez spisa.

Rješavanje spora

Član 28

U upravnom sporu Upravni sud rješava na nejavnoj sjednici ili na osnovu sprovedene usmene rasprave.

Upravni sud je obavezan da sprovede usmenu raspravu ako to stranka zahtijeva u tužbi ili u odgovoru na tužbu, osim u slučaju iz člana 25 ovog zakona.

Zakazivanje usmene rasprave

Član 29

Ako se održava usmena rasprava, predsjednik vijeća će odrediti dan rasprave i na raspravu pozvati stranke i zainteresovana lica, ako ih ima.

Usmena rasprava se može odložiti samo iz važnih razloga, o čemu odlučuje vijeće.

Rukovođenje usmenom raspravom

Član 30

Usmenom raspravom rukovodi predsjednik vijeća.

O raspravi iz stava 1 ovog člana, vodi se zapisnik u koji se unose samo bitne činjenice i okolnosti koje su od uticaja na rješavanje upravne stvari.

Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

Sastavni dio zapisnika je i izreka odluke koja predstavlja izvornik.

Izostanak stranke sa usmene rasprave

Član 31

U slučaju izostanka stranke sa usmene rasprave, rasprava se ne odlaže, a podnesci koje je podnijela ta stranka će se pročitati.

Izostanak tužioca sa usmene rasprave ne znači odustanak od tužbe.

Ako na raspravu ne dođe ni tužilac ni tuženi, a uredno su pozvani, Upravni sud će odlučiti bez prisustva stranaka.

Tok usmene rasprave

Član 32

Usmena rasprava počinje izlaganjem sudije izvjestioca, koji izlaže stanje stvari u spisima predmeta.

Poslije izlaganja sudije izvjestioca daje se riječ tužiocu da obrazloži tužbu, a nakon toga, zastupniku tuženog javnopravnog organa i zainteresovanim licima ako ih ima.

Rješavanje na osnovu usmene rasprave i na nejavnoj sjednici

Član 33

Ako Upravni sud rješava upravni spor na osnovu usmene rasprave, odlučiće na osnovu činjenica koje su utvrđene na usmenoj raspravi i na osnovu činjenica utvrđenih u upravnom postupku.

Ako Upravni sud na usmenoj raspravi utvrdi da je činjenično stanje drukčije od činjenica utvrđenih u upravnom postupku ili ako nađe da postupak nije pravilno sproveden, što je bilo od uticaja na rješenje upravne stvari, presudom će poništiti osporeni akt, odnosno drugu upravnu aktivnost.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, tuženi javnopravni organ čiji je akt, odnosno druga upravna aktivnost poništen, dužan je da postupi po presudi Upravnog suda i donese novi akt ili preduzme drugu upravnu aktivnost, osim u slučaju kad je Upravni sud sam meritorno odlučio u skladu sa članom 36 ovog zakona.

Kad odlučuje na nejavnoj sjednici, Upravni sud donosi odluku na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u upravnom postupku.

Ako Upravni sud na nejavnoj sjednici ocijeni da se spor ne može raspraviti na osnovu činjenica utvrđenih u upravnom postupku zbog toga što u pogledu utvrđenih činjenica postoji protivurječnost u spisima predmeta ili su one u bitnim tačkama nepotpuno utvrđene ili je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja ili ako nađe da postupak nije pravilno sproveden što je bilo od uticaja na rješavanje upravne stvari, presudom će poništiti osporeni akt, odnosno drugu upravnu aktivnost.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, tuženi javnopravni organ dužan je da postupi po presudi Upravnog suda i donese novi akt, odnosno preduzme drugu upravnu aktivnost.

Granice ispitivanja zakonitosti upravnog akta

Član 34

Zakonitost osporenog upravnog akta ili druge upravne aktivnosti Upravni sud ispituje u granicama tužbenog zahtjeva, pri čemu nije vezan razlozima tužbe.

Usvajanje ili odbijanje tužbe

Član 35

Presudom se tužba usvaja ili odbija kao neosnovana. Ako se tužba usvaja, Upravni sud poništava osporeni akt, odnosno drugu upravnu aktivnost.

Presudom kojom se osporeni akt, odnosno druga upravna aktivnost poništava Upravni sud će odlučiti i o tužbenom zahtjevu za povraćaj stvari, odnosno za naknadu štete, ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to. U protivnom, sud će uputiti tužioca da svoj tužbeni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku.

Kad je tužba podnijeta zbog ćutanja uprave u skladu sa zakonom, a Upravni sud utvrdi da je osnovana, presudom će usvojiti tužbu i obavezati tuženi javnopravni organ da riješi predmetnu upravnu stvar.

Odlučivanje u sporu pune jurisdikcije

Član 36

Ako Upravni sud poništi osporeni akt, a priroda upravne stvari mu to dozvoljava, može sam odlučiti o predmetnoj upravnoj stvari, ako:

- 1) je sam utvrdio činjenično stanje na usmenoj raspravi;
- 2) bi poništenje osporenog akta i ponovno vođenje upravnog postupka izazvalo za tužioca štetu koja bi se teško mogla nadoknaditi;
- 3) je na osnovu javnih isprava ili drugih dokaza u spisima predmeta očigledno da je činjenično stanje drukčije od onog koje je utvrđeno u upravnom postupku;
- 4) je u istom sporu već poništen akt, a tuženi javnopravni organ nije u potpunosti postupio po presudi;
- 5) je u istom sporu već poništen akt, a tuženi javnopravni organ nije donio novi akt u roku od 30 dana od dana poništenja ili u drugom roku koji je odredio Upravni sud; ili
- 6) nadležni javnopravni organ nije donio akt u zakonom propisanom roku.

U slučaju iz stava 1 tač. 4, 5 i 6 ovog člana, Upravni sud može i sam utvrditi činjenično stanje i na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja donijeti presudu.

Kad je Upravni sud već jednom poništio osporeni akt u istoj upravnoj stvari, dužan je da sam riješi predmetnu stvar po tužbi protiv novog akta javnopravnog organa u toj upravnoj stvari, kad priroda upravne stvari to dozvoljava.

Odluka iz stava 1 tač. 1 do 5 ovog člana i odluka iz stava 3 ovog člana u svemu zamjenjuje poništeni akt.

Donošenje odluke

Član 37

Kad odlučuje u vijeću, Upravni sud odlučuje većinom glasova članova vijeća.

O vijećanju i glasanju vodi se zapisnik koji potpisuju predsjednik, članovi vijeća i zapisničar.

Vijećanje i glasanje vrši se bez prisustva stranaka.

Sadržaj odluka

Član 38

Presuda sadrži: Grb Crne Gore; naziv „Upravni sud Crne Gore”; naznačenje da se donosi u ime Crne Gore; ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara; ime i prezime i prebivalište ili boravište, odnosno naziv i sjedište tužioca, naziv i sjedište, odnosno ime i prezime i prebivalište ili boravište tuženog, ime i prezime i prebivalište, odnosno

boravište zastupnika i punomoćnika stranaka; kratko naznačenje predmeta spora; datum kad je presuda donijeta i objavljena; izreku i obrazloženje koje mora biti odvojeno od izreke.

Rješenje sadrži: uvod i izreku, a obrazloženje ako se rješenjem odbija predlog stranke u vezi procesnog pitanja ili se rješava o predlozima stranaka koji su međusobno suprotni i u drugim slučajevima kad je to potrebno.

Pisano izrađenu presudu, odnosno rješenje potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

Presuda, odnosno rješenje dostavlja se strankama u ovjerenom prepisu.

Troškovi postupka

Član 39

U upravnom sporu svaka stranka snosi svoje troškove, ako sud odlučuje na nejavnoj sjednici.

Ako sud odlučuje na usmenoj raspravi, troškovi se određuju u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje parnični postupak.

VI. ISPITIVNJE SUDSKE ODLUKE I PONAVLJANJE POSTUPAKA

1. Sredstva protiv pravosnažne odluke

Vrste zahtjeva

Član 40

Protiv pravosnažne odluke Upravnog suda mogu se podnijeti:

- 1) zahtjev za ispitivanje sudske odluke;
- 2) zahtjev za ponavljanje postupka.

Zahtjev za ponavljanje postupka može se podnijeti i protiv odluke Vrhovnog suda donijete po zahtjevu za ispitivanje sudske odluke.

2. Zahtjev za ispitivanje sudske odluke

Pravo na podnošenje zahtjeva i nadležnost

Član 41

Zahtjev za ispitivanje sudske odluke mogu podnijeti stranke u upravnom sporu.

Nadležnost za odlučivanje

Član 42

O zahtjevu za ispitivanje sudske odluke odlučuje Vrhovni sud, u vijeću sastavljenom od troje sudija, po pravilu, na nejavnoj sjednici.

Razlozi za podnošenje zahtjeva

Član 43

Zahtjev za ispitivanje sudske odluke može se podnijeti zbog:

- 1) povrede materijalnog prava;
- 2) povrede pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla biti od uticaja na rješavanje.

Način i rok za podnošenje zahtjeva

Član 44

Zahtjev za ispitivanje sudske odluke podnosi se Vrhovnom sudu, u roku od 20 dana od dana prijema pravosnažne odluke Upravnog suda.

Zahtjev za ispitivanje sudske odluke sadrži naznačenje odluke Upravnog suda čije se ispitivanje zahtijeva, kao i razloge i obim u kojem se ispitivanje zahtijeva.

Ako je zahtjev za ispitivanje sudske odluke nepotpun ili nerazumljiv, Vrhovni sud postupa shodno odredbama člana 21 ovog zakona.

Odbijanje zahtjeva

Član 45

Nedozvoljen, neblagovremen ili zahtjev za ispitivanje sudske odluke podniet od neovlašćenog lica Vrhovni sud će odbiti rješenjem.

Ako Vrhovni sud ne odbije zahtjev za ispitivanje sudske odluke u skladu sa stavom 1 ovog člana, dostavlja ga protivnoj stranci koja može, u roku koji odredi sud, podnijeti odgovor na zahtjev.

Upravni sud i tuženi javnopravni organ dužni su da, bez odlaganja, dostave Vrhovnom sudu, na njegov zahtjev, sve spise predmeta.

Način i granice odlučivanja po zahtjevu

Član 46

Vrhovni sud odlučuje u granicama podnietog zahtjeva za ispitivanje sudske odluke, a na povrede pravila postupka u upravnom postupku koje su bile od uticaja na zakonito i pravilno rješavanje stvari pazi po službenoj dužnosti.

Odluke po zahtjevu

Član 47

Vrhovni sud presudom usvaja ili odbija zahtjev za ispitivanje sudske odluke.

Presudom kojom usvaja zahtjev za ispitivanje sudske odluke Vrhovni sud može ukinuti ili preinačiti odluku Upravnog suda i poništiti osporeno rješenje tuženog javnopravnog organa.

Ako Vrhovni sud ukine odluku Upravnog suda, predmet vraća Upravnom sudu na ponovni postupak i odlučivanje. U ponovljenom postupku Upravni sud je dužan da izvede sve procesne radnje i da raspravi pitanja na koja mu je ukazao Vrhovni sud.

Odluka iz stava 2 ovog člana, ne može se preinačiti na štetu stranke, ako je zahtjev za ispitivanje sudske odluke podnijela samo ta stranka.

3. Zahtjev za ponavljanje postupka

Razlozi za ponavljanje postupka

Član 48

Postupak okončan pravosnažnom odlukom ponoviće se na zahtjev stranke, ako:

1) stranka sazna za nove činjenice ili nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih bi upravni spor bio povoljnije riješen za nju da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u tom sudskom postupku;

2) je do odluke Upravnog suda došlo usljed krivičnog djela sudije ili zaposlenog u sudu ili je odluka izdejsstvovana prevarnom radnjom protivne stranke, njenog zastupnika ili punomoćnika ili nekog trećeg lica, a takva radnja predstavlja krivično djelo;

3) je odluka Upravnog suda zasnovana na presudi donijetoj u krivičnoj ili građanskoj stvari, a ta presuda je kasnije ukinuta drugom pravosnažnom sudskom odlukom;

4) je isprava na kojoj se zasniva odluka Upravnog suda lažna ili lažno preinačena ili ako je svjedok, vještak ili protivna stranka, prilikom saslušanja pred sudom, dala lažni iskaz, a odluka suda se zasniva na tom iskazu;

5) stranka nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi raniju odluku Upravnog suda donijetu u istom upravnom sporu;

6) zainteresovanom licu nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu;

7) je presuda Upravnog suda u suprotnosti sa presudom Evropskog suda za ljudska prava u istoj stvari.

Zbog okolnosti iz stava 1 tač. 1 i 5 ovog člana, ponavljanje postupka će se dozvoliti samo ako stranka, bez svoje krivice, nije bila u mogućnosti da te okolnosti iznese u ranijem postupku.

Rokovi za podnošenje zahtjeva

Član 49

Ponavljanje postupka može se tražiti, najkasnije u roku od 30 dana od dana kad je stranka saznala za razlog ponavljanja. Ako je stranka saznala za razlog ponavljanja prije nego što je postupak pred sudom završen, a taj razlog nije mogla upotrijebiti u toku postupka, ponavljanje postupka u slučajevima iz člana 48 stav 1 tač. 1 do 6 ovog zakona, može se zahtijevati u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke, a u slučaju iz člana 48 stav 1 tačka 7 ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana saznanja za konačnu presudu Evropskog suda za ljudska prava.

Po proteku tri godine od dana pravosnažnosti sudske odluke, ponavljanje postupka ne može se dozvoliti.

Nadležnost za odlučivanje po zahtjevu

Član 50

O zahtjevu za ponavljanje postupka rješava sud koji je donio odluku protiv koje je podniet zahtjev, u vijeću od troje sudija, po pravilu, na nejavnoj sjednici.

Sadržina zahtjeva

Član 51

Zahtjev za ponavljanje postupka naročito sadrži: naznačenje odluke suda povodom koje se traži ponavljanje postupka; zakonski osnov za ponavljanje postupka iz člana 48 ovog zakona, kao i dokaze, odnosno okolnosti koje čine vjerovatnim postojanje tog osnova; okolnosti iz kojih proizlazi da je zahtjev podniet u zakonskom roku i dokaze o tome; u kom pravcu i u kom obimu se predlaže izmjena donijete odluke.

Odlučivanje po zahtjevu i dostavljanje zahtjeva na odgovor

Član 52

Sud će odbiti zahtjev za ponavljanje postupka rješenjem ako utvrdi da je zahtjev podnijelo neovlašćeno lice ili da zahtjev nije blagovremen ili da stranka nije učinila vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje postupka.

Ako sud ne odbije zahtjev za ponavljanje postupka, zahtjev će dostaviti protivnoj stranci i zainteresovanim licima i pozvaće ih da u roku od osam dana dostave odgovor na zahtjev.

Odlučivanje o dozvoli za ponavljanje postupka

Član 53

Po isteku roka za dostavljanje odgovora na zahtjev za ponavljanje postupka, sud presudom rješava o zahtjevu.

Ako se ponavljanje postupka dozvoli, staviće se van snage osporena odluka, u cjelini ili djelimično.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, ranije procesne radnje na koje ne utiču razlozi ponavljanja postupka neće se ponavljati.

Presudom kojom se ponavljanje postupka dozvoljava riješiće se i o tužbi protiv upravnog akta ili druge upravne aktivnosti, kao o glavnoj stvari.

Pravna sredstva protiv odluke suda po zahtjevu za ponavljanje postupka

Član 54

Protiv odluke Upravnog suda donijete po zahtjevu za ponavljanje postupka, mogu se podnijeti pravna sredstva koja su dozvoljena u toj upravnoj stvari.

Primjena zakona u postupku ponavljanja

Član 55

U ponovljenom postupku primjenjuju se odredbe ovog zakona kojima je uređen postupak po tužbi u upravnom sporu, ako odredbama čl. 48 do 53 ovog zakona nije drukčije propisano.

VII. OBAVEZNOST PRESUDA

Pravne posljedice poništenja

Član 56

Kad sud poništi akt ili drugu upravnu aktivnost protiv koje je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kojem se nalazio prije nego što je poništen akt donesen, odnosno poništena druga upravna aktivnost preduzeta.

Ako, prema prirodi upravne stvari koja je bila predmet spora treba, umjesto poništenog akta, odnosno druge upravne aktivnosti donijeti drugi akt, odnosno preduzeti drugu upravnu aktivnost, tuženi javnopravni organ dužan je da taj akt donese, odnosno drugu upravnu aktivnost preduzme, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude. Tuženi javnopravni organ je vezan pravnim shvatanjem Upravnog suda, kao i primjedbama tog suda u pogledu postupka.

Pravne posljedice nepostupanja po presudi

Član 57

Ako tuženi javnopravni organ, poslije donošenja presude Upravnog suda kojom se njegov akt poništava, ne donese odmah, a najkasnije u roku od 30 dana, novi akt u tom postupku ili u tom roku ne donese akt o izvršenju presude Upravnog suda iz člana 35 stav 3 ovog zakona, stranka može, posebnim podneskom, tražiti donošenje takvog akta.

Ako tuženi javnopravni organ ne donese akt iz stava 1 ovog člana, u roku od sedam dana od dana podnošenja podneska, stranka može tražiti donošenje takvog akta od strane Upravnog suda.

Po zahtjevu iz stava 2 ovog člana, Upravni sud će zatražiti od tuženog javnopravnog organa obavještenje o razlozima zbog kojih nije donio akt. Tuženi javnopravni organ je dužan da ovo obavještenje dostavi odmah, a najkasnije u roku od sedam dana.

Ako u roku iz stava 3 ovog člana, tuženi javnopravni organ ne dostavi obavještenje ili dostavljeno obavještenje ne opravdava neizvršenje presude Upravnog suda iz člana 35 stav 3 ovog zakona, Upravni sud će donijeti rješenje koje u svemu zamjenjuje akt tuženog javnopravnog organa.

Rješenje iz stava 4 ovog člana, Upravni sud će dostaviti organu nadležnom za izvršenje upravnog akta, i o tome istovremeno obavijestiti organ koji vrši nadzor nad tim organom.

Organ nadležan za izvršenje upravnog akta, dužan je bez odlaganja da izvrši rješenje iz stava 4 ovog člana.

Pravne posljedice ponovljenog nepostupanja po presudi

Član 58

Ako tuženi javnopravni organ, nakon što Upravni sud poništi akt tog organa, ne donese akt u skladu sa presudom suda, a tužilac podnese novu tužbu, sud će poništiti osporeni akt i, po pravilu, sam riješiti upravnu stvar presudom. Takva presuda u svemu zamjenjuje akt tuženog javnopravnog organa.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Upravni sud obavještava organ koji vrši nadzor nad radom tuženog javnopravnog organa koji nije postupio u skladu sa presudom Upravnog suda.

Organ koji vrši nadzor nad tuženim javnopravnim organom dužan je da obavijesti Upravni sud o preduzetim mjerama, u roku do 30 dana.

Organ nadležan za izvršenje odluke

Član 59

Odluke suda donijete u upravnom sporu izvršava organ nadležan za izvršenje upravnog akta ili druge upravne aktivnosti, u skladu sa zakonom.

Ako je Upravni sud rješavao na osnovu člana 36 ovog zakona, a odlukom Upravnog suda je utvrđena novčana obaveza javnopravnog organa, odluka se izvršava u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbjeđenje.

VIII. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 60

Postupci koji do dana primjene ovog zakona nijesu pravosnažno okončani, okončaću se po odredbama ovog zakona.

Član 61

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o upravnom sporu („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, broj 32/11).

Član 62

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. jula 2017. godine.

Broj: 23-1/15-19/9

EPA 954 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1115.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ

**O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O REVIZIJI
SREDSTAVA IZ FONDOVA EVROPSKE UNIJE**

Prolašavam, **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o reviziji sredstava iz fondova evropske unije**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-820/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Dvanaestoj šednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine, donijela je

Z A K O N

**O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O REVIZIJI
SREDSTAVA IZ FONDOVA EVROPSKE UNIJE**

Član 1

U Zakonu o reviziji sredstava iz fondova Evropske unije („Službeni list CG”, broj 14/12) u članu 5 tač. 1, 2 i 3 mijenjaju se i glase:

„1) okvirni sporazum je sporazum zaključen između Vlade Crne Gore i Komisije Evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA);

2) sektorski sporazum je sporazum zaključen između Vlade Crne Gore i Komisije Evropskih zajednica za posebno područje politike ili program u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) kojim se utvrđuju pravila i postupci koje treba poštovati i koja nijesu sadržana u okvirnom sporazumu ili u finansijskim sporazumima;

3) finansijski sporazum je sporazum koji je zaključen između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za određenu IPA komponentu odnosno posebno područje politike ili program kojim se utvrđuju dodatna pravila, koja nijesu sadržana u okvirnom sporazumu;”

Član 2

Poslije člana 13 dodaje se novi član koji glasi:

„Zvanja revizora

Član 13a

Poslove revizije EU fondova obavljaju ovlašćeni revizori i revizori.

Zvanja ovlašćenog revizora su:

- ovlašćeni revizor, rukovodilac organizacione jedinice za reviziju, i

- ovlašćeni revizor.
- Zvanja revizora su:
- viši revizor, i
- mlađi revizor.”

Član 3

Član 14 mijenja se i glasi:

„Uslovi za obavljanje poslova revizora

Član 14

Za ovlašćenog revizora, rukovodioca organizacione jedinice za reviziju može biti imenovano lice koje:

- 1) ispunjava uslove utvrđene zakonom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika;
- 2) ima VIII nivo kvalifikacija obrazovanja, odnosno drugi ekvivalentni nivo obrazovanja;
- 3) ima najmanje šest godina radnog iskustva u struci;
- 4) ima licencu za obavljanje revizije;
- 5) ima aktivno znanje engleskog jezika.

Za ovlašćenog revizora, može biti imenovano lice koje, pored uslova iz stava 1 tač.1, 2, 4 i 5 ovog člana ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Za višeg revizora može biti imenovano lice koje:

- 1) ispunjava uslove utvrđene zakonom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika;
- 2) ima VIII nivo kvalifikacije obrazovanja;
- 3) ima najmanje tri godine radnog iskustva u struci;
- 4) ima aktivno znanje engleskog jezika.

Za mlađeg revizora može biti imenovano lice koje, pored uslova iz stava 3 tač.1, 2 i 4 ovog člana ima najmanje jednu godinu radnog iskustva.“

Član 4

Član 19 mijenja se i glasi:

„Zarade revizora i raspoređivanje u grupe poslova

Član 19

Zvanja revizora iz člana 13a ovog zakona raspoređuju se u skladu sa zakonom u sljedeće grupe poslova i izražavaju se koeficijentima i to:

Podgrupa	Zvanja	Koeficijent
Grupa poslova		
C		
9	Ovlašćeni revizor - rukovodilac organizacione jedinice za reviziju	16.0
11	Ovlašćeni revizor	14.5
Grupa poslova		
D		
5	Viši revizor	8.0
13	Mlađi revizor	7.0

“

Član 5

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 32-1/16-1/3

EPA 1141 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1116.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PUTNIM
ISPRAVAMA**

Prolašavam, **Zakon o izmjenama i dopunama zakona o putnim ispravama**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-823/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj šednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine, donijela je

**Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA**

Član 1

U Zakonu o putnim ispravama („Službeni list CG”, br. 21/08 i 39/13) u članu 2 stav 4 riječi: „nadzora državne granice“ zamjenjuju se riječima: „granične kontrole“.

Član 2

U članu 22 stav 2 riječi: „diplomatske i konzularne poslove“ zamjenjuju se riječima: „vanjske poslove“.

Član 3

U članu 33 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:
„Obrazac potvrde mora sadržati obavještenje o pravnoj posljedici iz člana 41 stav 2 u slučaju nepodizanja putne isprave u propisanom roku.“

Član 4

U članu 35 stav 1 mijenja se i glasi:
„U postupku izdavanja putne isprave, organi nadležni za izdavanje putnih isprava koriste podatke iz drugih propisanih evidencija, u kojima se vode podaci koji su potrebni za odlučivanje.“

Član 5

U članu 39 poslije stava 1 dodaju se tri nova stava koja glase:
„O oduzimanju isprave iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo odlučuje rješenjem po službenoj dužnosti.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana, može se izjaviti žalba Ministarstvu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba iz stava 3 ovog člana, ne odlaže izvršenje rješenja.“

Član 6

U članu 41 stav 1 na kraju stava briše se tačka i dodaju riječi: „najkasnije u roku od 90 dana od dana izdavanja potvrde iz člana 33 ovog zakona.“

Poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Putna isprava koja se ne preuzme na način i u roku iz stava 1 ovog člana poništava se po službenoj dužnosti.

Način poništavanja putne isprave iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.“

Član 7

U članu 45 stav 1 tačka 2 riječ „konačnosti“ zamjenjuje se riječju „izvršnosti“.

Član 8

U članu 46 stav 2 riječ „konačnosti“ zamjenjuje se riječju „izvršnosti“.

Član 9

Član 56 mijenja se i glasi:

„Upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona, u dijelu koji se odnosi na izdavanje pasoša, vrši Ministarstvo, a dijelu koji se odnosi na izdavanje diplomatskih i službenih pasoša i putnih listova organ državne uprave nadležan za vanjske poslove.“

Član 10

Poslije člana 61 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 61a

Putne isprave izdate prije dana početka primjene ovog zakona, koje nijesu preuzete, preuzimaju se najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Putne isprave iz stava 1 ovog člana koje se ne preuzmu u roku iz stava 1 ovog člana poništiće se po službenoj dužnosti u skladu sa članom 41 stav 2 ovog zakona.“

Član 11

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od dana početka primjene Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG“, br. 56/14, 20/15 i 40/16).

Broj: 24-3/16-1/4

EPA 1060 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1117.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
DRŽAVNOJ UPRAVI

Prolašavam, **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-825/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ UPRAVI

Član 1

U Zakonu o državnoj upravi („Službeni list RCG”, broj 38/03 i „Službeni list CG”, br. 22/08 i 42/11) u članu 11 stav 1 tačka 6 mijenja se i glasi:

„6) odlučivanje i preduzimanje drugih upravnih aktivnosti u upravnim stvarima, u skladu sa zakonom;”.

Član 2

Član 20 mijenja se i glasi:

„Odlučivanje i preduzimanje drugih upravnih aktivnosti u upravnim stvarima podrazumijeva donošenje upravnih akata, zaključivanje upravnog ugovora, zaštitu korisnika usluga od opšteg interesa, kao i preduzimanje drugih upravnih aktivnosti, u skladu sa zakonom.”

Član 3

U članu 44 stav 5 riječi: „i pitanja prestanka i razrješenja starješine organa uprave shodno” brišu se.

Poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„Na pitanja prestanka mandata i razrješenja, kao i na ostvarivanje prava i obaveza starješine organa uprave shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornost državnih službenika i namještenika, koje se odnose na kategoriju visokog rukovodnog kadra, osim odredbi koje se odnose na disciplinski postupak i ocjenjivanje.”

Dosadašnji st. 6 i 7 postaju st. 7 i 8.

Član 4

Poslije člana 45 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 45a

U slučaju prestanka mandata starješini samostalnog organa uprave ili sekretaru, odnosno generalnom direktoru u ministarstvu ili pomoćniku starješine samostalnog organa uprave, Vlada može odrediti vršioca dužnosti do imenovanja, odnosno postavljenja u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

U slučaju prestanka mandata starješini organa uprave u sastavu, resorni ministar može, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Vlade, odrediti vršioca dužnosti do imenovanja, odnosno postavljenja u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

U slučaju prestanka mandata pomoćniku starješine organa uprave u sastavu, resorni ministar može odrediti vršioca dužnosti do imenovanja, odnosno postavljenja u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Za vršioca dužnosti može se odrediti lice koje ispunjava uslove propisane za starješinu samostalnog organa uprave, odnosno organa uprave u sastavu, odnosno visokog rukovodnog kadra u ministarstvu, samostalnom organu uprave ili organu u sastavu, iz st. 1, 2 i 3 ovog člana.

Vršilac dužnosti ima ovlašćenja, prava, obaveze i odgovornosti starješine organa uprave, odnosno visokog rukovodnog kadra, iz st. 1, 2 i 3 ovog zakona.

Odredbe st. 1, 4 i 5 ovog člana, primjenjuju se i na određivanje, ovlašćenja, prava, obaveze i odgovornosti vršioca dužnosti generalnog sekretara Vlade, zamjenika i pomoćnika generalnog sekretara Vlade.

Odredbe st. 1, 4 i 5 ovog člana shodno se primjenjuju i na izbor vršioca dužnosti direktora pravnih lica iz člana 3 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima.”

Član 5

Član 51 mijenja se i glasi:

„Domaće i strano fizičko i pravno lice ima pravo na slobodan pristup informacijama u posjedu organa državne uprave, u skladu sa zakonom.”

Član 6

U članu 56 stav 1 riječi: „prigovore i” brišu se.

Član 7

Član 66 mijenja se i glasi:

„U pripremi propisa, kao i strateških, planskih i analitičkih dokumenata ministarstva su obavezna da međusobno sarađuju, odnosno pribavljaju mišljenja drugih zainteresovanih ministarstava.”

Član 8

Član 80 mijenja se i glasi:

„Ministarstva i organi uprave ostvaruju saradnju s nevladinim organizacijama, naročito:

1) konsultovanjem nevladinih organizacija prilikom pripreme analitičkih i strateških dokumenata u određenoj oblasti i izrade nacrt propisa;

2) omogućavanjem učešća u radu radnih grupa i drugih radnih tijela za sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili za normativno uređenje odgovarajućih pitanja.

Način i postupak ostvarivanja saradnje iz stava 1 tačka 1 ovog člana, kao i kriterijume i postupak izbora predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe i druga radna tijela iz stava 1 tačka 2 ovog člana koje obrazuju ministarstva i organi uprave, utvrđuje Vlada.”

Član 9

U članu 99 stav 1 mijenja se i glasi:

„O izuzeću ovlašćenog službenog lica koje vodi upravni postupak i donosi upravni akt u ministarstvu i organu u sastavu odlučuje ministar, a u samostalnom organu uprave odlučuje starješina tog organa, u skladu sa zakonom.”

Član 10

Poslije člana 101v dodaje se novi član koji glasi:

„Član 101g

Podzakonski akt iz člana 80 stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do dana stupanja na snagu podzakonskog akta iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG”, broj 7/12).”

Član 11

Poslije člana 103 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 103a

Vršioци dužnosti određeni prije stupanja na snagu ovog zakona mogu vršiti poslove vršioca dužnosti, najduže 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 12

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-31/16-1/4

EPA 1117 XXV

Podgorica, 22. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1118.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI
I SPAŠAVANJU

Prolašavam, **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-832/2

Podgorica, 8. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine, donijela je

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Član 1

U Zakonu o zaštiti i spašavanju („Službeni list CG”, br. 13/07 i 32/11) član 1 mijenja se i glasi:

„Zaštita i spašavanje obuhvata skup mjera i radnji koje se preduzimaju u cilju otkrivanja i sprječavanja nastajanja opasnosti, kao i ublažavanja i otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća, radijacionih, hemijskih i bioloških kontaminacija, ratnog razaranja i terorizma, epidemija, epizootija, epifitotija i drugih nesreća koje mogu ugroziti ili ugrožavaju stanovništvo, materijalna dobra i životnu sredinu.”

Član 2

U članu 2 riječi: „od posebnog interesa za Crnu Goru” zamjenjuju se riječima: „poslovi od javnog interesa”.

Član 3

U čl. 3, 6, 7 i 84 poslije riječi: „državni organi,” dodaju se riječi: „organi državne uprave,”.

Član 4

Poslije člana 3 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 3a

Dan zaštite i spašavanja je 1. mart.

Član 3b

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.”

Član 5

Član 4 mijenja se i glasi:

„Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) katastrofa je elementarna nepogoda ili druga nesreća koja veličinom, intenzitetom i iznenadnom pojavom ugrožava zdravlje i život ljudi, materijalna dobra i životnu sredinu, a čiji nastanak nije moguće spriječiti redovnim djelovanjem nadležnih subjekata iz člana 3 ovog zakona;

2) elementarna nepogoda je događaj hidrometeorološkog, geološkog ili biološkog porijekla prouzrokovan djelovanjem prirodnih sila, kao što su: zemljotres, poplava, bujica, oluja, jake kiše, atmosferska pražnjenja, grad, suša, odron ili klizanje zemljišta, sniježni nanosi i lavina, požar, ekstremne temperature vazduha, zaleđivanje vodotoka, epidemija zaraznih bolesti i pojava štetočina i druge prirodne pojave koje mogu da ugroze zdravlje i život ljudi i pričine veću materijalnu štetu;

3) veća nesreća je elementarna nepogoda ili druga nesreća koja svojim razvojem, intenzitetom i obimom može poprimiti razmjere katastrofe, a čije širenje ili pravovremeno otklanjanje posljedica ne mogu spriječiti operativne jedinice za zaštitu i spašavanje koje na teritoriji nastanka vrše zaštitu i spašavanje kao redovnu aktivnost;

4) druga nesreća je nesreća u drumskom, željezničkom, vazdušnom ili riječnom saobraćaju, požar, rudarska nesreća, rušenje brana, tehničko-tehnološka nesreća, nesreća prouzrokovana ratnim dejstvima, terorizmom ili drugim oblikom masovnog uništavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine i druga nesreća koju prouzrokuje čovjek svojim aktivnostima;

5) tehničko-tehnološka nesreća je iznenadni i nekontrolisani događaj ili niz događaja koji je izmakao kontroli prilikom upravljanja određenim sredstvima za rad i prilikom postupanja sa opasnim materijama u proizvodnji, upotrebi, prevozu, prometu, preradi, skladištenju i odlaganju, kao što su požar, eksplozija, havarija, saobraćajna nesreća u drumskom, riječnom, željezničkom i vazdušnom saobraćaju, nesreća u rudnicima i tunelima, zastoj rada žičara za prevoz ljudi, rušenje brana, havarija na elektroenergetskim, naftnim i gasnim postrojenjima, radijaciona, hemijska i biološka kontaminacija, akcidenti pri rukovanju radioaktivnim materijalima, čije posljedice ugrožavaju bezbjednost i živote ljudi, materijalna dobra i životnu sredinu;

6) vanredni događaj je nesreća izazvana elementarnom nepogodom i drugom nesrećom koja može da ugrozi zdravlje i život ljudi, materijalna dobra i životnu sredinu, a čije je posljedice moguće spriječiti ili otkloniti redovnim djelovanjem subjekata iz člana 3 ovog zakona;

7) akcident je nesreća koja je izazvana tehničko-tehnološkim procesom, čije posljedice prelaze okvire tehničko-tehnološkog postrojenja u kojem je nastala;

8) incident je nesreća koja je nastala u tehničko-tehnološkom procesu, čije posljedice ne prelaze okvire tehničko-tehnološkog postrojenja u kojem je nastala;

9) rizik je stvarna ili moguća opasnost ili izlaganje opasnosti ljudi, životinja, biljaka, materijalnih dobara i životne sredine od elementarnih nepogoda, požara, tehničko-tehnoloških nesreća, radijacionih, hemijskih i bioloških kontaminacija, posljedica ratnog razaranja i terorizma, kao i od epidemija, epizootija i epifitotija (intenzivno i masovno obolijevanje ljudi, životinja i biljaka);

10) objekti obuhvataju skloništa, skladišta i druge objekte koji se upotrebljavaju za zaštitu i spašavanje;

11) vatrogasac-spasilac je lice koje obavlja poslove zaštite i spašavanja u službi zaštite i spašavanja i preduzetnoj jedinici;

12) sredstva za zaštitu i spašavanje obuhvataju zaštitnu i spasilačku opremu i oruđa, telekomunikacione uređaje, alarmne uređaje za obavještanje i uzbunjivanje, opremu za

osposobljavanje i usavršavanje, prevozna sredstva i drugu opremu i sredstva koja se koriste za zaštitu i spašavanje;

13) lična, uzajamna i kolektivna zaštita je najmasovniji oblik pripremanja i organizovanog učešća građana u zaštiti i spašavanju koji obuhvata mjere i postupke njihove neposredne zaštite i spašavanja u poslovnim i stambenim zgradama, drugim objektima i mjestima gdje žive i rade;

14) materijalna obaveza podrazumijeva davanje na korišćenje vozila, mašina, opreme, uređaja, izvora energije i drugih materijalnih sredstava, zemljišta i objekata, potrebnih za zaštitu i spašavanje;

15) mobilizacija je aktivnost kojom se operativne jedinice za zaštitu i spašavanje prevode u stanje pripravnosti za organizovano uključivanje u sprovođenje mjera za zaštitu i spašavanje, pri čemu pripravnost podrazumijeva pravovremeno preduzimanje svih aktivnosti kojima se povećava i unapređuje efikasnost postojećih operativnih snaga za preduzimanje preventivno-operativnih mjera zaštite i spašavanja;

16) otklanjanje posljedica podrazumijeva radnje koje se preduzimaju radi eliminisanja štetnih posljedica i normalizacije života na području zahvaćenom rizikom;

17) opasna materija je svaka materija u čvrstom, gasovitom ili tečnom stanju koja može ugroziti život ili zdravlje ljudi, odnosno izazvati uništavanje ili oštećenje imovine, sa štetnim posljedicama za životnu i radnu sredinu;

18) sredstva za pomoć su životne namirnice, voda za piće, odjeća, obuća, lijekovi i drugi predmeti, odnosno sredstva koja su namijenjena za pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu;

19) humanitarna pomoć podrazumijeva aktivnosti u cilju zaštite i spašavanja stanovništva od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća, radijacionih, hemijskih i bioloških kontaminacija, ratnog razaranja i terorizma, epidemija, epizootija, epifitotija i drugih nesreća, koje obuhvataju mjere i aktivnosti za prikupljanje materijalnih i finansijskih dobara i za pružanje psihosocijalne podrške, druge humanitarne aktivnosti kojima se obezbjeđuju hrana, odjeća, smještaj i školovanje, pomoć u obnovi stambenih, javnih i drugih objekata, prevoz i distribuciju pomoći, kao i preventivne aktivnosti kojima se smanjuju ili sprječavaju mogući uzroci i posljedice katastrofe;

20) aktiviranje obuhvata postupke, zadatke i aktivnosti kojima se kapaciteti učesnika zaštite i spašavanja iz redovne organizacije i stanja prevode na organizaciju i stanje spremnosti za izvršenje operativnih aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje.”

Član 6

U članu 5 stav 2 riječi: „Crna Gora,” zamjenjuju se riječima: „državni organi, organi državne uprave i organi”.

Član 7

U članu 10 stav 1 tačka 2 i članu 83 riječi: „javljanje i obavještanje” zamjenjuju se riječima: „obavještanje i uzbunjivanje”.

Član 8

U članu 11 stav 1 tačka 2 riječi: „evakuacije i zbrinjavanje stanovništva i materijalnih dobara” zamjenjuju se riječima: „mjera za zaštitu i spašavanje”.

Tačka 4 mijenja se i glasi:

„4) rukovođenje aktivnostima učesnika u zaštiti i spašavanju i njihovo koordiniranje.”

Član 9

Član 17 mijenja se i glasi:

„Pripadnici službe zaštite i preduzetnih jedinica dužni su da se stručno osposobljavaju i usavršavaju.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika službi zaštite i preduzetnih jedinica sprovodi organizator obrazovanja odraslih koji ima licencu za rad, u skladu sa propisima iz oblasti obrazovanja.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika službi zaštite i preduzetnih jedinica, kao i provjera njihovih znanja i vještina u oblasti zaštite i spašavanja (u daljem tekstu: provjera znanja i vještina) sprovodi se po programu osposobljavanja i programu usavršavanja u skladu sa propisima iz oblasti obrazovanja.”

Član 10

Poslije člana 17 dodaju se tri nova člana, koji glase:

„Član 17a

Pripadnici jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica dužni su da se osposobljavaju i usavršavaju.

Osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih jedinica iz stava 1 ovog člana organizuje i sprovodi Ministarstvo.

Osposobljavanje i usavršavanje iz stava 2 ovog člana, može sprovoditi pravno lice koje ima licencu za rad, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast obrazovanja odraslih, koje ovlasti Ministarstvo.

Osposobljavanje za pružanje prve pomoći, sprovodi se po programu organizacije Crvenog krsta Crne Gore (u daljem tekstu: Crveni krst), u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelovanje Crvenog krsta.

Osposobljavanje i usavršavanje iz stava 2 ovog člana, sprovodi se na način i po programu osposobljavanja i programu usavršavanja, koje propisuje Ministarstvo.

Član 17b

Provjeru znanja i vještina pripadnika operativnih jedinica iz člana 17a ovog zakona sprovodi komisija, koju obrazuje Ministarstvo.

Provjera znanja i vještina iz stava 1 ovog člana obuhvata provjeru znanja i vještina iz teorijskog dijela programa osposobljavanja, odnosno programa usavršavanja i provjeru znanja i vještina iz praktičnog dijela programa osposobljavanja, odnosno programa usavršavanja.

Provjera znanja i vještina iz teorijskog dijela programa osposobljavanja, odnosno programa usavršavanja vrši se pisanim putem (test znanja), pri čemu se za osposobljavanje provjera vrši iz svake oblasti zaštite i spašavanja posebno.

Provjera znanja i vještina iz praktičnog dijela programa osposobljavanja, odnosno programa usavršavanja vrši se kroz taktičku, odnosno situacionu vježbu, uz upotrebu opreme i sredstava za zaštitu i spašavanje, pri čemu se za osposobljavanje provjera vrši iz svake oblasti zaštite i spašavanja posebno.

Bliži način organizovanja i sprovođenja provjere znanja i vještina iz st. 1 do 4 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 17c

Na osnovu uspješne provjere znanja i vještina, pripadniku operativne jedinice iz člana 17a ovog zakona Ministarstvo izdaje uvjerenje o osposobljavanju, odnosno uvjerenje o usavršavanju u oblasti zaštite i spašavanja.

O izdatim uvjerenjima iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo vodi evidenciju.

Obrazac uvjerenja iz stava 1 ovog člana, kao i sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 11

U članu 19 stav 2 mijenja se i glasi:

„Vrste nagrada i priznanja, način njihove dodjele, kao i izgled i sadržaj priznanja, propisuje Ministarstvo.”

Član 12

Član 20 mijenja se i glasi:

„Ministarstvo je dužno da pripadnike jedinice za gašenje požara iz vazduha i jedinica civilne zaštite, a opština pripadnike službe zaštite, osigura za slučaj povrede, bolesti i smrti, koja može nastupiti kao posljedica nesreće nastale prilikom zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara, na vježbama i za vrijeme stručnog osposobljavanja i usavršavanja, odnosno osposobljavanja i usavršavanja.”

Član 13

U poglavlju II. SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA naziv potpoglavlja „Javljanje i obavještavanje” i čl. 21 do 25 mijenjaju se i glase:

„Obavještavanje i uzbunjivanje

Član 21

Obavještavanje i uzbunjivanje predstavljaju skup aktivnosti radi prikupljanja, obrade i prenošenja podataka o svim vrstama opasnosti koje mogu ugroziti stanovništvo, materijalna dobra i životnu sredinu, kao i obavještavanje o tome državnih organa, organa državne uprave i organa opštine, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika i građana radi preduzimanja preventivnih i operativnih aktivnosti, a po potrebi i njihovo uzbunjivanje.

Član 22

Ministarstvo, preko jedinstvenog operativno komunikacionog centra 112 (u daljem tekstu: OKC 112), prima pozive u vezi sa neposrednom prijetnjom od rizika i nastankom rizika, prikuplja podatke o svim vrstama rizika koji mogu ugroziti ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu i putem sredstava veze, u skladu sa standardnim operativnim postupcima, hitno obavještava nadležne državne organe, organe državne uprave i organe opštine i druge učesnike zaštite i spašavanja i koordinira djelovanje po pozivu u toku trajanja vanrednog događaja.

OKC 112 obavlja međunarodne komunikaciono-informativne poslove iz oblasti zaštite i spašavanja.

Ministarstvo obezbjeđuje neprekidan rad OKC 112 za sve pozive u hitnim slučajevima na teritoriji Crne Gore.

Poslovi OKC 112 vrše se u posebnoj organizacionoj jedinici Ministarstva.

Standardne operativne postupke iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 23

Vlasnici i korisnici objekata u kojima se okuplja veći broj ljudi, kao što su škole, saobraćajni terminali, sportske dvorane i stadioni, objekti kulture, zdravstvene ustanove, trgovački centri, proizvodna i druga postrojenja i drugi slični objekti, kao i privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici iz člana 50 ovog zakona, u kojima se zbog buke ili akustične izolacije ne može obezbijediti dovoljna čujnost jedinstvenih znakova za uzbunjivanje, dužni su da uspostave i održavaju odgovarajući sistem za obavještavanje i uzbunjivanje i obezbijede prijem obavještenja od OKC 112 o vrsti opasnosti i mjerama koje je potrebno preduzeti.

Član 24

Pozivi, obavještenja i druge komunikacije ostvarene preko telefonskog broja 112 snimaju se i čuvaju tri godine.

Ministarstvo može da ustupi zapise poziva, obavještenja i drugih komunikacija iz stava 1 ovog člana, na zahtjev suda ili državnog tužilaštva.

O ustupljenim zapisima Ministarstvo vodi evidenciju.

Član 25

Uzbunjivanje se sprovodi jedinstvenim znakovima za uzbunjivanje preko sistema za obavještanje i uzbunjivanje.

Sistem za obavještanje i uzbunjivanje uspostavlja i održava opština u skladu sa elaboratom o procjeni rizika i akustičkom studijom.

Sistem za obavještanje i uzbunjivanje podrazumijeva: odgovarajuće javne sirene, uređaje, spojne puteve i tehnička sredstva za upravljanje, kao i njihovu organizaciju razmještaja, procedure upravljanja, upotrebe i održavanja, u skladu sa tehničkim standardima, koje propisuje Ministarstvo.”

Član 14

Poslije člana 25 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 25a

Uključivanje sistema za obavještanje i uzbunjivanje vrši se na osnovu odluke koordinacionog, odnosno opštinskog tima za zaštitu i spašavanje iz člana 35b stav 4 ovog zakona.

Jedinstveni znakovi za uzbunjivanje moraju biti istaknuti na vidnom mjestu u zgradi u kojoj je smješten državni organ, organ državne uprave, organ opštine, privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik, kao i u stambenoj zgradi.

Jedinstvene znakove za uzbunjivanje i način obavještanja i uzbunjivanja propisuje Ministarstvo.”

Član 15

Član 26 mijenja se i glasi:

„U slučaju da su rizici i prijetnje ili posljedice katastrofa i većih nesreća za stanovništvo, životnu sredinu i materijalna dobra takvog obima i intenziteta da njihov nastanak ili posljedice nije moguće spriječiti ili otkloniti redovnim djelovanjem nadležnih subjekata iz člana 3 ovog zakona, za njihovo ublažavanje i otklanjanje preduzimaju se mjere zaštite i spašavanja, uz pojačane aktivnosti i postupanja, u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: vanredno stanje).”

Član 16

Član 29 mijenja se i glasi:

„Ministarstvo u vanrednim stanjima vrši poslove pravovremenog obavještanja i kontrole sprovođenja propisanih mjera i aktivnosti u zaštiti i spašavanju, osim traganja i spašavanja na moru i hitnog reagovanja u slučaju zagađivanja mora sa plovniha objekata, i vodi evidencije o operativnim jedinicama, sredstvima i preduzetim mjerama u zaštiti i spašavanju.

Sadržaj, obrazac i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 17

Član 30 mijenja se i glasi:

„Kad se aktivnostima učesnika i sredstvima opštine i operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje propisanim ovim zakonom ne može u potpunosti obezbijediti zaštiti i spašavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine u slučaju katastrofa izazvanih uticajem elementarnih nepogoda i drugih nesreća, na zahtjev rukovodioca operativnog štaba za zaštitu i spašavanje iz člana 35c ovog zakona, organ državne uprave nadležan za poslove odbrane obezbjeđuje učešće Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska) u pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju, u skladu sa zakonom.”

Član 18

Naziv poglavlja IV i čl. 33, 34 i 35 mijenjaju se i glase:

„IV. PLANOWI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Član 33

Zaštita i spašavanje sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja.

Planovi zaštite i spašavanja su: nacionalni planovi zaštite i spašavanja (u daljem tekstu: nacionalni plan), opštinski planovi zaštite i spašavanja (u daljem tekstu: opštinski plan) i planovi zaštite i spašavanja privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (u daljem tekstu: preduzetni plan).

Nacionalne planove donosi Vlada, na predlog Ministarstva.

Opštinske planove donose skupštine opština, a preduzetne planove donose privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici iz člana 49 ovog zakona, uz saglasnost Ministarstva.

Član 34

Planovi zaštite i spašavanja izrađuju se na osnovu elaborata o procjeni rizika. Elaborat o procjeni rizika sastavni je dio plana zaštite i spašavanja.

Elaborate o procjeni rizika, koji su sastavni dio nacionalnih planova, izrađuje Ministarstvo, u saradnji sa drugim organima državne uprave, a po potrebi mogu se angažovati predstavnici naučnih i stručnih institucija i eksperti za pojedine vrste rizika.

Elaborate o procjeni rizika, koji su sastavni dio opštinskih planova, izrađuje organ lokalne uprave kojeg odredi gradonačelnik Glavnog grada, Prijestonice, odnosno predsjednik opštine (u daljem tekstu: predsjednik opštine), u saradnji sa drugim organima lokalne uprave, a po potrebi, mogu se angažovati predstavnici naučnih i stručnih institucija i eksperti za pojedine vrste rizika.

Elaborate o procjeni rizika, koji su sastavni dio preduzetnih planova, izrađuju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici iz člana 49 ovog zakona.

Elaborati iz st. 3, 4 i 5 ovog člana, moraju biti međusobno usaglašeni.

Sadržaj i metodologiju izrade elaborata o procjeni rizika, kao i način njihovog usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja propisuje Ministarstvo.

Član 35

Nacionalni planovi izrađuju se za sve vrste rizika.

Opštinski planovi izrađuju se za opštinu, u skladu sa nacionalnim planovima.

Planovi iz st. 1 i 2 ovog člana, naročito sadrže podatke o:

- mjerama za zaštitu i spašavanje;
- ljudskim i materijalnim resursima operativnih jedinica koji se angažuju;
- ljudskim i materijalnim resursima državnih organa, organa državne uprave i organa opštine, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika koji se mogu angažovati na zaštiti i spašavanju;
- mobilizaciji i aktiviranju operativnih jedinica;
- načinu rukovođenja i koordiniranja u aktivnostima zaštite i spašavanja;
- zadacima operativnih jedinica i drugih učesnika zaštite i spašavanja;
- načinu održavanja reda i bezbjednosti prilikom sprovođenja aktivnosti za zaštitu i spašavanje;
- načinu informisanja javnosti;
- saradnji sa drugim opštinama ili državama prilikom prijema i pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju;
- načinu obezbjeđivanja finansijskih sredstava za sprovođenje plana;
- drugim mjerama i aktivnostima potrebnim za sprovođenje zaštite i spašavanja.”

Član 19

Poslije člana 35 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 35a

Preduzetni planovi, koji se izrađuju u skladu sa nacionalnim i opštinskim planovima, naročito sadrže podatke o:

- mjerama zaštite i spašavanja;
- ljudskim i materijalnim resursima koji se angažuju;
- dužnostima i zadacima zaposlenih;
- načinu rukovođenja i koordiniranja u aktivnostima zaštite i spašavanja;
- načinu obavješćavanja i uzbunjivanja;
- načinu evakuacije;
- načinu obezbjeđivanja finansijskih sredstava za sprovođenje plana;
- drugim mjerama i aktivnostima potrebnim za sprovođenje zaštite i spašavanja.

Bliži sadržaj i metodologiju izrade planova iz člana 35 ovog zakona i stava 1 ovog člana, kao i način njihovog usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja propisuje Ministarstvo.”

Član 20

Poslije člana 35a dodaje se novo poglavlje i deset novih članova, koji glase:

„IVa. RUKOVOĐENJE I KOORDINIRANJE U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Član 35b

Rukovođenje zaštitom i spašavanjem obuhvata odlučivanje o pitanjima koja se odnose na preduzimanje konkretnih mjera, aktivnosti i postupanja, kao i na izvršavanje zadataka iz oblasti zaštite i spašavanja.

Rukovođenje iz stava 1 ovog člana, vrši se u skladu sa planovima za zaštitu i spašavanje i na osnovu prethodno procijenjene konkretne situacije na određenom području.

Koordiniranje podrazumijeva vremensku i prostornu usklađenost djelovanja svih učesnika u zaštiti i spašavanju po etapama izvršavanja zadataka, kao i njihovo pravovremeno informisanje.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju, obrazuju se timovi, i to:

1) za teritoriju Crne Gore – koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: Koordinacioni tim);

2) za teritoriju opštine – opštinski tim za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: Opštinski tim).

Član 35c

Koordinacioni tim čine: predsjednik Vlade, koji je rukovodilac tima; ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja, koji je zamjenik rukovodioca tima i članovi: ministri nadležni za vanjske poslove, poslove odbrane, zdravlja, rada i socijalnog staranja, održivog razvoja, turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, saobraćaja, pomorstva, kao i predstavnik Generalnog sekretarijata Vlade zadužen za odnose sa javnošću i predsjednik radnog tijela Vlade nadležnog za procjenu šteta od elementarnih nepogoda.

Akt o imenovanju rukovodioca, zamjenika rukovodioca i članova Koordinacionog tima donosi Vlada.

U radu Koordinacionog tima, po pozivu, mogu učestvovati starješine i predstavnici drugih državnih organa, ministarstava i drugih organa uprave, predstavnici drugih organizacija i institucija, kao i eksperti iz oblasti zaštite i spašavanja.

Koordinacioni tim ima sekretara, koga imenuje i razrješava rukovodilac Koordinacionog tima.

Sekretar Koordinacionog tima stara se o izvršavanju naredbi i zaključaka Koordinacionog tima.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Koordinacionog tima vrši Ministarstvo.

Član 35č

Koordinacioni tim:

- 1) rukovodi aktivnostima učesnika zaštite i spašavanja prilikom sprovođenja utvrđenih zadataka;
  - 2) rukovodi sprovođenjem mjera za zaštitu i spašavanje i koordinira aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje;
  - 3) prati stanje i organizaciju zaštite i spašavanja i predlaže mjere za njihovo poboljšanje za vrijeme trajanja rizika;
  - 4) donosi naredbe i zaključke za sprovođenje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje, osim naredbi koje donosi Vlada;
  - 5) podnosi Vladi izvještaj o preduzetim mjerama i aktivnostima u zaštiti i spašavanju;
  - 6) vrši i druge poslove propisane zakonom.
- Koordinacioni tim donosi poslovnik o radu kojim se bliže uređuju pitanja od značaja za rad Koordinacionog tima.

Član 35ć

Operativno koordiniranje aktivnosti učesnika zaštite i spašavanja vrši Operativni štab za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: Operativni štab).

Operativni štab čine: rukovodilac i dva predstavnika organizacione jedinice Ministarstva nadležne za poslove zaštite i spašavanja; starješina i jedan predstavnik organa uprave nadležnog za poslove policije (u daljem tekstu: policija); načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore; starješine organa uprave nadležnih za poslove carina, hidrometeorologije, seizmologije, voda, šuma, saobraćaja, veterinarske poslove, fitosanitarne poslove i poslove zaštite životne sredine; lica koja rukovode zdravstvenim ustanovama koje pružaju hitnu medicinsku pomoć, urgentnu medicinsku pomoć, kao i zdravstvenom ustanovom čija je djelatnost usmjerena na očuvanje i unapređenje zdravlja svih građana; predstavnik Crvenog krsta, kao i visoki rukovodni kadar organa državne uprave nadležnih za poslove šumarstva, vodoprivrede, zdravlja i vanjskih poslova.

Rukovodilac organizacione jedinice Ministarstva nadležne za poslove zaštite i spašavanja je rukovodilac Operativnog štaba.

Članove Operativnog štaba imenuje Vlada.

U radu Operativnog štaba, po pozivu, mogu učestvovati starješine i predstavnici drugih državnih organa, ministarstava i drugih organa uprave, predstavnici drugih organizacija i institucija, kao i eksperti iz oblasti zaštite i spašavanja.

Član 35d

Operativni štab:

- 1) operativno koordinira rad učesnika zaštite i spašavanja;
- 2) operativno koordinira sprovođenje mjera i aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje;
- 3) koordinira izvršavanje naredbi i zaključaka Koordinacionog tima i Vlade;
- 4) operativno koordinira angažovanje operativnih jedinica, upotrebu opreme i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- 5) koordinira aktivnosti saradnje u okviru programa civilne zaštite Evropske unije (Mehanizam civilne zaštite Evropske unije);
- 6) sarađuje sa tijelima susjednih država nadležnim za rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju;
- 7) procjenjuje stepen ugroženosti i mogućnost nastanka vanrednog stanja;
- 8) sprovodi druge radnje od značaja za operativno koordiniranje aktivnosti učesnika zaštite i spašavanja.

Operativni štab donosi poslovnik o radu kojim se bliže uređuju pitanja od značaja za rad Operativnog štaba.

Član 35dž

Opštinski tim čine predsjednik opštine, koji je rukovodilac tima; komandir službe zaštite, koji je zamjenik rukovodioca tima i članovi: predstavnik organizacione jedinice Ministarstva nadležne za poslove zaštite i spašavanja, starješine organa lokalne uprave, odgovorna lica u privrednim društvima i drugim subjektima čija je djelatnost u vezi sa zaštitom i spašavanjem i predstavnik Crvenog krsta.

Rukovodioca tima, zamjenika rukovodioca tima i članove Opštinskog tima imenuje predsjednik opštine.

U radu Opštinskog tima, po pozivu, mogu učestvovati starješine i predstavnici drugih organa opštine, predstavnici drugih organizacija i institucija, kao i eksperti iz oblasti zaštite i spašavanja.

Opštinski tim ima sekretara, koga imenuje i razrješava rukovodilac Opštinskog tima.

Sekretar Opštinskog tima stara se o izvršavanju naredbi i zaključaka Opštinskog tima.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Opštinskog tima vrši služba zaštite.

Član 35đ

Opštinski tim:

- 1) rukovodi aktivnostima učesnika zaštite i spašavanja na teritoriji opštine;
  - 2) rukovodi i koordinira u sprovođenju mjera za zaštitu i spašavanje;
  - 3) organizuje i koordinira akcije za zaštitu i spašavanje;
  - 4) prati stanje i organizaciju zaštite i spašavanja u opštini i predlaže mjere za njihovo poboljšanje u oblasti organizacije, rukovođenja, koordiniranja, opremanja i druge mjere;
  - 5) donosi naredbe i zaključke za sprovođenje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje, osim naredbi koje donosi opština;
  - 6) procjenjuje ugroženost od nastanka vanrednog stanja i o tome obavještava Operativni štab;
  - 7) podnosi Koordinacionom timu izvještaj o preduzetim mjerama i aktivnostima u zaštiti i spašavanju;
  - 8) sarađuje sa opštinskim timovima susjednih opština;
  - 9) vrši i druge poslove propisane zakonom.
- Opštinski tim dužan je da sarađuje sa Koordinacionim timom i Operativnim štabom.
- Opštinski tim donosi poslovnik o radu kojim se bliže uređuju pitanja od značaja za rad Opštinskog tima.

Član 35e

Ministarstvo organizuje osposobljavanje i provjeru operativne spremnosti članova timova iz člana 35b stav 4 ovog zakona, u skladu sa programom osposobljavanja za rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju.

Ministarstvo vodi evidenciju o sprovedenom osposobljavanju i provjeri operativne spremnosti iz stava 1 ovog člana.

Program osposobljavanja i način sprovođenja programa i provjere operativne spremnosti iz stava 1 ovog člana, kao i sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 35f

U privrednom društvu, drugom pravnom licu i kod preduzetnika, može se obrazovati tim za zaštitu i spašavanje koji rukovodi i koordinira u aktivnostima zaštite i spašavanja, a u skladu sa preduzetnim planom.

Sastav i način obrazovanja, kao i zadaci i način rada tima iz stava 1 ovog člana, uređuju se opštim aktom privrednog društva, drugog pravnog lica i preduzetnika.

Član 35g

Ministarstvo vodi evidencije o operativnim jedinicama, sredstvima i preduzetim mjerama u zaštiti i spašavanju.

Sadržaj, način vođenja evidencija i obrasce evidencija o operativnim jedinicama, sredstvima i preduzetim mjerama propisuje Ministarstvo.”

Član 21

Član 36 mijenja se i glasi:

„Vlada:

- donosi strategiju u oblasti zaštite i spašavanja;
- utvrđuje program razvoja sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori;
- donosi odluku o obezbjeđivanju materijalnih rezervi za potrebe sistema zaštite i spašavanja;
- odlučuje o pružanju humanitarne pomoći drugim državama, kao i o prihvatanju humanitarne pomoći od drugih država;
- donosi nacionalne planove;
- donosi naredbu o mobilizaciji;
- donosi naredbu o evakuaciji stanovništva sa teritorije jedne ili više opština;
- utvrđuje visinu naknade štete prouzrokovane djelovanjem elementarne nepogode i druge nesreće;
- odlučuje o pružanju pomoći opštinama za otklanjanje posljedica izazvanih elementarnom nepogodom i drugim nesrećom;
- podnosi izvještaj Skupštini Crne Gore i predsjedniku Crne Gore o vrsti, uzroku i veličini nastalog vanrednog stanja, o preduzetim mjerama i aktivnostima na zaštiti i spašavanju i o procjenama vezanim za dalji mogući razvoj situacije;
- vrši i druge poslove propisane zakonom.

Strategija iz stava 1 alineja 1 ovog člana, donosi se za šestogodišnji period i naročito sadrži: sagledavanje i analizu stanja u oblasti zaštite i spašavanja, viziju i strateške pravce razvoja, osnovna strateška rješenja i smjernice za smanjenje rizika od katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća, sa prioritetima i institucionalnom osnovom za sprovođenje i finansiranje.

Program iz stava 1 alineja 2 ovog člana, donosi se za trogodišnji period i naročito sadrži: pravce i ciljeve razvoja sistema, program razvoja po elementima sistema (opremanje, tehničko-tehnološki razvoj, stručno osposobljavanje i usavršavanje i dr.); finansijsku osnovu i dinamiku razvoja; namjenu sredstava za zaštitu i spašavanje koja se raspodjeljuju za finansiranje projekata.”

Član 22

Član 37 mijenja se i glasi:

„Ministarstvo:

- predlaže strategiju u oblasti zaštite i spašavanja;
- predlaže nacionalne planove;
- predlaže program razvoja sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori;
- daje saglasnost na opštinske i preduzetne planove;
- predlaže odluku o obezbjeđivanju materijalnih rezervi za potrebe sistema zaštite i spašavanja;
- obezbjeđuje učešće pripadnika policije u sprovođenju mjera i izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja;
- organizuje uklanjanje, deaktiviranje i uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava;

- prati i analizira stanje u oblasti zaštite i spašavanja;
- vrši kontrolu mobilnosti i interventne spremnosti operativnih jedinica;
- koordinira rad učesnika sistema zaštite i spašavanja u vezi organizacije, planiranja, pripreme i sprovođenja mjera i aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa;
- sarađuje sa nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama i institucijama;
- dostavlja susjednim državama i međunarodnim organizacijama informacije o opasnostima sa prekograničnim efektom;
- odlučuje o upućivanju u drugu državu pripadnika operativnih jedinica na obuku i vježbe, pri čemu odluku o upućivanju pripadnika službi zaštite donosi uz saglasnost opština, a pripadnika preduzetnih jedinica uz saglasnost privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika koji ih organizuju;
- traži pomoć od drugih država i međunarodnih organa i organizacija u slučaju nastanka katastrofe, elementarne nepogode i druge nesreće;
- podnosi godišnji izvještaj o stanju u oblasti zaštite i spašavanja Vladi i nadležnom radnom tijelu Skupštine Crne Gore određenom zakonom kojim se uređuje parlamentarni nadzor u oblasti bezbjednosti i odbrane, do kraja prvog kvartala tekuće za prethodnu godinu;
- vrši i druge poslove propisane zakonom.”

Član 23

Član 38 mijenja se i glasi:

„Organi državne uprave i drugi državni organi:

- vrše procjenu opasnosti od nastupanja katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća u okviru svojih nadležnosti;
- obezbjeđuju osposobljavanje zaposlenih i preduzimaju mjere i aktivnosti potrebne za efikasno izvršavanje poslova zaštite i spašavanja, u skladu sa ovim zakonom i planovima zaštite i spašavanja;
- učestvuju u izradi strategije u oblasti zaštite i spašavanja, programa razvoja sistema zaštite i spašavanja i nacionalnih planova, u okviru svojih nadležnosti;
- organizuju i obezbjeđuju sprovođenje mjera za zaštitu i spašavanje i predlažu aktivnosti i postupanjaza njihovo unapređenje;
- angažuju svoje ljudske i materijalne resurse na zahtjev Operativnog štaba;
- obezbjeđuju pravovremenu pripremu i dostavljanje Ministarstvu podataka i informacija od značaja za zaštitu i spašavanje;
- vrše i druge poslove propisane zakonom.”

Član 24

U poglavlju V. PRAVA I OBAVEZE UČESNIKA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA naziv potpoglavlja „Prava i obaveze opštine” i čl. 41 do 46 mijenjaju se i glase:

„Prava i obaveze organa opštine, službe zaštite i pripadnika službe zaštite

Član 41

- U ostvarivanju prava i obaveza opštine u oblasti zaštite i spašavanja, skupština opštine:
- donosi opštinske planove;
  - donosi program razvoja sistema zaštite i spašavanja na svojoj teritoriji;
  - utvrđuje način finansiranja sistema zaštite i spašavanja na svojoj teritoriji;
  - najmanje jednom godišnje, razmatra stanje sistema zaštite i spašavanja u opštini;
  - donosi odluku o određivanju lokacije za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, po pribavljenom mišljenju Ministarstva;
  - odlučuje o visini sredstava iz budžeta opštine za naknadu štete prouzrokovane rizikom;
  - vrši i druge poslove zaštite i spašavanja u skladu sa zakonom.

Član 42

U ostvarivanju prava i obaveza opštine u oblasti zaštite i spašavanja, predsjednik opštine:

- organizuje i oprema službu zaštite;
- određuje, na osnovu procjene opasnosti od nastanka elementarne nepogode, tehničko-tehnološke ili druge nesreće, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike koji su u obavezi da organizuju preduzetne jedinice, uz saglasnost Ministarstva;
- donosi naredbu o evakuaciji stanovništva sa jednog na drugi dio teritorije opštine;
- utvrđuje visinu štete nastale od posljedica elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće i, u roku od 30 dana od dana njihovog prestanka, dostavlja izvještaj Vladi o procijenjenim štetama i nastalim posljedicama.

Član 43

U slučaju neposredne prijetnje od rizika ili za vrijeme rizika na području opštine, Opštinski tim dužan je da angažuje sve ljudske i materijalne resurse sa područja te opštine, u skladu sa opštinskim planom.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Opštinski tim donosi naredbu o obavezi građana koji nijesu raspoređeni u operativne jedinice da učestvuju u sprovođenju mjera za zaštitu i spašavanje.

O građanima koji učestvuju u sprovođenju mjera za zaštitu i spašavanje Opštinski tim vodi evidenciju.

Građanima iz stava 3 ovog člana pripada naknada troškova iz budžeta opštine, u skladu sa propisom opštine.

U slučaju kad se angažovanjem ljudskih i materijalnih resursa iz stava 1 ovog člana ne može otkloniti rizik na području opštine, Operativni štab je dužan da na zahtjev Opštinskog tima pruži odgovarajuću pomoć opštini.

Član 44

Služba zaštite je profesionalna služba organizovana u skladu sa posebnim zakonom.

Služba zaštite vrši naročito sljedeće poslove:

- pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu;
- gašenje požara i spašavanje prilikom požara;
- spašavanje iz ruševina, klizišta i sniježnih lavina;
- spašavanje prilikom poplava i drugih elementarnih nepogoda;
- spašavanje u planinama i kanjonima;
- spašavanje prilikom saobraćajnih nesreća;
- spašavanje prilikom udesa i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu.

Rad službe zaštite zasniva se na principima komandovanja u skladu sa pravilima službe zaštite.

Poslove zaštite i spašavanja u službi zaštite vrše vatrogasci-spasioci.

Član 45

Služba zaštite dužna je da vodi evidencije o svojim aktivnostima na zaštiti i spašavanju, koju čine: dnevnik rada službe zaštite; dnevnik intervencija; evidencija rada servisne radionice; evidencija pregleda i servisiranja protivpožarnih aparata; evidencija rukovodioca dežurne smjene, odnosno dežurnog vatrogasca-spasioca i evidencija dežurnog operatera.

Služba zaštite dužna je da predsjedniku opštine i Ministarstvu dostavlja godišnji izvještaj o radu.

Bliži sadržaj, obrasce i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 46

Službom zaštite rukovodi komandir službe.

Komandir službe, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa lokalnih službenika i namještenika, mora da ispunjava i posebne uslove, i to da:

- ima VIII nivo okvira kvalifikacija;
- ima položen stručni ispit za rad u državnim organima;
- ima položen drugi stručni ispit za rad u državnim organima u oblasti zaštite i spašavanja;
- ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima zaštite i spašavanja;
- ispunjava uslov u pogledu psihofizičke sposobnosti.

Komandir službe zaštite ima zamjenika koji mora da ispunjava posebne uslove propisane za komandira službe zaštite.

Član 25

Poslije člana 46 dodaje se devet novih članova, koji glase:

„Član 46a

Vatrogasac-spasilac, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa lokalnih službenika i namještenika, mora da ispunjava i posebne uslove, i to da:

- ima najmanje III nivo okvira kvalifikacija;
- ima položen stručni ispit za rad u državnim organima;
- ima položen drugi stručni ispit za rad u državnim organima u oblasti zaštite i spašavanja;
- nije stariji od 25 godina života prilikom prvog zasnivanja radnog odnosa u službi zaštite;
- ispunjava uslov u pogledu psihofizičke sposobnosti.

Ispunjenost uslova u pogledu psihofizičkih sposobnosti iz člana 46 stav 2 alineja 5 ovog zakona i stava 1 alineja 5 ovog člana, dokazuje se uvjerenjem koje izdaje nadležna zdravstvena ustanova, u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita.

Član 46b

Provjera psihofizičkih sposobnosti komandira i zamjenika komandira službe zaštite i vatrogasaca-spasilaca vrši se periodično, u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita na radu i zdravstvena zaštita.

Član 46c

Služba zaštite je dužna da vatrogasca-spasioca, za koga je prilikom provjere psihofizičkih sposobnosti iz člana 46b ovog zakona utvrđeno da nije sposoban za dalje obavljanje poslova, rasporedi na drugo radno mjesto koje odgovara nivou kvalifikacije obrazovanja i preostaloj zdravstvenoj sposobnosti.

Ukoliko nema drugog radnog mjesta, u smislu stava 1 ovog člana, vatrogasac-spasilac nastavlja da ostvaruje prava u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti lokalnih službenika i namještenika.

Član 46č

Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode poslova i odgovornosti, komandiru i zamjeniku komandira službe zaštite (imenovana lica), obezbjeđuju se sredstva za zarade uvećana 10%, a vatrogascima-spasiocima najmanje 20%, u odnosu na sredstva koja se obezbjeđuju za zarade zaposlenih u organima lokalne uprave.

Vatrogascu-spasiocu se za svaki čas pripravnosti kod kuće isplaćuje 10% od njegove zarade po času.

Član 46ć

Vatrogasac-spasilac je dužan da izvrši naređenje neposrednog rukovodioca, osim ako se naređuje vršenje radnje koja predstavlja krivično djelo.

Vatrogascu-spasiocu može se zabraniti vršenje poslova u službi zaštite (suspenzija) u slučaju teže povrede službene dužnosti, usmenim naređenjem neposrednog rukovodioca.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, komandir službe zaštite dužan je da na predlog neposrednog rukovodioca, u roku od tri dana, donese pisano rješenje o zabrani vršenja poslova u službi zaštite i pokrene disciplinski postupak.

Ukoliko se u roku iz stava 3 ovog člana ne pokrene disciplinski postupak, smatraće se da zabrana vršenja poslova u službi zaštite nije izrečena.

Član 46d

Vatrogasac-spasilac može zasnovati radni odnos na određeno vrijeme bez javnog oglašavanja radi vršenja privremeno povećanog obima posla u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće.

Radna mjesta koja se popunjavaju bez javnog oglašavanja u slučaju iz stava 1 ovog člana, utvrđuju se aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji službe zaštite.

Član 46dž

Vatrogasac-spasilac može biti privremeno raspoređen na drugo radno mjesto koje odgovara njegovom nivou kvalifikacije obrazovanja, ako to potrebe službe zahtijevaju, pri čemu zadržava sva prava koja mu pripadaju na radnom mjestu sa kojeg je raspoređen.

U slučaju raspoređivanja vatrogasca-spasioca iz stava 1 ovog člana, njegov pristanak nije potreban.

Na rješenje o privremenom raspoređivanju iz stava 1 ovog člana, vatrogasac-spasilac može izjaviti žalbu koja ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 46đ

Vatrogascu-spasiocu može se odložiti ili prekinuti korišćenje godišnjeg odmora radi izvršenja neodložnih poslova uslovljenih višom silom, elementarnom nepogodom i drugom nesrećom.

Na rješenje o odlaganju ili prekidu korišćenja godišnjeg odmora u slučaju iz stava 1 ovog člana, vatrogasac-spasilac može izjaviti žalbu koja ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 46e

Vatrogascu-spasiocu služba traje do navršenih 32 godine staža osiguranja u efektivnom trajanju i navršenih 55 godina života.

Vatrogascu-spasiocu služba može trajati najduže do 40 godina staža osiguranja i navršenih 55 godina života.

Vatrogasac-spasilac, ukoliko istovremeno ne ispuni uslove za prestanak službe iz st. 1 i 2 ovog člana i za sticanje prava na penziju u skladu sa propisima kojima je uređeno penzijsko i invalidsko osiguranje, ima pravo na raspoređivanje na drugo odgovarajuće radno mjesto i druga prava iz člana 46c ovog zakona.”

Član 26

Član 47 mijenja se i glasi:

„Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom, planovima za zaštitu i spašavanje i opštim aktima učestvuju u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i da izvršavaju materijalnu obavezu na poziv Ministarstva, odnosno Opštinskog tima.

Materijalna obaveza ne može se odnositi na sredstva i opremu koji su raspoređeni za potrebe odbrane zemlje ili su namijenjeni za zdravstvenu zaštitu.

Materijalnom obavezom smatra se i postavljanje sredstava i uređaja za obavješćavanje i uzbuđivanje na poslovnim i drugim objektima.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da omoguće postavljanje sredstava i uređaja iz stava 3 ovog člana.

Privrednim društvima koja su izvršila materijalnu obavezu pripada naknada za korišćenje sredstava datih u izvršavanju materijalne obaveze, naknada troškova u vezi izvršavanja

materijalne obaveze, kao i naknada za oštećena, uništena ili nestala sredstva data u izvršavanju materijalne obaveze.

Visinu i način utvrđivanja naknada iz stava 5 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 27

Član 48 mijenja se i glasi:

„Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da uspostave unutrašnju organizaciju za sprovođenje aktivnosti za zaštitu i spašavanje, obezbijede obuku i opremanje zaposlenih i sprovedu pripreme za djelovanje u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da omoguće učešće zaposlenih u zaštiti i spašavanju, na poziv Operativnog štaba, odnosno Opštinskog tima.

Za vrijeme učešća u zaštiti i spašavanju, zaposleni iz stava 2 ovog člana, koji nije pripadnik preduzetne jedinice ili jedinice civilne zaštite, ima pravo na naknadu zarade koja se obračunava u iznosu od 100% od osnovice koju čini njegova prosječna mjesečna zarada ostvarena u prethodnom mjesecu u odnosu na mjesec u kojem je izvršavao zadatke u zaštiti i spašavanju.

Naknadu iz stava 3 ovog člana obračunava i isplaćuje poslodavac, koji ima pravo na refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade na teret budžeta države, odnosno opštine.”

Član 28

Član 49 mijenja se i glasi:

„Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici u čijim objektima i prostorima gdje obavljaju privrednu, obrazovnu, zdravstvenu, socijalnu, kulturnu, sportsku i drugu djelatnost može doći do ugrožavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine usljed djelovanja elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća dužni su da izrade preduzetne planove.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici iz stava 1 ovog člana, za izradu preduzetnih planova mogu angažovati lice koje posjeduje licencu za izradu preduzetnih planova.”

Član 29

Poslije člana 49 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 49a

Licenca za izradu preduzetnih planova izdaje se licu koje ima:

- najmanje VIII nivo okvira kvalifikacija;
- najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima zaštite i spašavanja; i
- uvjerenje o položenom ispitu za izradu preduzetnih planova.

Ispit za izradu preduzetnih planova polaže se po programu za polaganje ispita za izradu preduzetnih planova pred komisijom koju obrazuje Ministarstvo.

O položenom ispitu iz stava 2 ovog člana, Ministarstvo izdaje uvjerenje.

Lice koje ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, zahtjev za izdavanje licence za izradu preduzetnih planova podnosi Ministarstvu.

Licencu iz stava 1 ovog člana, izdaje Ministarstvo na propisanom obrascu.

Naknadu troškova polaganja ispita iz stava 2 ovog člana i izrade obrasca licence iz stava 5 ovog člana, plaćalice koje podnese zahtjev za polaganje ispita.

Sredstva iz stava 6 ovog člana, uplaćuju se u budžet Crne Gore.

Program i način polaganja ispita iz stava 2 ovog člana, obrazac licence iz stava 5 ovog člana i visinu naknade troškova iz stava 6 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 49b

Ministarstvo vodi evidenciju o izdatim licencama iz člana 49a ovog zakona, u elektronskoj formi.

Sadržaj i obrazac evidencije iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 30

Član 51 mijenja se i glasi:

„Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, koji imaju preduzetne jedinice dužni su da omoguće njihovo učešće u zaštiti i spašavanju na poziv Operativnog štaba, odnosno Opštinskog tima.

Pripadnik preduzetne jedinice iz stava 1 ovog člana, za vrijeme učešća u zaštiti i spašavanju, ima ista prava kao i zaposleni iz člana 48 stav 3 ovog zakona.”

Član 31

Član 53 mijenja se i glasi:

"Građanin je dužan da:

- sprovodi mjere za zaštitu i spašavanje i da učestvuje u zaštiti i spašavanju, na način propisan ovim zakonom;

- izvršava materijalnu obavezu na poziv Ministarstva, odnosno Opštinskog tima, osim kad se materijalna obaveza odnosi na sredstva i opremu koji su raspoređeni za potrebe odbrane zemlje ili su namijenjeni za zdravstvenu zaštitu;

- obavijesti OKC 112, bez odlaganja, o podacima od značaja za zaštitu i spašavanje.

Materijalnom obavezom iz stava 1 alineja 2 ovog člana, smatra se i postavljanje sredstava i uređaja za obavješćavanje i uzbuđivanje na stambenim zgradama, ako ta sredstva i uređaje nije moguće postaviti na drugim objektima.

Građanin kome je određena materijalna obaveza, dužan je da omogući postavljanje sredstava i uređaja iz stava 2 ovog člana.

Građaninu koji je izvršio materijalnu obavezu pripada naknada za korišćenje sredstava datih u izvršavanju materijalne obaveze, naknada troškova u vezi izvršavanja materijalne obaveze, kao i naknada za oštećena, uništena ili nestala sredstva data u izvršavanju materijalne obaveze.

Visinu i način utvrđivanja naknada iz stava 4 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 32

U članu 54 stav 2 alineja 3 mijenja se i glasi:

„- posebnih programa osposobljavanja i usavršavanja koje sprovodi Crveni krst, u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelovanje Crvenog krsta, kao i druge organizacije koje se bave određenim oblicima zaštite i spašavanja;”.

Član 33

U poglavlju V. PRAVA I OBAVEZE UČESNIKA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA naziv potpoglavlja „Civilna zaštita” i čl. 56 do 63 mijenjaju se i glase:

„Civilna zaštita i jedinice civilne zaštite

Član 56

Civilna zaštita se organizuje, priprema i sprovodi u cilju zaštite i spašavanja stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Civilna zaštita dio je jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja koju čine jedinice civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema i sredstva.

Radi izvršavanja mjera za zaštitu i spašavanje organizuju se jedinice civilne zaštite.

Jedinice civilne zaštite organizuje i oprema Ministarstvo koje utvrđuje vrstu i broj jedinica civilne zaštite na nivou države i po opštinama, na osnovu ugroženosti od rizika, raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa i iskazanih potreba za zaštitom i spašavanjem.

Jedinice civilne zaštite organizuju se kao jedinice opšte namjene i specijalizovane jedinice.

Način organizovanja jedinica civilne zaštite i njihovo angažovanje propisuje Ministarstvo.

Član 57

U jedinice civilne zaštite mogu se rasporediti građani sa navršених 18 godina života do navršene 63 godine života (muškarci), odnosno 55 godina života (žene), po principu dobrovoljnosti.

U jedinice civilne zaštite ne mogu se rasporediti:

- 1) lica raspoređena u Vojsci;
- 2) pripadnici operativnih jedinica iz člana 14 ovog zakona;
- 3) zaposleni u organima državne uprave raspoređeni na poslovima odbrane, zaštite i spašavanja, policijskim poslovima i poslovima izvršenja krivičnih sankcija, kao i zaposleni u organima lokalne uprave na poslovima zaštite i spašavanja;
- 4) zaposleni u sudovima i Državnom tužilaštvu;
- 5) trudnice, majke, samohrani roditelji, usvojioци i staraoci koji imaju, odnosno vrše starateljstvo nad jednim djetetom mlađim od sedam godina života, odnosno dvoje ili više djece mlađe od deset godina života;
- 6) lica kod kojih je utvrđena nesposobnost za učešće u civilnoj zaštiti;
- 7) staraoci starih i iznemoglih lica;
- 8) stranci.

Član 58

Popuna i raspoređivanje u jedinice civilne zaštite vrši se putem javnog poziva, koji objavljuje Ministarstvo.

Građanin koji se prijavi na javni poziv, uz prijavu daje lične i druge podatke od značaja za zaštitu i spašavanje.

Građanin se može rasporediti u jedinicu civilne zaštite ako je zdravstveno sposoban.

Zdravstvenu sposobnost građanina iz stava 3 ovog člana, utvrđuje zdravstvena ustanova, u skladu sa propisom koji donosi Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Član 59

Građanin koji prihvati raspored koji mu je određen, kao i prava i dužnosti u jedinici civilne zaštite, danom zaključivanja ugovora sa Ministarstvom, postaje pripadnik jedinice civilne zaštite.

Dužnosti pripadnika jedinice civilne zaštite su da:

- učestvuje u zaštiti i spašavanju, u skladu sa ovim zakonom;
- se osposobljava i usavršava;
- učestvuje u sprovođenju mjera zaštite i spašavanja;
- učestvuje u vježbama zaštite i spašavanja.

Pripadnik jedinice civilne zaštite dužan je da se odazove na poziv Ministarstva.

Zaposlenom pripadniku jedinice civilne zaštite poslodavac je dužan da omogućiti odsustvovanje sa rada za vrijeme vršenja dužnosti iz stava 2 ovog člana.

Pripadnicima jedinica civilne zaštite izdaje se knjižica civilne zaštite.

Oblik i sadržaj knjižice iz stava 5 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 60

Pripadnik jedinice civilne zaštite ima pravo na oslobođanje od plaćanja:

- naknade za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti prilikom zasnivanja radnog odnosa;
- naknade za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti prilikom polaganja vozačkog ispita;

- naknade za izdavanje lične karte, pasoša i vozačke dozvole.

Član 61

Zaposleni pripadnik jedinice civilne zaštite koji izvršava dužnosti u jedinici civilne zaštite ima pravo na novčanu naknadu koju obračunava i isplaćuje Ministarstvo u visini 100% od osnovice koju čini njegova prosječna mjesečna neto zarada, ostvarena u prethodnom mjesecu, prije mjeseca u kojem je obavljao dužnosti u jedinici civilne zaštite, srazmjerno vremenu vršenja dužnosti.

Vrijeme provedeno u vršenju dužnosti u jedinici civilne zaštite iz stava 1 ovog člana, računa se u radni staž, a doprinos za penzijsko-invalidsko osiguranje plaća poslodavac.

Lice koje samostalno obavlja privrednu ili drugu djelatnost, a koje izvršava dužnosti u jedinici civilne zaštite, ima pravo na novčanu naknadu kao i zaposleni iz stava 1 ovog člana, pri čemu doprinose za penzijsko-invalidsko osiguranje uplaćuje sam.

Nezaposleni pripadnik jedinice civilne zaštite ima pravo na novčanu naknadu koju obračunava i isplaćuje Ministarstvo u visini 100% od osnovice koju čini prosječna mjesečna neto zarada ostvarena u Crnoj Gori prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike, za prethodni mjesec u odnosu na mjesec u kojem je izvršavao dužnosti u jedinici civilne zaštite, srazmjerno vremenu vršenja dužnosti.

Član 62

Pripadnik jedinice civilne zaštite za vrijeme osposobljavanja, usavršavanja, vježbi jedinica civilne zaštite i za vrijeme izvršavanja dužnosti civilne zaštite ima pravo na naknadu troškova prevoza, smještaja i ishrane.

Pripadnik jedinice civilne zaštite ima pravo na naknadu troškova smještaja i ishrane iz stava 1 ovog člana, ukoliko vršenje dužnosti civilne zaštite traje neprekidno duže od osam časova u toku jednog dana.

Naknadu troškova iz stava 1 ovog člana, isplaćuje Ministarstvo.

Član 63

Pripadnik jedinice civilne zaštite koji je za vrijeme vršenja dužnosti u jedinici civilne zaštite povrijeđen ili kod koga je nastupila bolest, odnosno invalidnost, kao neposredna posljedica vršenja dužnosti u jedinicama civilne zaštite, ima prava kao zaposleni u slučaju povrede na radu ili profesionalne bolesti, u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstveno i penzijsko-invalidsko osiguranje.

Članovi uže porodice pripadnika jedinice civilne zaštite koji je za vrijeme vršenja dužnosti u jedinici civilne zaštite izgubio život ili kod koga je smrt nastupila kao posljedica povrede ili bolesti zadobijene za vrijeme vršenja dužnosti u jedinici civilne zaštite, imaju prava kao i članovi uže porodice zaposlenog kod koga je nastupila smrt kao posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti, u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstveno i penzijsko-invalidsko osiguranje.”

Član 34

Poslije člana 63 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 63a

Pripadniku jedinice civilne zaštite kod koga je, usljed povrede ili bolesti zadobijenih za vrijeme vršenja dužnosti u jedinici civilne zaštite, a bez njegove krivice, nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 20%, ima pravo na jednokratnu novčanu pomoć čija se visina utvrđuje prema stepenu tjelesnog oštećenja.

U slučaju da pripadnik jedinice civilne zaštite za vrijeme vršenja dužnosti civilne zaštite izgubi život, članovima njegove uže porodice pripada pravo na jednokratnu novčanu pomoć.

Visina jednokratne novčane pomoći ne može biti manja od tri prosječne mjesečne neto zarade ostvarene u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj su nastupile okolnosti iz st. 1 i 2 ovog člana, a prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Visinu jednokratne novčane pomoći iz st. 1 i 2 ovog člana, isplaćuje Ministarstvo, na zahtjev pripadnika jedinice civilne zaštite ili člana njegove uže porodice.

Visinu jednokratne novčane pomoći iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 63b

Članovi uže porodice pripadnika jedinice civilne zaštite koji je za vrijeme izvršavanja dužnosti u jedinici civilne zaštite bez svoje krivice izgubio život, imaju pravo na naknadu troškova prevoza posmrtnih ostataka, kao i troškova sahrane u visini prosječnih troškova prevoza posmrtnih ostataka i sahrane u mjestu prebivališta.

Naknadu troškova iz stava 1 ovog člana, isplaćuje Ministarstvo.

Članovi uže porodice iz člana 63 stav 2, člana 63a stav 2 ovog zakona i stava 1 ovog člana, smatraju se članovima uže porodice u smislu opštih propisa o radu.”

Član 35

Član 66 mijenja se i glasi:

„Crveni krst, kao dio sistema zaštite i spašavanja, vrši poslove utvrđene ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje djelovanje Crvenog krsta.”

Član 36

U članu 68 stav 1 riječi: “profesionalni spasioci” zamjenjuju se riječima: “vatrogasci-spasioci”.

U stavu 2 riječi: „člana 44 stav 3” zamjenjuju se riječima: „člana 46 stav 2”.

Član 37

U članu 69 riječi: “Profesionalni spasioci” zamjenjuju se riječima: “Vatrogasci-spasioci”.

Član 38

U članu 74 stav 1 tačka 4 riječ „radiološka” zamjenjuje se riječju „radijaciona”.

U tački 8 riječi: „i eksplozivnih” brišu se.

U tački 9 riječi: „prva medicinska pomoć” zamjenjuju se riječima: „prva i medicinska pomoć”.

Član 39

Poslije člana 75 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 75a

U zavisnosti od stepena opasnosti i mogućih posljedica, evakuacija može biti potpuna i djelimična, a po vremenu izvođenja pravovremena i naknadna.

Potpuna evakuacija obuhvata evakuaciju cjelokupnog stanovništva sa teritorije ili dijela teritorije opštine, koja može biti zahvaćena elementarnom nepogodom i drugom nesrećom.

Djelimična evakuacija obuhvata evakuaciju samo određenih kategorija stanovništva kao što su:

1) majke sa djecom do 14 godina života, odnosno druga lica koja su u skladu sa zakonom dužna da se staraju o čuvanju i njegovanju djece do 14 godina života;

2) trudnice;

3) bolesna lica, lica sa invaliditetom, djeca sa smetnjama u razvoju i druga lica kojima je neophodna tuđa pomoć i njega;

4) lica mlađa od 16 godina života i starija od 65 godina života.

Pravovremena evakuacija podrazumijeva potpunu ili djelimičnu evakuaciju koja se izvodi prije nastanka elementarne nepogode i druge nesreće.

Naknadna evakuacija podrazumijeva potpunu ili djelimičnu evakuaciju koja se izvodi po nastanku elementarne nepogode i druge nesreće ili po njenom prestanku.

Član 75b

Pripremu, koordiniranje i sprovođenje evakuacije sa teritorije jedne na teritoriju druge opštine vrše Koordinacioni tim i opštinski timovi.

Pored timova iz stava 1 ovog člana, u sprovođenju evakuacije dužni su da učestvuju državni organi, organi državne uprave, organi lokalne uprave, Ministarstvo, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, Crveni krst, humanitarne i druge organizacije koje mogu pomoći u efikasnom sprovođenju evakuacije.”

Član 40

U članu 78 stav 2 briše se.

Član 41

Član 79 mijenja se i glasi:

„O održavanju i korišćenju skloništa stara se organ uprave nadležan za poslove imovine, u skladu sa propisima kojima se uređuju svojinsko-pravni odnosi i državna imovina.”

Član 42

Poslije člana 80 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 80a

Planiranje zbrinjavanja ugroženih, nastradalih, izbjeglih i evakuisanih lica vrši Opštinski tim.

Zbrinjavanjem ugroženih, nastradalih, izbjeglih i evakuisanih lica neposredno rukovodi Opštinski tim, dok se ne stvore uslovi u kojima će dalju brigu o zbrinjavanju preuzeti nadležni organi državne uprave, organi opštine i drugi nadležni subjekti.

Crveni krst vodi evidenciju o žrtvama elementarne nepogode i druge nesreće, traži lica koja su prijavljena kao nestala usljed elementarne nepogode i druge nesreće, obavještava članove porodica i nadležne organe i obavlja poslove spajanja porodica koje su razdvojene, u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelovanje Crvenog krsta.

Član 80b

Vlasnici i korisnici objekata i prostorija u javnoj upotrebi (turističko-ugostiteljski objekti, rekreacioni centri, zdravstvene ustanove koje obavljaju djelatnost rehabilitacije, studentski i učenički domovi, škole i dr.), kao i vlasnici privatnih objekata pogodnih za smještaj ljudi, dužni su da prime na privremeni smještaj ljude sa ugroženih područja, kad to naloži opštinski tim.

Naknadu za korišćenje objekata i prostorija iz stava 1 ovog člana, isplaćuje opština po tržišnim uslovima na dan predaje tih objekata i prostorija na korišćenje.”

Član 43

U poglavlju VI. MJERE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE naziv potpoglavlja „4) Radiološka, hemijska i biološka zaštita” i član 81 mijenjaju se i glase:

„4) Radijaciona, hemijska i biološka zaštita

Član 81

Radijaciona, hemijska i biološka zaštita obuhvata mjere i postupke koji se organizuju i sprovode radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica radijacione, hemijske i biološke kontaminacije nastale upotrebom radioaktivnog, hemijskog i biološkog materijala.

Zaštita iz stava 1 ovog člana obuhvata kontrolu, izviđanje, ličnu, uzajamnu i kolektivnu zaštitu i dekontaminaciju.

Zaštita od nuklearnog ili radijacionog akcidenta sprovodi se u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti.”

Član 44

Član 82 mijenja se i glasi:

„Zaštita od rušenja sprovodi se kao preventivna mjera u okviru prostornog i urbanističkog planiranja, uz primjenu građevinsko-tehničkih i drugih mjera, a u skladu sa procijenjenim seizmičkim rizikom.

Radi zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara iz ruševina koje mogu nastati usljed zemljotresa, diverzija, ratnih razaranja, udesa, odrona, klizanja tla i drugih nesreća organizuju se i sprovode mjere, radnje i postupci na izviđanju ruševina, pronalaženju zatrpanih, osiguravanju konstrukcija oštećenih i izmještenih djelova objekta radi sprječavanja dodatnog rušenja, preduzimanju mjera zaštite od dodatnih rizika, izvlačenju zatrpanih, pružanju prve i medicinske pomoći i izvlačenju materijalnih dobara.”

Član 45

U članu 99 st. 1 i 2 poslije riječi „ispitivanje” dodaju se zarez i riječi: „servisiranje i održavanje”.

Stav 3 mijenja se i glasi:

„O izvršenim ispitivanjima korisnik vodi evidenciju koja sadrži identifikacioni broj aparata, ime zaposlenog koji vrši ispitivanje i datum ispitivanja.”

Član 46

Poslije člana 99 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 99a

Privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik iz člana 99 stav 2 ovog zakona, dužni su da prije početka rada podnesu prijavu Ministarstvu.

Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži:

- naziv, mjesto i sjedište, odnosno adresu privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika;
- dokaz o upisu u registar privrednih subjekata;
- dokaz o ispunjenosti uslova u pogledu opreme i stručnog kadra, u skladu sa propisom Ministarstva;
- ovjerenu kopiju ovlašćenja za ispitivanje, servisiranje i održavanje protivpožarnih aparata.

Ministarstvo vodi evidenciju privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika iz stava 1 ovog člana.

Način vođenja i obrazac evidencije iz stava 3 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 47

U članu 101 stav 2 riječi: „u skladu sa opštim aktom iz člana 102 ovog zakona,” brišu se.

Član 48

Član 102 mijenja se i glasi:

„Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici za obavljanje stručnih poslova u oblasti zaštite od požara, mogu ugovorom angažovati drugo pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra i koje je registrovano za obavljanje tih poslova.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo, na zahtjev pravnog lica koje je registrovano za obavljanje stručnih poslova u oblasti zaštite od požara, o čemu donosi rješenje.

O pravnim licima koja ispunjavaju uslove za obavljanje stručnih poslova u oblasti zaštite od požara Ministarstvo vodi evidenciju, koju objavljuje na svojoj internet stranici.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 49

U članu 103 stav 1 tačka 4 mijenja se i glasi:

„4) koje nema IV1 nivo okvira kvalifikacija.”

Član 50

Član 107 mijenja se i glasi:

„Neeksplodirana ubojna sredstva su zaostala eksplozivna sredstva i ostaci tih sredstava iz rata, pripremljena za korišćenje ili korišćena, sa ili bez upaljača, ispaljena, izbačena, porinuta, lansirana, napuštena ili odbačena, a nijesu eksplodirala, kao i sredstva zaostala poslije eksplozija skladišta ubojnih sredstava, odbačena i ubojna sredstva iz nelegalnog posjeda.

Neeksplodiranim ubojnim sredstvima, u smislu ovog zakona, ne smatraju se neeksplodirane improvizovane diverzantsko-terorističke naprave.

Zaštita od neeksplodiranih ubojnih sredstava obuhvata procjenu opasnosti od tih sredstava, izviđanje, obilježavanje, pronalaženje, iskopavanje, obezbjeđivanje, identifikaciju, uklanjanje, prevoz, privremeno skladištenje i uništavanje neeksplodiranih ubojnih sredstava.

Poslove na uklanjanju, prevozu i uništavanju neeksplodiranih ubojnih sredstava vrši Ministarstvo.

Na poslovima uklanjanja, prevoza i uništavanja neeksplodiranih ubojnih sredstava na zahtjev Ministarstva može se angažovati i Vojska, uz odobrenje ministra nadležnog za poslove odbrane.

Način uklanjanja i uništavanja neeksplodiranih ubojnih sredstava i obavljanje drugih poslova iz stava 3 ovog člana, propisuje Ministarstvo.”

Član 51

Poslije člana 107 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 107a

Svako je dužan da o otkrivenim neeksplodiranim ubojnim sredstvima odmah obavijesti OKC 112, ne dira ta sredstva i vidljivim znakom obilježi mjesto gdje se ona nalaze i obezbijedi ih dok ne dođu ovlašćena lica Ministarstva.

Za vrijeme akcije uklanjanja i uništavanja neeksplodiranih ubojnih sredstava medicinsku, odnosno protivpožarnu zaštitu vrši organizaciona jedinica Ministarstva u čijoj je nadležnosti primarna zdravstvena zaštita, odnosno služba zaštite iz opštine iz koje se neeksplodirana ubojna sredstva uklanjaju ili na čijoj teritoriji se uništavaju.

Obezbjeđivanje prevoza i lokacije gdje se uništavaju neeksplodirana ubojna sredstva vrši policija.

Na poslovima obezbjeđivanja prevoza i lokacije gdje se uništavaju neeksplodirana ubojna sredstva na zahtjev Ministarstva može se angažovati i Vojska, uz odobrenje ministra nadležnog za poslove odbrane.”

Član 52

U poglavlju VI. MJERE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE naziv potpoglavlja „9) Prva medicinska pomoć” i član 108 mijenjaju se i glase:

„9) Prva i medicinska pomoć

Član 108

Prva i medicinska pomoć obuhvata sve oblike prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na mjestu povređivanja-obolijevanja, samopomoći i uzajamne pomoći, zbrinjavanje povrijeđenih i oboljelih, preduzimanje higijensko-epidemioloških mjera, medicinsku trijažu povrijeđenih i oboljelih i prevoz do najbliže zdravstvene ustanove.

U pružanju prve pomoći učestvuju ekipe Crvenog krsta, operativne jedinice i u okviru lične, uzajamne i kolektivne zaštite, građani.

Organizacija i sprovođenje medicinske pomoći obuhvata sve oblike medicinske pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu na području zahvaćenom elementarnom nepogodom i drugom nesrećom, koju pružaju zdravstvene ustanove.”

Član 53

U članu 109 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Zaštitu, spašavanje i zbrinjavanje ugroženih, nastradalih, oboljelih i zatrovanih životinja, kao i zaštitu i spašavanje proizvoda životinjskog porijekla od opasnosti i posljedica elementarne nepogode i druge nesreće, organizuje i usklađuje Opštinski tim.

Privredna društva, veterinarske ustanove i ambulate, kao i komunalna preduzeća dužna su da stave na raspolaganje zaposlene i sredstva, pruže stručnu i drugu pomoć i učestvuju u aktivnostima iz stava 2 ovog člana.”

Član 54

U članu 110 riječ „radiološke” zamjenjuje se riječju „radijacione”.

Član 55

U članu 116 stav 1 poslije alineje 2 dodaje se nova alineja koja glasi:

„- fonda sredstava za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: fond);”.

Dosadašnje al. 3 do 6 postaju al. 4 do 7.

Član 56

Poslije člana 116 dodaje se šesnaest novih članova, koji glase:

„Član 116a

Fond je evidencioni račun u okviru glavne knjige trezora i utvrđuje se radi obezbjeđivanja namjenskih sredstava za finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i drugih aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća u skladu sa programom iz člana 36 stav 1 alineja 2 ovog zakona.

Fondom upravlja ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja.

Član 116b

Prihodi fonda ostvaruju se iz:

- 1) budžeta za tekuću godinu;
- 2) namjenskih prihoda budžeta, koji su definisani kao namjenski prihodi fonda, i to:
  - a) sredstava ostvarenih na osnovu izdvajanja osiguravajućih društava, u visini 5% od naplaćene premije osiguranja od požara i drugih opasnosti;
  - b) sredstava ostvarenih na osnovu izdvajanja osiguravajućih društava, u visini 5% od prihoda naplaćenog obaveznog osiguranja prevoza opasnih materija u drumskom, željezničkom i vazдушnom saobraćaju;
  - c) sredstava naplaćenih od privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika na godišnjem nivou, koji se bave proizvodnjom, prometom, nabavkom, skladištenjem i upotrebom eksplozivnih materija i prometom, skladištenjem i držanjem zapaljivih tečnosti i gasova po osnovu ukupnih instalacionih kapaciteta uskladištenja, i to:
    - 0,5% vrijednosti maloprodajne cijene po 1 kg eksplozivne materije koja se skladišti;
    - 0,5% vrijednosti maloprodajne cijene po 1 l zapaljive tečnosti i gasa koji se skladišti;
- 3) sredstava ostvarenih davanjem u zakup skloništa;
- 4) ostalih prihoda u skladu sa zakonom.

Utvrđivanje, naplata i kontrola namjenskih prihoda iz stava 1 tačka 2 ovog člana, vrši se u skladu sa propisom kojim je uređena poreska administracija.

Namjenski prihodi iz stava 1 tačka 2 podtač. a i b ovog člana, uplaćuju se do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, a iz stava 1 tačka 2 podtačka c ovog člana, do kraja prvog kvartala tekuće godine za prethodnu godinu.

Prinudna naplata vrši se u skladu sa poreskim propisima.

Član 116c

Sredstva fonda namijenjena su za finansiranje projekata za:

- 1) nabavku opreme i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- 2) izgradnju objekata za potrebe zaštite i spašavanja;
- 3) stručno osposobljavanje i usavršavanje, odnosno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih jedinica;
- 4) podsticanje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih studija, programa, projekata i drugih aktivnosti;
- 5) sufinansiranje preventivnih i operativnih aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje;
- 6) druge namjene, u skladu sa zakonom.

Član 116č

Sredstva fonda iz člana 116c ovog zakona, mogu da koriste: državni organi, organi državne uprave, organi lokalne uprave, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, operativne jedinice, nevladine organizacije i građani (u daljem tekstu: korisnik).

Korisnik mora da ima sjedište, odnosno prebivalište u Crnoj Gori i da ispuni uslove iz člana 116dž ovog zakona.

Član 116ć

Projekat iz člana 116c ovog zakona, naročito sadrži:

- naziv projekta;
- podatke o korisniku (kontakt podatke, podatke o prethodno realizovanim aktivnostima; djelatnosti korisnika i finansijske podatke kao što su broj računa, prihodi u posljednje tri godine i sl.);
- podatke o kontakt osobi;
- vrijeme i mjesto realizacije projekta;
- ukupnu procijenjenu vrijednost projekta po stavkama i vrijednost potraživanih sredstava;
- sažetak projekta;
- opis problema/situacije i opis relevantnosti projekta (međunarodni, nacionalni ili lokalni);
- opšti cilj i specifične ciljeve projekta;
- opis ciljnih grupa i krajnjih korisnika;
- opis aktivnosti i očekivanih rezultata;
- metodologiju;
- održivost;
- budžet projekta;
- opis načina praćenja i procjene uspješnosti projekta (monitoring i evaluacija);
- podatke i opis partnera i saradnika u projektu;
- vremenski plan realizacije projekta;
- logičku matricu.

Projekat, u skladu sa javnim konkursom, može da sadrži i druga dokumenta kao što su uvjerenje o registraciji, finansijski iskazi i slično.

Član 116d

Ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja odlučuje o raspodjeli sredstava fonda za pojedine namjene iz člana 116c ovog zakona, na osnovu javnog konkursa.

Radi pripreme javnog konkursa i vrednovanja projekata dostavljenih na konkurs, ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja obrazuje komisiju (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija ima sedam članova, koji se biraju na osnovu javnog poziva.

Za člana Komisije može biti izabrano lice koje ima najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti zaštite i spašavanja, iskustvo u pripremi, realizaciji ili evaluaciji projekata u oblasti zaštite i spašavanja i najmanje VII nivo okvira kvalifikacija.

Poziv iz stava 3 ovog člana, objavljuje Ministarstvo na svojoj internet stranici i u jednom štampanom mediju sa sjedištem u Crnoj Gori.

Poziv sadrži broj članova Komisije, uslove koje treba da ispunjava kandidat u skladu sa stavom 4 ovog člana, dokaze o ispunjenosti tih uslova koje kandidat treba da priloži, kao i rok i način podnošenja prijave.

Prijavu, na osnovu poziva iz stava 3 ovog člana, kandidat podnosi Ministarstvu neposredno ili preko pošte, u roku od 15 dana od dana objavljivanja poziva.

Predlog za izbor članova Komisije utvrđuje rukovodilac organizacione jedinice Ministarstva nadležne za poslove zaštite i spašavanja.

Članovi Komisije biraju se na vrijeme od četiri godine i isto lice može biti birano za člana Komisije najviše dva puta uzastopno.

Član Komisije ne može biti angažovan na realizaciji podržanih projekata.

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisije vrši Ministarstvo.

Član 116dž

Javni konkurs za raspodjelu sredstava fonda sadrži:

- 1) ukupan iznos sredstava za raspodjelu;
- 2) namjenu sredstava fonda koja se raspodjeljuju za finansiranje projekata iz člana 116c ovog zakona;
- 3) uslove za finansiranje projekata u pogledu učešća u finansiranju projekata, finansijskog obezbjeđenja ponude i izvršenja projekta i drugih uslova zavisno od namjene, a može se utvrditi i rok za završetak projekta;
- 4) dokumentaciju u vezi uslova iz stava 1 tačka 3 ovog člana, neophodnu za odlučivanje o raspodjeli sredstava;
- 5) kriterijume, odnosno podkriterijume iz člana 116e ovog zakona i broj bodova iz člana 116f ovog zakona, na osnovu kojih će se vrednovati projekti zavisno od namjene sredstava koja se raspodjeljuju.

Član 116đ

Javni konkurs iz člana 116dž ovog zakona, Ministarstvo objavljuje na svojoj internet stranici i u jednom štampanom mediju sa sjedištem u Crnoj Gori.

Prijava na konkurs, podnosi se neposredno ili putem pošte, i obavezno sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu prijave;
- 2) naziv i opis projekta;
- 3) svrhu i ciljeve projekta;
- 4) podatke o rukovodiocu projekta koji je neposredno zadužen za realizaciju;
- 5) ukupnu procijenjenu vrijednost projekta po stavkama i učešće sredstava fonda u finansiranju projekta;
- 6) podatke o stepenu pripremljenosti projekta i analizu mogućih rizika;
- 7) informacije o javnim nabavkama koje su potrebne za sprovođenje projekta;
- 8) vrijeme potrebno za realizaciju projekta;
- 9) rezultate i efekte koji se očekuju.

Komisija može da zahtijeva od korisnika koji je podnio prijavu iz stava 2 ovog člana, da dostavi dodatnu dokumentaciju i dokaze.

Član 116e

Projekti prijavljeni na konkurs vrednuju se na osnovu sljedećih kriterijuma i podkriterijuma:

- 1) stepen opšteg uticaja i značaja projekta za zaštitu i spašavanje:
  - značaj projekta (međunarodni, nacionalni ili lokalni);
  - povezanost i stepen direktnog uticaja projekta na ostvarivanje strateških prioriteta Vlade u oblasti zaštite i spašavanja;
  - broj direktnih i indirektnih korisnika projekta;
  - stepen ugroženosti od rizika;
  - stepen razvijenosti opštine na čijoj se teritoriji projekat realizuje;
- 2) finansijski kriterijum:
  - isplativost projekta;
  - stepen sufinansiranja projekta sopstvenim sredstvima;
  - finansijski bonitet korisnika sredstava;
- 3) kvalitet projekta:
  - stepen pripremljenosti projekta (pripremljenost infrastrukture, projektno tehničke dokumentacije, potrebne dozvole i odobrenja itd, stepen rizika, izvodljivost i održivost projekta, određenost i usmjerenost ciljeva i planiranih aktivnosti, kvalitet ponuđenih tehnoloških rješenja, potrebni resursi za sprovođenje projekta).

Član 116f

Ukupan broj bodova kojim se može vrednovati jedan projekat po osnovu:

- kriterijuma stepen opšteg uticaja i značaj projekta za zaštitu i spašavanje je 80;
- finansijskog kriterijuma je 40;
- kriterijuma kvalitet projekta je 30.

Broj bodova kojim se projekat vrednuje na osnovu podkriterijuma određuje se konkursom i taj broj se mora utvrditi u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 116g

Komisija:

- 1) utvrđuje ispunjenost uslova iz člana 116č ovog zakona;
- 2) vrši vrednovanje projekata u skadu čl. 116đ do 116f ovog zakona;
- 3) utvrđuje rang listu vrednovanih projekata; i
- 4) utvrđuje predlog za raspodjelu sredstava, sa obrazloženjem.

Član 116h

Ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja, na osnovu predloga iz člana 116g stav 1 tačka 4 ovog zakona, donosi odluku o raspodjeli sredstava.

Na odluku iz stava 1 ovog člana, korisnik može da podnese žalbu ministru nadležnom za poslove zaštite i spašavanja, u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke.

Odluku po žalbi ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanja dužan je da donese, u roku od 15 dana od isteka roka za podnošenje žalbe.

Odluke iz st. 1 i 3 ovog člana, objavljuju se na internet stranici Ministarstva.

Član 116i

Član Komisije ne može učestvovati u radu Komisije ako je sa odgovornim licem, odnosno licem koje je član organa upravljanja podnosioca prijave na konkurs za raspodjelu sredstava fonda, odnosno sa fizičkim licem kao podnosiocem prijave na konkurs za raspodjelu sredstava fonda, u srodstvu po krvi u pravoj liniji bez obzira na stepen, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva, ili mu je supružnik, odnosno vanbračni supružnik ili srodnik po tazbini do drugog stepena, bez obzira da li je brak prestao ili nije, ili je staralac, usvojilac ili usvojenik.

Član 116j

Ministarstvo zaključuje ugovor sa korisnikom na osnovu odluke iz člana 116h ovog zakona.

Ugovor o korišćenju sredstava iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži: predmet, vrijeme realizacije projekta, finansiranje, periodično izvještavanje o realizaciji projekta i utrošku sredstava, anekse, kao i odredbe o sredstvima finansijskog obezbjeđenja i načinu i roku povraćaja nenamjenski utrošenih sredstava fonda.

Ugovor o korišćenju sredstava iz stava 1 ovog člana, ne zaključuje se u slučaju kad za sredstva fonda konkuriše organizaciona jedinica Ministarstva nadležna za zaštitu i spašavanje.

Član 116k

Ministarstvo obezbjeđuje internu kontrolu i reviziju tekućih i okončanih projekata u vezi namjenskog i zakonitog korišćenja sredstava, u skladu sa zakonom kojim se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Član 116l

Završni izvještaj o realizaciji projekata i utrošku sredstava korisnik sredstava fonda dužan je da dostavi najkasnije u roku od 30 dana nakon realizacije projekta, koji mora da sadrži: pregled preduzetih aktivnosti na realizaciji projekta, postignute rezultate, finansijske pokazatelje utrošenih sredstava, opis promjena u realizaciji projekta koje utiču na troškove realizacije i sva odstupanja od plana realizacije projekta, sa obrazloženjem.”

Član 57

Član 117 mijenja se i glasi:

„Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, vrši inspektor za zaštitu i spašavanje.

Pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, inspektor za zaštitu i spašavanje ima obavezu i da:

1) zabrani rad komandiru i zamjeniku komandira službe zaštite i vatrogascu-spasiocu koji ne ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom;

2) naredi izradu opštinskih planova, ukoliko nijesu donijeti u propisanom roku;

3) naredi izradu preduzetnih planova, ukoliko nijesu donijeti u propisanom roku;

4) zabrani upotrebu objekta, ukoliko nijesu izvedene stabilne instalacije za gašenje požara;

5) naredi vlasnicima i korisnicima objekata iz člana 23 ovog zakona da uspostave i održavaju odgovarajući sistem obavještavanja i uzbunjivanja;

6) naredi vlasnicima i korisnicima objekata iz člana 23 ovog zakona da na tim objektima omoguće postavljanje instalacija i uređaja za obavještavanje i uzbunjivanje;

7) naredi postavljanje plakata sa grafičkim prikazom jedinstvenih znakova za uzbunjivanje;

8) zabrani upotrebu predmeta ili oduzme predmete od kojih prijeti neposredna opasnost izbijanja požara ili eksplozije, dok se ne preduzmu mjere da se rizik ukloni;

9) zabrani vršenje određenog posla u objektu, prostoriji, odnosno prostoru od koga očigledno prijeti opasnost izbijanja požara i širenja požara, ako se drugim protivpožarnim mjerama (preuređivanjem objekta ili prostorije, postavljanjem protivpožarnih zapreka i sl.) neposredna opasnost ne može otkloniti;

10) zabrani pušenje i upotrebu otvorene vatre i svjetiljke sa otvorenim plamenom;

11) naredi nabavku ili zamjenu određene vatrogasne opreme i sredstava za gašenje požara;

12) naredi čišćenje određenih prostora od lako zapaljivih otpadaka čije bi paljenje moglo da prouzrokuje širenje požara na susjedne objekte;

13) naredi uklanjanje građevinskih i drugih prepreka, instalacija i uređaja koji bi u slučaju izbijanja požara predstavljali smetnju za brzo i efikasno spašavanje ljudi i materijalnih dobara i gašenje požara;

14) naredi stalnu kontrolu na mjestima gdje su smještene zapaljive materije;

15) naredi obilježavanje požarnih puteva i njihovo redovno održavanje;

16) zabrani dalje izvođenje radova, dok izvođač radova ne pribavi saglasnost u pogledu zaštite od požara i eksplozija na revidovanu tehničku dokumentaciju-elaborat zaštite od požara;

17) zabrani dalju gradnju objekta ukoliko se radovi ne izvode u skladu sa uslovima i mjerama za zaštitu od požara sadržanim u planskoj, odnosno tehničkoj dokumentaciji;

18) zabrani upotrebu uređaja, sredstava i opreme koji su stavljeni u promet ukoliko uvoznik ili zastupnik stranog pravnog lica nije pribavio potrebnu dokumentaciju o usaglašenosti od strane ovlašćene institucije.”

Član 58

Član 118 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne uspostavi i ne održava odgovarajući sistem za obavješćavanje i uzbunjivanje i ne obezbijedi prijem obavješćenja od OKC 112 o vrsti opasnosti i mjerama koje je potrebno preduzeti (član 23);

2) u zgradi u kojoj je smješteno, kao i u stambenoj zgradi ne istakne na vidnom mjestu jedinstvene znakove za uzbunjivanje (član 25a stav 2);

3) kad utvrdi opasnost od nastanka vanrednog stanja podatke o opasnosti odmah ne dostavi Ministarstvu (član 32);

4) ne učestvuje u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i ne izvrši materijalnu obavezu na poziv Ministarstva, odnosno Opštinskog tima (član 47 stav 1);

5) ne omogući učešće zaposlenih u zaštiti i spašavanju na poziv Operativnog štaba, odnosno Opštinskog tima (član 48 stav 2);

6) ne izradi preduzetni plan (član 49 stav 1);

7) ima preduzetnu jedinicu, a ne omogući njeno učešće u zaštiti i spašavanju na poziv Operativnog štaba, odnosno Opštinskog tima (član 51 stav 1);

8) ne primi na privremeni smještaj ljude sa ugroženih područja, kad to naloži opštinski tim (član 80b stav 1);

9) tehnološke procese u kojima se koriste ili proizvode lako zapaljive i eksplozivne materije ili stvaraju eksplozivne smješe ne vrši u objektima ili prostorijama koji su od drugih objekata ili prostorija međusobno protivpožarno odvojeni (član 94 stav 1);

10) u objektima i prostorijama u kojima se skladište i drže lako zapaljivi predmeti ne obezbijedi slobodne prolaze i prilaze do uređaja za gašenje požara (član 95 stav 3);

11) prije početka rada ne podnese prijavu Ministarstvu da je ovlašćeno od strane proizvođača da vrši ispitivanje, servisiranje i održavanje protivpožarnih aparata (član 99a stav 1);

12) kao korisnik objekta u kojem je ugrađen sistem za automatsko javljanje o požaru, hidrantska mreža, uređaji za kontrolu i zaštitno djelovanje i uređaji za sprječavanje širenja požara ne obezbijedi njihovu ispravnost i funkcionalnost, kao i njihovo redovno ispitivanje, prema uputstvu proizvođača, a najmanje jednom u šest mjeseci i o tome ne vodi evidenciju (član 100);

13) se prostor određen za kampovanje nalazi u blizini skladišta zapaljivih tečnosti i gasova (član 105 stav 1 tačka 1);

14) prostor za kampovanje, ukoliko se nalazi u šumi ili pored šume, nije odvojen od šume zaštitnim prosjekom širine koja ne smije biti manja od jedne i po visine najvišeg stabla od

ivice prosjeka četinarske šume, odnosno polovine visine najvišeg stabla od ivice listopadne šume (član 105 stav 1 tačka 2);

15) radi sprječavanja izbijanja i širenja požara u kampovima koje su osnovali, nema ispravne aparate za gašenje požara, burad sa vodom, sanduke sa pijeskom i potreban alat (član 106 stav 1);

16) u kampovima koje su osnovali, iz zaštitnog pojasa ne ukloni lišće, granje, žbunje i druge zapaljive predmete i materije (član 106 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i odgovorno lice u državnom organu, organu lokalne samouprave i lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 3.000 eura.”

Član 59

Član 119 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 1.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako:

1) ne izvrši materijalnu obavezu na poziv Ministarstva, odnosno Opštinskog tima, osim kad se materijalna obaveza odnosi na sredstva i opremu koji su raspoređeni za potrebe odbrane zemlje ili su namijenjeni za zdravstvenu zaštitu (član 53 stav 1 alineja 2);

2) ne obavijesti OKC 112, bez odlaganja, o podacima od značaja za zaštitu i spašavanje (član 53 stav 1 alineja 3);

3) loži vatru i ostavlja zapaljene predmete na mjestima na kojima postoji povećana opasnost od izbijanja i širenja požara (u parkovima, putnim pojasevima i na drugim mjestima na kojima postoji sasušena trava, lišće i drugi lako zapaljivi predmeti i materije) (član 104 stav 1).”

Član 60

Poslije člana 119 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 119a

Novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 1.000 eura kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu lokalne samouprave i lokalne uprave, ako:

1) ne izradi elaborate o procjeni rizika, koji su sastavni dio opštinskih planova (član 34 stav 4);

2) ne donese opštinske planove (član 41 stav 1 alineja 1).”

Član 61

Poslije člana 120 dodaju se dva nova člana, koji glase:

„Član 120a

Akti o imenovanju iz člana 35c stav 2, člana 35c stav 4 i člana 35dž stav 2 ovog zakona, donijeće se u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 120b

Stručni ispit za vršenje poslova rukovođenja službom zaštite i stručni ispit za rad na poslovima zaštite i spašavanja u službi zaštite položeni po propisima koji su važili do dana početka primjene ovog zakona, smatraju se položenim drugim stručnim ispitima za rad u državnim organima u oblasti zaštite i spašavanja, u smislu ovog zakona.”

Član 62

Poslije člana 121 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 121a

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona, donijeće se u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 63

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. jula 2017. godine.

Broj: 01-3/15-4/12

EPA 956 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1119.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM
RADIO-DIFUZNIM SERVISIMA

Prolašavam, **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-834/2

Podgorica, 8. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine donijela je

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM
SERVISIMA CRNE GORE

Član 1

U Zakonu o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore („Službeni list CG“, br. 79/08 i 45/12), naziv zakona mijenja se i glasi:

„ZAKON O NACIONALNOM JAVNOM EMITERU RADIO I TELEVIZIJA CRNE GORE“.

Član 2

Član 1 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter obavlja djelatnost u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima i pravilima u ovoj oblasti.“

Član 3

Član 2 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore

Član 2

Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore je Radio Crne Gore i Televizija Crne Gore.

Djelatnost nacionalnog javnog emitera iz stava 1 ovog člana je pružanje javnih audio-vizuelnih usluga za koje Crna Gora obezbjeđuje nezavisno finansiranje u skladu sa zakonom i pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge.

Djelatnost nacionalnog javnog emitera iz stava 1 ovog člana je pružanje javnih audio-vizuelnih usluga kojima se zadovoljavaju: demokratske, socijalne, kulturne, obrazovne i druge

potrebe od javnog interesa svih segmenata crnogorskog društva; obezbjeđuje ostvarivanje prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja, bez obzira na njihovu političku, vjersku, kulturnu, rasnu ili polnu pripadnost.“

Član 4

U članu 3 stav 1 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore je Javno preduzeće Radio i Televizija Crne Gore.“

Član 5

Član 4 mijenja se i glasi glasi:

„Osnovna djelatnost RTCG je pružanje javnih audio-vizuelnih usluga (u daljem tekstu: javne usluge), odnosno proizvodnja radijskog, audio-vizuelnog i multimedijskog programa, muzička proizvodnja, pružanje audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, multimedijskih usluga i usluga elektronskih publikacija kao javnih usluga.

Djelatnost iz stava 1 ovog člana RTCG ostvaruje:

- 1) emitovanjem dva programa Radija Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih FM i ST predajnika na nacionalnom nivou;
- 2) emitovanjem dva programa Televizije Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih predajnika na nacionalnom nivou;
- 3) emitovanjem programa pod nazivom Parlamentarna televizija posredstvom radio-difuznih frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža;
- 4) emitovanjem radio programa putem satelita;
- 5) emitovanjem televizijskog programa putem satelita;
- 6) proizvodnjom i objavljivanjem audio i audio-vizuelnih sadržaja na internet portalu;
- 7) javnim izvođenjem i snimanjem muzičkih sadržaja, organizovanjem događaja i koncerata od nacionalnog značaja; i
- 8) proizvodnjom drugih programskih servisa.

RTCG može proizvoditi i druge audio i audio-vizuelne programe i objavljivati ih putem zemaljskih i satelitskih mreža, interneta i drugog oblika prenosa.

Audio i audio-vizuelni sadržaji na internet portalu moraju da budu usklađeni sa programskim sadržajem RTCG.

Prijem programa RTCG mora se, u okviru svake radijske ili televizijske mreže, obezbijediti na teritoriji Crne Gore gdje živi najmanje 85% stanovništva.“

Član 6

Član 5 mijenja se i glasi:

„Pružanje komercijalnih audio-vizuelnih usluga

Član 5

Pored javnih usluga iz člana 4 stav 1 ovog zakona, RTCG može da obavlja i komercijalne audio-vizuelne usluge, i to:

- 1) prodaju programa za reklamne poruke i druge audio-vizuelne komunikacije;
- 2) plasman proizvoda;
- 3) sponzorstvo; i
- 4) telešoping.

Obavljanje usluga iz stava 1 ovog člana mora da bude odvojeno od pružanja javnih usluga iz člana 4 ovog zakona.“

Član 7

U članu 8 riječi: „radio-difuznih servisa“ zamjenjuju se riječju „emitera“.

Član 8

Naziv člana 9 mijenja se i glasi:

„Usluge od javnog interesa“.

U članu 9 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

„Javne usluge iz člana 4 stav 1 ovog zakona, su programske obaveze RTCG koje ispunjavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe crnogorskog društva i garantuju pluralizam, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost i RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije, proizvodi i emituje programske sadržaje, koji:“.

Član 9

Poslije člana 9 dodaju se tri nova člana koji glase:

„Ugovor o pružanju javnih usluga

Član 9a

Programske obaveze iz člana 9 ovog zakona, kao i visina sredstava i izvor za njihovo finansiranje, utvrđuju se ugovorom između Vlade Crne Gore i RTCG (u daljem tekstu: Ugovor).

Ugovor se zaključuje na period od tri godine u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike.

Prije zaključivanja Ugovora, RTCG je dužna da pripremi prijedlog programskih obaveza RTCG i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 45 dana kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane članom 9 ovog zakona.

Ugovorom se utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje RTCG pruža, u smislu člana 9 ovog zakona.

Pored programskih obaveza utvrđenih članom 9 ovog zakona, Ugovorom se definišu programski sadržaji namijenjeni razvoju nauke, obrazovanja i kulture, informisanju lica oštećenog sluha i vida, kao i programski sadržaji na albanskom jeziku i jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Iznos sredstava za pružanje javnih usluga utvrđen Ugovorom ne smije prelaziti neto troškove neophodne za pružanje tih usluga, uzimajući u obzir druge direktne ili indirektne prihode koji proizilaze iz pružanja tih usluga. Pri utvrđivanju neto troškova pružanja javnih usluga uzima se u obzir neto korist svih komercijalnih audio-vizuelnih usluga vezanih uz te usluge.

Prijedlog ugovora, RTCG je dužna da dostavi Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) najkasnije šest mjeseci prije isteka važećeg Ugovora.

RTCG je dužna da na osnovu Ugovora izradi i donese svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Ukoliko se Ugovor mijenja u pogledu programskih obaveza RTCG, potrebno je sprovesti postupak u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Sadržaj Ugovora

Član 9b

Ugovor sadrži javne usluge koje je RTCG dužna da pruža u ugovorenom vremenskom periodu, njihovu vrstu, svrhu, programsku osnovu i broj televizijskih i radijskih programa,

internet stranica i portala RTCG i uslove za pružanje drugih javnih usluga uzimajući u obzir potrebe javnosti i tehnološki razvoj elektronskih medija.

Ugovorom se utvrđuje finansiranje javnih usluga RTCG po godinama i izvorima, sa prikazom troškova po godinama i vrstama, kao i ovlašćenja i obaveze organa RTCG u odnosu na upravljanje ukupnim sredstvima predviđenim za sprovođenje Ugovora i izvještavanje o njegovom sprovođenju.

Odredbe Ugovora kojima se utvrđuje finansiranje u smislu stava 2 ovog člana moraju da budu u skladu sa pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge.

Uvođenje novih usluga

Član 9c

RTCG može da uvodi značajno nove audio-vizuelne usluge na novim platformama za distribuciju, koje su namijenjene široj javnosti, pod uslovom da iste zadovoljavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe društva i ne dovode do neproporcionalnih posljedica na tržištu koje nijesu nužne za ispunjavanje funkcije javne usluge.

Značajno novom audio-vizuelnom uslugom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se usluga koja se prvi put pruža i bitno se razlikuje od usluga koje pruža RTCG, kao i usluga koja je u velikoj mjeri izmijenjena u pogledu njenog sadržaja, tehničke pripremljenosti, pristupa i ciljne grupe kojoj je namijenjena.

Prijedlog za uvođenje značajno nove audio-vizuelne usluge ili više takvih usluga mora da sadrži tačan opis usluga i opravdanost njihovog uvođenja, ciljnu grupu na koju se usluge odnose, troškove vršenja usluga i ocjenu mogućih uticaja na konkurentnost na tržištu.

O uvođenju značajno nove audio-vizuelne usluge ili više takvih usluga odlučuje Savjet RTCG.

Savjet RTCG dužan je da prije uvođenja značajno novih audio-vizuelnih usluga sprovede javni test vrijednosti, odnosno napravi analizu ispunjenosti kriterijuma: uticaj nove audio-vizuelne usluge na tržište; finansijski aspekt uvođenja nove audio-vizuelne usluge; u kojoj mjeri nova usluga utiče na RTCG i trajanje nove usluge.

Savjet RTCG dužan je da prije uvođenja značajno novih audio-vizuelnih usluga pribavi mišljenje nezavisnog regulatora za oblast elektronskih medija o uticaju značajno novih usluga na tržište elektronskih medija.“

Član 10

U članu 15 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

„1) iz budžeta Crne Gore;“.

Tačka 6 briše se.

Dosadašnja tačka 7 postaje tačka 6.

Član 11

Poslije člana 15 dodaje se novi član koji glasi:

„Unakrsno subvencioniranje

Član 15a

RTCG ne može da koristi sredstva iz budžeta Crne Gore za finansiranje komercijalnih audio-vizuelnih usluga (unakrsno subvencioniranje).

Ukoliko RTCG postupi suprotno stavu 1 ovog člana, Savjet RTCG će naložiti povraćaj nezakonito utrošenih sredstava i njihovo isključivo korišćenje za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga u skladu sa ovim zakonom. Povraćaj nezakonito utrošenih sredstava obavlja se uplatom na račun budžeta Crne Gore.

Sredstva koja se ne utroše za djelatnost pružanja javnih usluga, u skladu sa Ugovorom iz člana 9a ovog zakona, a prelaze iznos od 10%, uplaćuju se na račun budžeta Crne Gore.

Ukoliko sredstva iz stava 3 ovog člana tri godine prelaze iznos od 10%, Vlada i RTCG će revidirati metodologiju obračuna sredstava za usluge koje su predmet Ugovora.“

Član 12

Naziv člana 16 mijenja se i glasi:

„Budžet Crne Gore“.

U članu 16 stav 1 mijenja se i glasi:

„Iz budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.“

Član 13

Poslije člana 16 dodaje se novi član koji glasi:

„Odvojeno računovodstvo

Član 16a

RTCG je dužna da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audio-vizuelnih usluga.“

Član 14

Član 17 briše se.

Član 15

Član 18 briše se.

Član 16

U članu 19 stav 1 riječi: „Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada)“ zamjenjuju se riječju „Vlada“.

U stavu 2 riječ „Ministarstvo“ zamjenjuje se riječima: „Organ državne uprave nadležan za poslove medija (u daljem tekstu: Ministarstvo)“.

Član 17

U članu 22 tačka 11 mijenja se i glasi:

„11) daje saglasnost na Ugovor iz člana 9a ovog zakona;“.

Poslije tačke 11 dodaje se nova tačka koja glasi:

„11a) prati implementaciju obaveza iz Ugovora iz člana 9a ovog zakona;“.

Član 18

U članu 23 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

„2) Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu, koji sadrži podatke o korišćenju finansijskih sredstava ostvarenih po osnovu člana 15 stav 1 tačka 1 ovog zakona, sa posebnim osvrtom na obavezu iz člana 15a ovog zakona;“.

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Izuzetno od stava 1 ovog člana, Savjet je dužan da putem web sajta RTCG stavi na uvid javnosti Ugovor iz člana 9a ovog zakona, kao i godišnji program rada i finansijski plan za njegovo izvršenje, najkasnije 15 dana od dana njihovog zaključivanja odnosno usvajanja.“

Član 19

U članu 49 stav 2 tačka 10 mijenja se i glasi:

„10) uz saglasnost Savjeta zaključuje sa Vladom Ugovor iz člana 9a ovog zakona;“.

Član 20

Poslije člana 61 dodaje se novi član koji glasi:

„Odložena primjena

Član 61a

Odredbe čl. 9a, 9b i 9c ovog zakona primjenjivaće se od 1. septembra 2017. godine.“

Član 21

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj:10-3/15-1/8

EPA 702 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1120.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O
CRNOGORSKOM DRŽAVLJANSTVU**

Proglašavam, **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o crnogorskom državljanstvu**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine.

Broj: 01-835/2

Podgorica, 8. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 30. jula 2016. godine, donijela je

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O CRNOGORSKOM DRŽAVLJANSTVU**

Član 1

U Zakonu o crnogorskom državljanstvu („Službeni list CG”, br.13/08, 40/10, 28/11, 46/11 i 20/14) poslije člana 3 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 3a

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu”.

Član 2

U čl. 9 i 21 i članu 24 stav 1 tačka 3 riječ: „garancija” u različitom padežu, zamjenjuje se riječima: „garantni akt” u odgovarajućem padežu.

Član 3

U članu 12 st. 2 i 3 riječi: „Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave” zamjenjuju se riječima: „organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove”.

Član 4

U članu 29 stav 4 riječ: „konačne“ briše se.

Član 5

U članu 44 stav 3 briše se.

Član 6

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 24-2/16-1/9

EPA 1024 XXV

Podgorica, 30. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1121.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ZABRANI
ZLOSTAVLJANJA NA RADU**

Prolašavam, **Zakon o izmjenama Zakona o zabrani zlostavljanja na radu**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-793/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

**ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O ZABRANI ZLOSTAVLJANJA NA RADU**

Član 1

U Zakonu o zabrani zlostavljanja na radu („Službeni list CG”, broj 30/12) u članu 20 stav 1 tačka 2 riječ „zaključkom” zamjenjuje se riječju „rješenjem”.

Član 2

U članu 25 stav 1 riječ „zaključaka” zamjenjuje se riječju „rješenja”.

Član 3

Član 29 mijenja se i glasi:

„Inspekcijski nadzor

Član 29

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove.”.

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se od dana početka primjene Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15 i 40/16).

Broj: 19-1/16-2/5

EPA 1016 XXV

Podgorica, 22. jul 2016.godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Darko Pajović, s.r.

1122.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O INTEGRISANOM
SPRJEČAVANJU I KONTROLI ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE

Proglašavam, **Zakon o izmjenama Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-795/2

Podgorica, 3. avgusta 2016. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Šestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O INTEGRISANOM SPRJEČAVANJU I KONTROLI
ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE

Član 1

U Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Službeni list RCG”, broj 80/05 i „Službeni list CG”, br. 54/09 i 42/15) u članu 9 stav 2 riječ „odbacuje” zamjenjuje se riječju „odbija”.

U stavu 3 riječi: „zaključak o odbacivanju” zamjenjuju se riječima: „rješenje o odbijanju”.

Član 2

U članu 10 stav 1, članu 11 stav 1 i članu 14 st. 1 i 2 riječ „urednog” briše se.

Član 3

U članu 21 stav 2 riječ „zaključkom” zamjenjuje se riječju „rješenjem”.

Član 4

Član 25 briše se.

Član 5

Naziv člana 26 mijenja se i glasi: „Upravni nadzor”.

U članu 26 stav 2 mijenja se i glasi:

„Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave nadležan za poslove inspeksijskog nadzora, preko ekološke inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.”

Član 6

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od dana početka primjene Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG“, br. 56/14, 20/15 i 40/16).

Broj : 27-6/16-1/4

EPA 1045 XXV

Podgorica, 22. jul 2016. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,
Darko Pajović, s.r.

Na osnovu čl. 14, 99, 100, 101 i 107 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list CG", br. 46/10, 40/11, 53/11 i 06/13), Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 67/04, 33/05, 06/06, 32/06, 05/07 i "Sl. list CG" br. 31/08, 46/08, 10/10, 23/10, 37/10, 67/10, 23/11, 11/12, 04/13, 26/13, 57/13, 12/14, 31/14, 36/14, 55/14 i 9/16), čl. 5, 6, 7, 10, 11 i 13 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje ("Sl. list CG", br. 33/11), čl. 4 i 12 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga ("Sl. list CG", br. 25/11, 26/12, 38/14 i 11/16), Savjet Agencije za elektronske medije, na sjednici održanoj 11.08.2016.godine, donio je

O D L U K U O RASPIŠIVANJU JAVNOG KONKURSA ZA DODJELU PRAVA NA EMITOVANJE RADIJSKIH PROGRAMA

1. Savjet Agencije za elektronske medije raspisuje javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje opštih radijskih programa na sljedećim frekvencijama iz Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija:

R.broj	Opština	Lokacija	Frekvencija	ERP(kW)	Visina depozita (EUR)
1.	Andrijevica	Balj	102,1	1	155
2.	Danilovgrad	Kurilo DG	104,0	1	207
3.	Danilovgrad	Kurilo DG	105,0	1	207
4.	Gusinje	Gusinje	105,2	1	149
5.	Gusinje	Gusinje	107,0	1	149
6.	Kolašin	Bablja Greda	97,6	1	172
7.	Mojkovac	Katuničko Brdo	98,5	1	172
8.	Nikšić	Grahovo	89,2	0,018	198
9.	Pljevlja	Gradac	89,9	0,25	176
10.	Pljevlja	Gradac	98,6	0,25	176
11.	Plužine	Unač	106,5	0,5	231
12.	Žabljak	Pitomine	107,8	1	183

2. Zainteresovana lica mogu konkurisati za frekvencije iz tačke 1 ove odluke i dobijanje statusa neprofitnog emitera.
3. Za sticanje statusa neprofitnog emitera i dodjelu prava na emitovanje, po tom osnovu, mogu se prijaviti samo: obrazovne ustanove, vjerske, studentske, učeničke i nevladine organizacije registrovane najmanje tri godine prije podnošenja prijave na javni konkurs. Neprofitni emiter je emiter koji dnevno objavljuje najmanje 50% sopstvene proizvodnje informativnih, kulturnih, obrazovnih i zabavnih sadržaja, pri čemu najmanje 25% dnevne produkcije mora služiti zadovoljavanju informativnih, obrazovnih, naučnih, stručnih, umjetničkih, kulturnih i drugih potreba javnosti.
4. Za frekvencije iz tačke 1 ove odluke, može se prijaviti svako pravno i fizičko lice koje je:
- 4.1. registrovano kod nadležnog organa za obavljanje djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog ili televizijskog programa i koje namjerava da emituje program posredstvom radio-difuznih frekvencija koje su predmet javnog konkursa;
  - 4.2. do dana podnošenja prijave na javni konkurs izmirilo sve dospjele finansijske obaveze prema Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) nastale po bilo kom osnovu;
  - 4.3. lokalni javni emiter koji ima interes da emituje program posredstvom radio-difuznih frekvencija koje su predmet javnog konkursa izvan granica jedinice lokalne samouprave koja je njegov osnivač.
5. Savjet Agencije za elektronske medije dodijeliće pravo na emitovanje opšteg **komercijalnog** radijskog programa posredstvom radio-difuznih frekvencija iz tačke 1 ove odluke, na osnovu sljedećih kriterijuma:

Kriterijum/podkriterijum	Maksimalni broj bodova za kriterijum
A - Obim i struktura programskih sadržaja podnosioca prijave	50
B - Organizaciona struktura planiranog programskog osoblja	20
C - Finansijski pokazatelji vezani za mogućnosti rentabilnog poslovanja i mogućnost opstanka na tržištu	30

6. Savjet Agencije za elektronske medije dodijeliće status **neprofitnog** emitera i pravo na emitovanje radijskog programa posredstvom radio-difuznih frekvencija iz tačke 1 ove odluke na osnovu sljedećih kriterijuma:

Kriterijum/podkriterijum	Maksimalni broj bodova za kriterijum
A - Struktura programskih sadržaja podnosioca prijave u sopstvenoj produkciji	60
B - Organizaciona struktura planiranog programskog osoblja	40

7. Bodovanje podnesenih prijava Savjet Agencije će izvršiti u skladu sa Odlukom o kriterijumima i metodologiji bodovanja prijava na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa broj 01-1264 od 11.08.2016.godine, koja je objavljena na veb sajtu Agencije za elektronske medije.
8. Prijava na javni konkurs podnosi se Agenciji na posebnom Obrascu 1 - Prijava na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje, koji čini sastavni dio Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje (u daljem tekstu: Pravilnik).
9. Uz uredno popunjen obrazac 1 - Prijava na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje dostavlja se dokumentacija predviđena članom 11 Pravilnika, kao i pisani dokaz o prethodno regulisanim obavezama sa organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava, saglasno članu 170 Zakona o autorskom i srodnim pravima („Sl. list CG“, br. 37/11) (u daljem tekstu: „prateća dokumentacija“).
S obzirom da se radi o konkursu za emitovanje radijskih programa, podnosioci prijava nijesu dužni da dostavljaju dokumentaciju navedenu pod tač. 11 i 12 člana 11 Pravilnika.
10. Pojašnjenja vezana za prateću dokumentaciju:
  - 10.1. Dokaz o prethodno regulisanim obavezama sa organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, koji se dostavlja kao dio prateće dokumentacije, je za:
    - postojeće emitere:** važeći ugovor sa organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog ili srodnih prava;
    - podnosiocima prijava na javni konkurs koji nemaju status emitera:** predugovor, potvrda ili sličan dokument kojim organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskog ili srodnih prava izražavaju spremnost da sa podnosiocem prijave potpišu ugovore ukoliko tom licu Agencija po osnovu ovog javnog konkursa izda odobrenje za emitovanje.
  - 10.2. Dokaz o registraciji kod nadležnog organa, koji se dostavlja kao dio prateće dokumentacije (član 11 stav 1 al. 1 Pravilnika), predstavlja za:
    - privredna društva:** potvrda iz Centralnog registra privrednih subjekata da je društvo registrovano za obavljanje djelatnosti emitovanja radijskog i/ili televizijskog programa;
    - nevladine organizacije** (udruženja, fondacije i sl.): kopija rješenja o upisu u Registar nevladinih udruženja, Registar nevladinih fondacija, Registar stranih nevladinih organizacija koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova. Obaveza upisa u ove registre je propisana članom 15 Zakona o nevladinih organizacijama („Sl.list CG“, br. 39/11);
    - sportske organizacije:** potvrda da je organizacija upisana u Registar sportskih organizacija koji vodi Uprava za mlade i sport. Obaveza podnošenja zahtjeva za upis u ovaj registar je propisana čl. 37 i 39 Zakona o sportu („Sl.list CG“, br. 36/11 i 36/13);
    - vjerske organizacije:** pravno valjani i na zakonu zasnovani dokument kojim se reguliše njihov pravni status u Crnoj Gori;
    - sindikalne organizacije,** poslovna udruženja, organizacije i fondacije čiji je osnivač država, kao i druge oblike udruživanja, koji se osnivaju posebnim zakonom ili na osnovu posebnog zakona: kopija rješenja o upisu u registar nadležnog organa ili akt o upisu u evidenciju nadležnog organa, odnosno drugi dokaz o sticanju pravnog statusa;
  - 10.3. Svi subjekti koji konkurišu na javni konkurs moraju dostaviti original ili ovjerenu kopiju osnivačkog akta i važećeg Statuta dostavljenog nadležnom organu radi registracije odnosno upisa u evidenciju, u kojima mora biti naznačeno da će se baviti djelatnošću emitovanja radio i/ili televizijskog programa.
  - 10.4. Dokaz o regulisanim pravima i obavezama podnosioca prijave sa korisnikom/vlasnikom objekta na/u kome je/će se instalirati studijska i emisiona oprema, koji se dostavlja kao dio prateće dokumentacije (član 11 stav 1 alineja 16 Pravilnika), predstavlja za:
    - postojeće emitere:** ugovor sa korisnikom/vlasnikom objekta na/u kome će se instalirati studijska i emisiona oprema;
    - podnosiocima prijave na javni konkurs koji nemaju status emitera:** potvrda ili sličan dokument kojim korisnik/vlasnik objekta izražava spremnost da podnosiocu prijave obezbijedi prostor u/na objektu za instaliranje opreme ukoliko tom licu Agencija po osnovu ovog javnog konkursa izda odobrenje za emitovanje.
  - 10.5. Dokaz da se pred nadležnim sudom ne vodi postupak protiv pravnog lica podnosioca prijave (član 11 stav 1 alineja 17 Pravilnika), predstavlja potvrda da se podnosilac zahtjeva, ne nalazi u kaznenoj evidenciji Poreske uprave koja vodi Centralni registar privrednih subjekata. Ukoliko podnosilac zahtjeva nije upisan u Centralni registar privrednih subjekata nije neophodno dostavljati potvrdu, po tom osnovu, već u zahtjevu napomenuti da se ne nalazi u Centralnom registru privrednih subjekata.
  - 10.6. Finansijske iskaze za dvije godine prije raspisivanja javnog konkursa (za 2014. i 2015. godinu).

- 10.7. Biznis plan (projekcija za pet godina), naveden kao dio prateće dokumentacije u članu 11 stav 1 tačka 6 Pravilnika, dužan je da dostavi podnosilac prijave koji se smatra novoosnovanim subjektom bez obzira na organizacioni oblik (privredno društvo, NVO, fizičko lice - preduzetnik ili dr.) tj. pravna lica koja zbog datuma osnivanja nemaju finansijske iskaze za dvije godine prije raspisivanja javnog konkursa.
11. Podnosilac prijave može dostaviti i drugu dokumentaciju za koju smatra da je od značaja za odlučivanje o dodjeli prava na emitovanje.
12. Obrazac 1 - Prijava na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje dostupan je putem veb sajta Agencije www.ardcg.org, a može se preuzeti i u prostorijama Agencije svakog radnog dana od 08:00 do 16:00 sati.
13. Podnosilac prijave koji emituje radijski program u vrijeme raspisivanja ovog javnog konkursa i konkuriše za frekvenciju u cilju proširenja zone pokrivanja opštim radijskim programom, ima obavezu da podnese prijavu na javni konkurs i dokumentaciju iz tač. 8, 9 i 10 ove odluke. Izuzetno, podnosilac prijave koji emituje program u vrijeme raspisivanja javnog konkursa dostavlja:
- izmjene i dopune tehničke dokumentacije (projekta studijske tehnike) u odnosu na dokumentaciju na osnovu koje je izdato važeće odobrenje;
  - ukoliko nema izmjena i dopuna tehničke dokumentacije (projekta studijske tehnike), potvrdu ili izjavu da nije bilo izmjena u odnosu na postojeću dokumentaciju.
14. Podnosilac prijave na javni konkurs dužan je da na žiro-račun Agencije broj **510-104-19** kod Crnogorske komercijalne banke ili **535-5335-79** kod Prve banke uplati **jednokratnu naknadu za razmatranje prijave** na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje u iznosu od:
- 100,00 € za emitovanje radio programa u zoni servisa od najviše 4 jedinice lokalne samouprave;
  - 300,00 € za emitovanje radio programa u zoni servisa od najmanje 5, a najviše 9 jedinica lokalne samouprave;
  - 500,00 € za emitovanje radio programa u zoni servisa od 10 i više jedinica lokalne samouprave.
- Veličina zone servisa za koju se konkuriše utvrđuje se na osnovu maksimalnog broja frekvencija za koje podnosilac konkuriše na ovom javnom konkursu.
- Potvrda o uplati naknade dostavlja se zajedno uz prijavu na konkurs. Plaćanje ove naknade ni na koji način ne predstavlja garanciju da će pravo na emitovanje biti dodijeljeno.
15. Podnosilac prijave na javni konkurs dužan je da na žiro-račun Agencije broj **510-104-19** kod Crnogorske komercijalne banke ili **535-5335-79** kod Prve banke uplati iznos **depozita** određen tačkom 1 ovog konkursa. Podnosilac prijave koji konkuriše za status neprofitnog emitera ne uplaćuje iznos depozita.
16. Prijava na konkurs sa pratećom dokumentacijom mora biti podnešena u zatvorenoj pošiljci s označenim punim nazivom i sjedištem podnosioca prijave i naznakom: **"Ne otvarati – Prijava na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje"**. Prilikom kompletiranja prijave na konkurs sa pratećom dokumentacijom, treba voditi računa da se:
- 16.1. Prijava na konkurs (Obrazac 1) podnosi u tri primjerka, od kojih je jedan primjerak original sa pečatom i potpisom odgovornog lica;
  - 16.2. Prateća dokumentacija (član 11 Pravilnika) podnosi u jednom primjerku, uvezana na način koji obezbjeđuje da se nakon predaje prijave ne mogu dodavati ni oduzimati listovi;
  - 16.3. Projekat studijske tehnike tj. tehnička dokumentacija (član 12 Pravilnika) mora biti veličine formata A4, ovjerena potpisima i pečatima ovlašćenog lica podnosioca prijave, odgovornog projektanta i vršioca stručne kontrole projekta podnosioca prijave za izradu tehničke dokumentacije. Može biti podnesen odvojeno od ostale prateće dokumentacije iz člana 11 Pravilnika ali mora biti uvezan na način da se nakon njegove ovjere ne mogu dodavati ni oduzimati listovi.
17. Prijave na konkurs dostavljaju se svakog radnog dana od 08:00 do 16:00 sati, **zaključno sa 12.09.2016. godine** do 16:00 sati neposredno predajom na arhivi Agencije ili poštom na adresu:
- Bul. Svetog Petra Cetinjskog br. 9
81000 Podgorica
Crna Gora.
18. Savjet Agencije za elektronske medije (u daljem tekstu: Savjet Agencije) će zaključkom odbaciti:
- svaku nepotpunu prijavu na javni konkurs, kao i prijavu kada su podaci navedeni u njoj ili oni koji se podnose uz prijavu na javni konkurs nepotpuni ili netačni;
  - svaku neblagovremenu prijavu na javni konkurs;
  - svaku prijavu podnosioca koji emituje program u vrijeme raspisivanja javnog konkursa, a koji do dana podnošenja prijave na javni konkurs nije izmirio finansijske obaveze prema Agenciji nastale po bilo kom osnovu;
  - prijave lica koji saglasno Zakonu o elektronskim medijima ne mogu ostvariti pravo na izdavanje odobrenja za emitovanje.
19. Savjet Agencije će, u roku od 10 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave na konkurs, objaviti na veb sajtu Agencije spisak podnosilaca prijave čije su prijave potpune i podnijete u predviđenom roku.

20. Savjet Agencije će u roku od 60 dana od isteka roka za podnošenje prijave na konkurs donijeti odluku o dodjeli prava na emitovanje, na osnovu kriterijuma za odlučivanje iz tač. 5. i 6. ove Odluke i Metodologije bodovanja prijave na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa.
21. Savjet Agencije neće dodijeliti prava na emitovanje posredstvom radio-difuznih frekvencija ukoliko utvrdi da bi se izdavanjem odobrenja ostvarila nedozvoljena medijska koncentracija u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima.
22. U slučaju da se na javni konkurs prijave lica zainteresovana za sticanje statusa neprofitnog emitera i dodjelu prava na emitovanje ili lokalni javni emiter koji ima interes da emituje program posredstvom radio-difuznih frekvencija koje su predmet javnog konkursa izvan granica jedinice lokalne samouprave koja je njegov osnivač, prednost za dodjelu prava na emitovanje opšteg radijskog programa imaće lokalni javni emiteri a zatim podnosioci prijave za sticanje statusa neprofitnog emitera.
23. U slučaju dodjele prava na emitovanje posredstvom radio-difuznih frekvencija, uslovi vezani za strukturu programa i druge programske obaveze koje podnosilac prijave navede u prijavi na javni konkurs, postaju obavezujući i sastavni dio odobrenja za emitovanje.
24. Za podnosioca prijave koji emituje radijski program, a učestvuje na javnom konkursu, uslovi vezani za strukturu programa i druge programske obaveze koje navede u prijavi na javni konkurs, postaju obavezujući za cjelokupnu mrežu koju koristi.
25. Ukoliko lokalni javni emiter zbog korišćenja ovih radio-difuznih frekvencija ostvari zonu servisa veću od zone servisa definisane dodijeljenim radio-difuznim frekvencijama za jedinicu lokalne samouprave koja mu je osnivač, plaća godišnju naknadu u skladu sa Pravilnikom o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga.
26. Podnosiocu prijave koji nije ostvario pravo na emitovanje programa po raspisanom javnom konkursu uplaćeni depozit se vraća u roku od sedam dana od dana donošenja odluke po konkursu.
27. Ukoliko podnisioc prijave koji je na ovom javnom konkursu ostvario pravo na emitovanje na određenoj frekvenciji, istu ne počne da koristi u zakonom predviđenom roku ili prije isteka tog roka podnese obavještenje da odustaje od njenog korišćenja, Savjet Agencije će tu frekvenciju dodijeliti sljedećem podnosiocu prijave za tu frekvenciju sa najvećim brojem ostvarenih bodova.
28. Period važenja odobrenja za emitovanje na frekvencijama koje su predmet ovog konkursa je 15 godina.
29. Tehnički uslovi za proizvodnju i emitovanje radio-difuznih signala moraju biti u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima i Pravilnikom o posebnim tehničkim, prostornim i kadrovskim uslovima za obavljanje djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa ("Sl.list CG", br. 33/11).
30. Pitanja u vezi ove odluke mogu se uputiti Agenciji poštom, faksom ili elektronskom poštom (fax: +382 20 201 430, e-mail: ard@ardcg.org) najkasnije 7 (sedam) dana prije isteka roka za podnošenje prijave.
31. Ova odluka će se objaviti u: "Službenom listu Crne Gore", na veb sajtu Agencije (www.ardcg.org) i u dnevnom listu „Pobjeda“.
32. Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja na veb sajtu Agencije (www.ardcg.org).

Broj: 01 - 1263

Podgorica, 11. avgusta 2016. godine

Predsjednik
Savjeta Agencije za elektronske medije,
Mladen Lompar, s.r.